

JEDNOOSOBOWE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZE NA PODKARPACIU



Realizacja badania i opracowanie wyników:

Pracownia Analiz Społecznych IPSYLON

Autor raportu:

Iwona Żuk

Zlecający badanie:

Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie

Lisa Kuli 20, 35 - 025 Rzeszów tel. 17 850 92 34

e-mail: wup@wup-rzeszow.pl

ISBN 978-83-938081-8-2

**JEDNOOSOBOWE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZE
NA PODKARPACIU**

Rzeszów, listopad 2016

SPIS TREŚCI

SPIS TREŚCI	1
1. WPROWADZENIE	2
1.1 CELE BADANIA I PROBLEMATYKA BADAWCZA	2
1.2 DOBÓR PRÓBY BADAWCZEJ	3
2. STRESZCZENIE	6
3. WYNIKI BADANIA	10
3.1 CECHY SPOŁECZNO-DEMOGRAFICZNE PRZEDSIĘBIORCÓW	10
3.2 CHARAKTERYSTYKA JEDNOOSOBOWYCH DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZYCH	14
3.3 OKOLICZNOŚCI I POWODY ROZPOCZĘCIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ	25
3.4 WSPARCIE WYKORZYSTYWANE PRZEZ PRZEDSIĘBIORCÓW PODCZAS ZAKŁADANIA DZIAŁALNOŚCI	30
3.5 WSPARCIE WYKORZYSTYWANE PRZEZ PRZEDSIĘBIORCÓW PODCZAS PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI	36
3.6 PLANOWANE ZMIANY W FUNKCJONOWANIU JEDNOOSOBOWYCH DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZYCH	40
3.6.1 PLANY DOTYCZĄCE ZATRUDNIANIA PRACOWNIKÓW	40
3.6.2 PLANY DOTYCZĄCE PODNOSZENIA WŁASNYCH KWALIFIKACJI	43
3.6.3 PLANOWANE ZMIANY W SKALI I ZAKRESIE DZIAŁALNOŚCI	44
3.6.4 PLANY DOTYCZĄCE ZAWIESZANIA I ZAMYKANIA DZIAŁALNOŚCI	47
4. ANEKSY	54
SPIS TABEL	54
SPIS WYKRESÓW	56
KWESTIONARIUSZ ANKIETY	58

1. WPROWADZENIE

1.1 CELE BADANIA I PROBLEMATYKA BADAWCZA

Celem głównym badania jest opisanie trendów w zakresie zakładania i prowadzenia jednoosobowych działalności gospodarczych w województwie podkarpackim. Zgodnie z przyjętą definicją, stosowaną konsekwentnie w trakcie realizacji badania oraz podczas opracowywania raportu, jednoosobowa działalność gospodarcza rozumiana jest jako przedsiębiorca, który nie zatrudnia pracowników.

Wyróżniono następujące cele szczegółowe badania:

- 1) Określenie w jakich branżach zakładane i prowadzone są jednoosobowe działalności gospodarcze w województwie podkarpackim.
- 2) Określenie następujących parametrów związanych z zakładaniem i prowadzeniem jednoosobowych działalności gospodarczych:
 - rodzajów sytuacji zawodowych, w których osoby decydują się na zakładanie działalności gospodarczej oraz powodów zakładania działalności we wskazanych sytuacjach,
 - czasu prowadzenia jednoosobowych działalności gospodarczych,
 - rozkładu źródeł utrzymania osób prowadzących jednoosobowe działalności gospodarcze.
- 3) Określenie rodzajów wsparcia zewnętrznego (finansowego i pozafinansowego), z którego korzysta się przy zakładaniu i prowadzeniu jednoosobowych działalności gospodarczych.
- 4) Sprawdzenie, jak przedsiębiorcy prowadzący jednoosobową działalność gospodarczą oceniają wsparcie zewnętrzne (finansowe i pozafinansowe) przy zakładaniu i prowadzeniu działalności.
- 5) Poznanie planów co do przyszłości prowadzonych jednoosobowych działalności gospodarczych.

Narzędzie badawcze, wykorzystane w badaniu zostało skonstruowane tak, by możliwe było uzyskanie odpowiedzi na następujące pytania badawcze:

- 1) W jakich branżach funkcjonują jednoosobowe działalności gospodarcze (na podstawie przeważającego rodzaju działalności gospodarczej - PKD 2007)? przedstawia się podział jednoosobowych działalności gospodarczych na branże?
- 2) Jak długo działają jednoosobowe działalności gospodarcze (z wyłączeniem okresów zawieszenia prowadzenia działalności)?

- 3) W jakiej sytuacji zawodowej osoby decydują się na zakładanie działalności gospodarczej? Jakie można wyszczególnić powody zakładania jednoosobowych działalności gospodarczych w powyższych sytuacjach?
- 4) Jakie są źródła utrzymania osób prowadzących jednoosobowe działalności gospodarcze? Czy prowadzone działalności gospodarcze są ich jedynym źródłem utrzymania, jeśli nie – jak kształtuje się rozkład źródeł utrzymania z punktu widzenia formy zaangażowania zawodowego?
- 5) Z jakich rodzajów wsparcia zewnętrznego (finansowego i pozafinansowego) korzysta się przy zakładaniu jednoosobowych działalności gospodarczych?
- 6) Jak przedsiębiorcy prowadzący jednoosobową działalność gospodarczą oceniają zewnętrzne wsparcie przy zakładaniu działalności?
- 7) Z jakich rodzajów wsparcia zewnętrznego finansowego i pozafinansowego korzysta się przy prowadzeniu jednoosobowych działalności gospodarczych?
- 8) Jak przedsiębiorcy prowadzący jednoosobową działalność gospodarczą oceniają zewnętrzne wsparcie przy prowadzeniu działalności?
- 9) Jakie są plany co do przyszłości prowadzonych jednoosobowych działalności gospodarczych, z uwzględnieniem odniesienia co najmniej do:
 - zatrudnienia pracowników (m.in. określenie perspektywy czasowej, liczby pracowników, pożądanych zawodów i/lub kwalifikacji),
 - poszerzenia skali / zakresu działalności (m.in. określenie perspektywy czasowej oraz scharakteryzowanie planów rozwojowych),
 - inwestowania we własne kompetencje i/lub kwalifikacje (m.in. określenie perspektywy czasowej, rodzaju kompetencji i/lub kwalifikacji planowanych do nabycia),
 - zamknięcia/zawieszenia działalności (m.in. określenie perspektywy czasowej, wskazanie powodów).

1.2 DOBÓR PRÓBY BADAWCZEJ

Według stanu na dzień 30 czerwca 2016 roku liczba podmiotów gospodarki narodowej w województwie podkarpackim wynosiła 166,1 tys. – w tym grupa mikroprzedsiębiorstw, a więc podmiotów zatrudniających poniżej 10 pracowników, wynosiła 158,8 tys. (dane zaczerpnięte z Biuletynu Informacji Publicznej GUS). Do kategorii mikroprzedsiębiorstw wliczane są jednoosobowe działalności gospodarcze, nie zatrudniające pracowników, na których koncentruje się niniejsze badanie.

W celu realizacji badania kwestionariuszowego skorzystano z bazy REGON, z której wylosowano mikroprzedsiębiorstwa działające na terenie całego województwa podkarpackiego, to jest w każdym z 25 powiatów. Liczba jednoosobowych działalności gospodarczych, działających na terenie województwa podkarpackiego, nie jest znana, gdyż w statystykach Głównego Urzędu Statystycznego nie są one wyodrębniane z ogółu mikroprzedsiębiorstw. Z tego względu wielkość próby została dobrana dla ogółu mikroprzedsiębiorstw z Podkarpacia. Wielkość próby reprezentatywnej dla województwa podkarpackiego, dla grupy mikroprzedsiębiorstw, przy założeniu poziomu ufności 0,95 oraz błędu maksymalnego na poziomie 3% wynosi 1060 jednostek. Próba ta została zrealizowana w całości. Jej reprezentatywność dla regionu wzmocniono dodatkowo poprzez założenie kwot reprezentacji poszczególnych powiatów. Poziom reprezentacji podmiotów z każdego powiatu w próbie badawczej jest zbliżony z poziomem ich reprezentacji w ogólnej liczbie jednoosobowych działalności gospodarczych na Podkarpaciu (+/-2%).

Tabela 1 Przedsiębiorcy uczestniczący w badaniu według powiatu, w którym zlokalizowana jest działalność gospodarcza.

Lp.	Powiat	Liczebność (N)	Procent (%)
1.	bieszczadzki	17	1,6
2.	brzozowski	24	2,3
3.	dębicki	59	5,6
4.	jarosławski	55	5,2
5.	jasielski	50	4,7
6.	kolbuszowski	25	2,4
7.	krośnieński	50	4,7
8.	leski	19	1,8
9.	leżajski	26	2,5
10.	lubaczowski	21	2,0
11.	łańcucki	38	3,6
12.	mielecki	68	6,4
13.	niżański	27	2,5
14.	przemyski	25	2,4
15.	przeworski	34	3,2
16.	ropczycko-sędziszowski	32	3,0
17.	rzeszowski	74	7,0
18.	sanocki	50	4,7
19.	stalowowolski	58	5,5
20.	strzyżowski	23	2,2
21.	tarnobrzeski	23	2,2
22.	miasto Krosno	34	3,2
23.	miasto Przemyśl	43	4,1
24.	miasto Rzeszów	152	14,3
25.	miasto Tarnobrzeg	33	3,1
Ogółem		1060	100,0

Badanie realizowane było z zastosowaniem techniki CATI (ang. Computer Assisted Telephone Interview), czyli wywiadu telefonicznego wspomaganego komputerowo, na przełomie października i listopada 2016 roku. Do badania wykorzystano wystandaryzowany kwestionariusz wywiadu, składający się z 27 pytań głównych (zadawanych wszystkim respondentom), 20 pytań pogłębiających (zadawanych wybranym respondentom), w tym 8 pytań otwartych. Kwestionariusz ankiety zamieszczony jest w aneksie do niniejszego raportu.

Wszystkie tabele i wykresy zamieszczone w niniejszym raporcie stanowią opracowanie własne wykonawcy badania i zawierają dane pochodzące z badania kwestionariuszowego realizowanego na próbie 1060 jednoosobowych działalności gospodarczych. Znaczna część pytań nie była kierowana do wszystkich respondentów, a w niektórych przypadkach respondenci odmawiali udzielenia odpowiedzi lub udzielone odpowiedzi były nieadekwatne do treści pytania, dlatego liczba ważnych odpowiedzi, uwzględnianych w poszczególnych pytaniach, jest odmienna. Z tego względu w tabelach i wykresach każdorazowo podawana jest liczba obserwacji, na podstawie których dokonano zaprezentowanych wyliczeń (N).

2. STRESZCZENIE

Badanie, którego wyniki prezentowane są w niniejszym raporcie zrealizowano na przełomie października i listopada 2016 roku, na reprezentatywnej próbie 1060 jednoosobowych działalności gospodarczych, zarejestrowanych na terenie województwa podkarpackiego,

Charakterystyka przedsiębiorców

Przedsiębiorcy prowadzący jednoosobową działalność gospodarczą na Podkarpaciu to częściej mężczyźni (61,6%) niż kobiety. Dominują wśród nich osoby w wieku 30-39 lat, choć niemal 1/3 działalności prowadzona jest przez osoby młodsze. Ponad połowa przedsiębiorców posiada wykształcenie wyższe (niemal 55%), a zaledwie 12% nie posiada wykształcenia średniego. Dla 3/4 przedsiębiorców prowadzona jednoosobowa działalność gospodarcza stanowi jedyne źródło dochodów, natomiast 1/4 posiada również inne dochody: najczęściej z zatrudnienia pełnoetatowego. Dla osób łączących pracę etatową i własną działalność istotniejszym źródłem dochodów jest praca etatowa, dostarczająca średnio 63% dochodu. Co dziesiąty przedsiębiorca, prowadzący obecnie jednoosobową działalność gospodarczą na terenie Podkarpacia, już wcześniej prowadził własną firmę i ją zlikwidował, natomiast dla 2% przedsiębiorców jednoosobowa działalność nie jest jedyną formą działalności gospodarczej, gdyż posiadają oni udziały w spółkach lub działalność poza granicami kraju.

Charakterystyka jednoosobowych działalności gospodarczych

Wśród podmiotów jednoosobowych dominują firmy nowe na rynku, a więc takie, które rozpoczęły swą działalność w okresie ostatnich dwóch lat. Działalnością dłuższą niż 16 lat poszczycić się może mniej niż 8% jednoosobowych działalności gospodarczych w regionie. Wśród jednoosobowych działalności gospodarczych widoczna jest dominacja trzech branż. Są to: „handel hurtowy i detaliczny wraz z naprawą pojazdów samochodowych” (Seksja G), „pozostała działalność usługowa” (Seksja S) - a więc zróżnicowane usługi nie uwzględnione w innych sekcjach oraz „działalność profesjonalna, naukowa i techniczna” (Seksja M). Dziedzina działalności gospodarczej w 2/3 przypadków związana jest z kierunkiem wykształcenia zdobyty przez przedsiębiorcę. Ponad 44% przedsiębiorców deklaruje całkowitą zgodność działalności gospodarczej z posiadaniem wykształceniem, a ponad 24% - częściową zgodność. Największą zgodność działalności ze zdobytym wykształceniem deklarują osoby z wykształceniem wyższym (80%).

Okoliczności i przyczyny zakładania własnej działalności

Większość przedsiębiorców wskazywała więcej niż jeden powód rozpoczęcia działalności gospodarczej. Najczęściej wymieniane powody podjęcia pracy na własny rachunek wcale nie są związane z trudnościami na rynku pracy, lecz z postrzeganiem samozatrudnienia jako możliwości zarobkowania dającej swobodę, niezależność i pozwalającej sprawdzić własne siły. Co czwarty przedsiębiorca rozpoczął działalność, gdyż dochody osiągnięte z dotychczasowej pracy nie były wystarczające, a co piąty – gdyż miał problemy ze znalezieniem zatrudnienia. Blisko połowa przedsiębiorców decyzję o założeniu jednoosobowej działalności gospodarczej podjęła posiadając zatrudnienie i źródło dochodów – ponad 1/3 z nich po założeniu działalności pozostała związana z dotychczasowym pracodawcą, zamieniając pracę etatową na świadczenie usług na jego rzecz. Liczna grupa przedsiębiorców decyzję o założeniu własnej firmy podjęła jako osoby bezrobotne, zarejestrowane w powiatowym urzędzie pracy, dodatkowo zaznaczyć warto, iż dla 20% tych osób chęć pozyskania dotacji na założenie działalności była jedynym powodem ubiegania się o status osoby bezrobotnej.

Wsparcie wykorzystywane przy zakładaniu działalności

Niemal 2/3 przedsiębiorców prowadzących jednoosobowe działalności gospodarcze w województwie podkarpackim w celu rozpoczęcia działalności gospodarczej wykorzystało własne środki finansowe (oszczędności), a ponad 15% przedsiębiorców nie potrzebowało żadnych szczególnych środków na start. Przedsiębiorcy prowadzący działalność jednoosobową bardzo rzadko sięgali po wsparcie zwrotne w postaci kredytów, chętnie korzystali natomiast z dotacji oferowanej przez powiatowe urzędy pracy (1/3 przedsiębiorców) – szczególnie dotyczy to podmiotów rozpoczynających działalność po 2008 roku. Zaledwie 30% przedsiębiorców podczas zakładania działalności korzystało ze wsparcia pozafinansowego – najczęściej z doradztwa innych przedsiębiorców (19%) oraz doradztwa oferowanego w powiatowych urzędach pracy (7%).

Wsparcie wykorzystywane w trakcie prowadzenia działalności

Ponad 3/4 przedsiębiorców w trakcie prowadzenia jednoosobowej działalności gospodarczej nie korzystało z żadnych zewnętrznych form finansowania. Ci, którzy korzystali – wskazują najczęściej na wykorzystanie własnych dochodów osiągniętych z innych źródeł (np. z pracy etatowej). Z zewnętrznego wsparcia pozafinansowego w trakcie prowadzenia działalności gospodarczej korzystało zaledwie 19% przedsiębiorców, najczęściej było to doradztwo innych przedsiębiorców (14%). Z doradztwa w powiatowych urzędach pracy oraz ze wsparcia w postaci użyczenia lokalu na działalność korzystało od 2% do 3% przedsiębiorców.

Plany dotyczące zatrudniania pracowników

Plany zatrudnieniowe deklaruje co piąty przedsiębiorca prowadzący działalność jednoosobową, jednak aż co czwarty nie ma sprecyzowanych planów w tej kwestii, tak więc wskaźnik ten może ulec zwiększeniu. Większość przedsiębiorców planuje rozpocząć zatrudnienie w nieodległej perspektywie czasowej – tylko co piąty odkłada tę decyzję o ponad rok. Ponad połowa posiadających plany zatrudnieniowe deklaruje, że w ciągu najbliższych dwóch lat stworzy jedno miejsce pracy a niemal 1/3, że stworzy dwa miejsca pracy. Tylko co dziesiąty przedsiębiorca planujący zatrudnianie deklaruje, że nie będzie korzystać w tym celu ze wsparcia oferowanego przez powiatowe urzędy pracy. Przedsiębiorcy prowadzący jednoosobowe działalności gospodarcze najczęściej poszukiwać będą: handlowców i sprzedawców, informatyków, programistów i grafików komputerowych, pracowników budowlanych i zajmujących się wykończeniem wnętrz, księgowych i finansistów, kierowców. Znaczna część przedsiębiorców nie zgłasza zapotrzebowania na konkretne zawody czy kwalifikacje, lecz wymaga raczej osobistych predyspozycji i zdolności zaangażowania się w pracę.

Plany dotyczące zmiany skali i zakresu działalności

Plany rozwojowe posiada niemal 29% jednoosobowych działalności gospodarczych, najczęściej dotyczy to takich branż jak: działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją; działalność w zakresie usług administrowania; przetwórstwo przemysłowe; edukacja oraz działalność profesjonalna, naukowa i techniczna. Planowane zmiany dotyczą głównie poszerzania zakresu działalności o nową branżę lub kategorię usług (ponad 59% planujących zmiany rozwojowe). W drugiej kolejności wymieniano plany zakupu sprzętu lub oprogramowania oraz zwiększenia liczby produkowanych dóbr lub świadczonych usług (niemal 50%). Połowa przedsiębiorców planujących wdrażanie zmian w zakresie lub skali własnej działalności, nie chce korzystać w tym celu z żadnego zewnętrznego wsparcia finansowego. Osoby planujące sięgnąć po dofinansowanie zewnętrzne, najczęściej wskazują na oczekiwane wsparcie ze strony podmiotów publicznych. Odsetek planujących ubiegać się o kredyt w instytucjach bankowych i parabankowych jest o połowę niższy.

Plany dotyczące zawieszania i zamykania działalności

Zawieszenie działalności gospodarczej rozważa niemal 7% przedsiębiorców. Plany te najczęściej dotyczą nieodległej przyszłości, tzn. perspektywy 3 najbliższych miesięcy. Jako główny powód ewentualnego zawieszenia wskazywano brak wystarczających dochodów (1/4 planujących zawieszenie) oraz sezonowy charakter działalności (1/5). O likwidacji działalności myśli 4% przedsiębiorców prowadzących jednoosobową działalność gospodarczą. Perspektywa czasowa potencjalnej likwidacji jest zróżnicowana – najczęściej

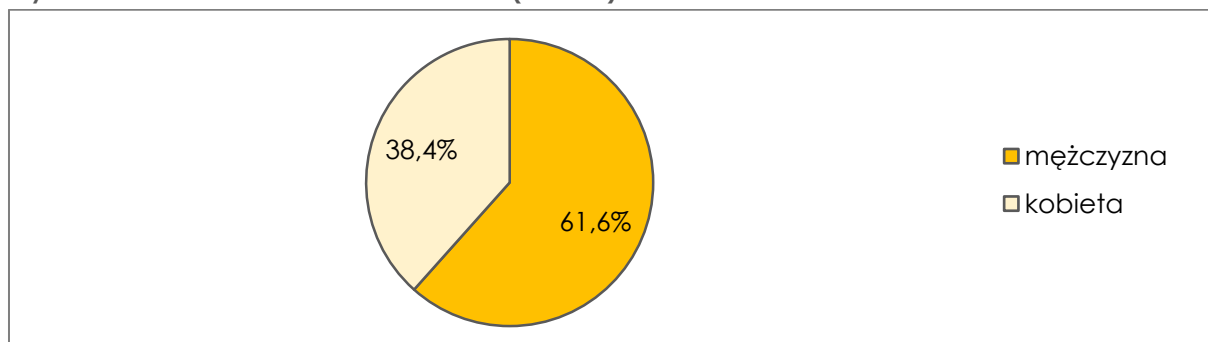
wskazywano na okres najbliższych trzech miesięcy, jednak znaczny odsetek przedsiębiorców planuje zamknąć działalność dopiero po upływie roku od momentu prowadzonego badania. Główne powody, dla których rozważana jest likwidacja działalności, odnoszą się do sytuacji finansowej firmy, tj. do braku dochodów, zbyt małych dochodów w stosunku do nakładów pracy oraz do zbyt dużego obciążenia podatkami i obowiązkowymi ubezpieczeniami. Częstotliwość rozważania likwidacji nie jest wcale największa wśród pomiotów nowo powstałych, lecz w przypadku firm istniejących na rynku już od wielu lat (powstałych w latach 2001-2004). Dopiero w drugiej kolejności wskazać można na podmioty działające około 2-3 lat, a więc te, którym kończy się okres preferencyjnych składek ubezpieczeniowych. Plany zawieszenia lub zamknięcia działalności najczęściej deklarowane są przez przedsiębiorców z branż takich jak: „działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją” oraz „działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi”.

3. WYNIKI BADANIA

3.1 CECHY SPOŁECZNO-DEMOGRAFICZNE PRZEDSIĘBIORCÓW

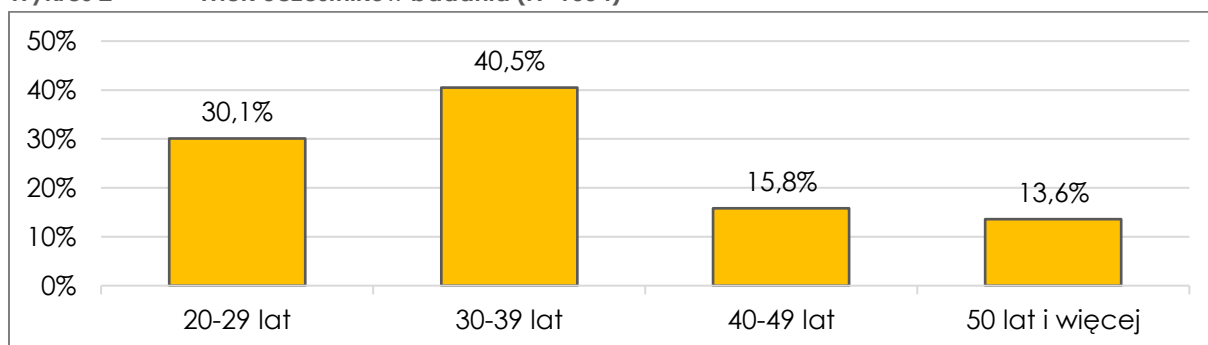
Badanie wykazało, iż jednoosobowe działalności gospodarcze są prowadzone częściej przez mężczyzn niż przez kobiety. Mężczyźni stanowią ponad 61% przedsiębiorców w tej kategorii.

Wykres 1 Płeć uczestników badania (N=1060)



Wśród przedsiębiorców nie zatrudniających pracowników najliczniej reprezentowane są osoby w wieku od 30 do 39 lat, stanowiące ponad 40% ogółu przedsiębiorców z tej kategorii. Licznie reprezentowane są również osoby z młodszej grupy wiekowej, a więc liczące od 20 do 29 lat, gdyż prowadzą niewiele mniej niż 1/3 jednoosobowych działalności gospodarczych. Reprezentacja osób między 40 a 49 rokiem życia oraz liczących 50 i więcej lat jest porównywalna. Podkreślić należy, iż wśród jednoosobowych działalności gospodarczych znalazły się nawet osoby po 70 roku życia, a najstarszy przedsiębiorca ukończył 80 lat.

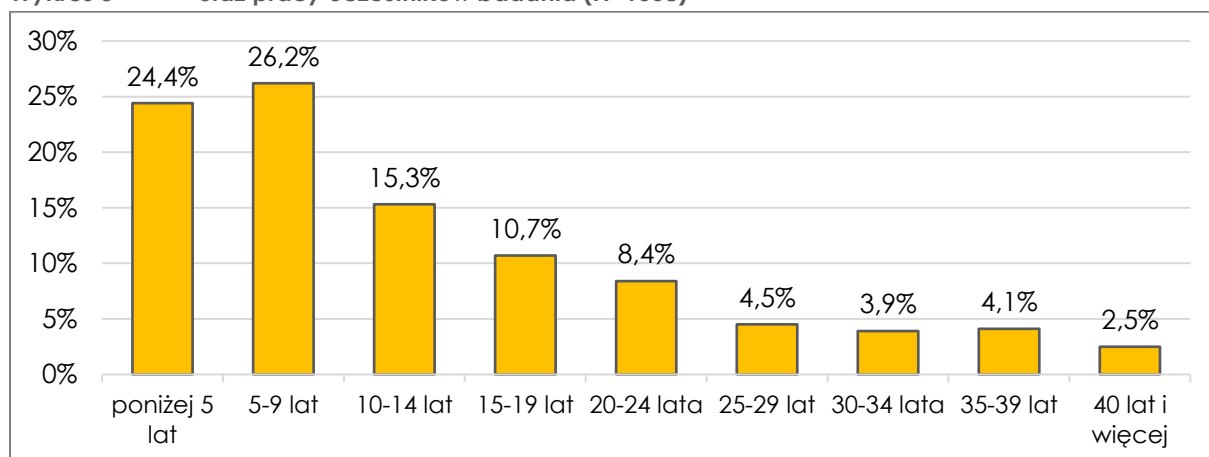
Wykres 2 Wiek uczestników badania (N=1054)



Wiek przedsiębiorców jest z pewnością zmienną wpływającą na ich staż pracy, który, jak pokazują uzyskane dane, jest stosunkowo nieduży. Ponad połowa przedsiębiorców prowadzących jednoosobowe działalności gospodarcze to osoby aktywne zawodowo krócej niż 10 lat. Warto zaznaczyć, iż część z nich to osoby, które na rynek pracy wkroczyły dopiero w ostatnich miesiącach (staż pracy poniżej 1 roku), a więc rozpoczęły zdobywanie doświadczenia zawodowego od działalności na własny rachunek. Rozkład danych

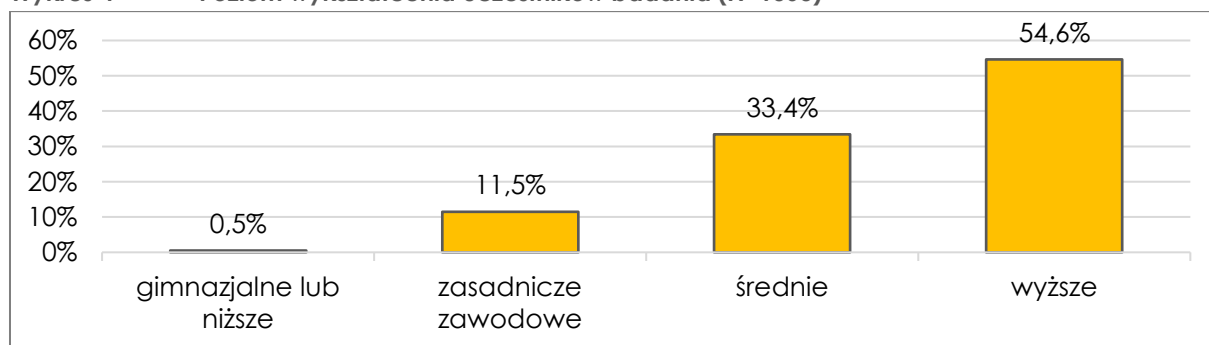
pokazuje, iż poczynając od przedsiębiorców posiadających co najmniej dziesięcioletni staż pracy, wskaźnik udziału w ogólnej liczbie przedsiębiorców maleje wraz z wydłużaniem się posiadanego stażu pracy. Co dziesiąty przedsiębiorca nie zatrudniający pracowników jest aktywny na rynku pracy od co najmniej 30 lat.

Wykres 3 **Staż pracy uczestników badania (N=1058)**



Ponad połowa osób prowadzących jednoosobowe działalności gospodarcze na terenie województwa podkarpackiego, posiada wykształcenie wyższe (54,5%), natomiast brak wykształcenia choćby zawodowego dotyczy zaledwie 0,5% przedsiębiorców, a więc ma charakter marginalny. Co trzeci przedsiębiorca nie zatrudniający pracowników legitymuje się wykształceniem średnim.

Wykres 4 **Poziom wykształcenia uczestników badania (N=1060)**



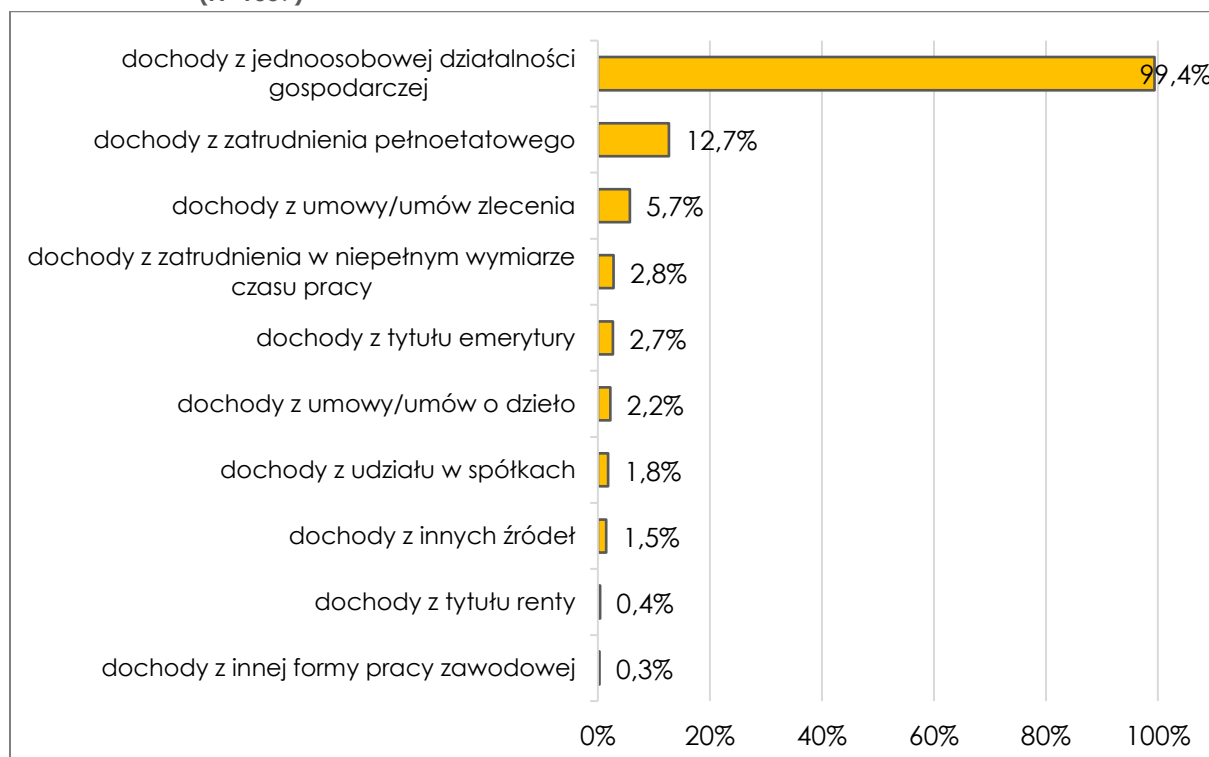
Istotną informacją, jaką starano się pozyskać, przystępując do realizacji badania wśród przedsiębiorców, jest informacja o źródłach dochodów osób prowadzących jednoosobowe działalności gospodarcze. Weryfikacji poddano to, na ile jednoosobowe działalności gospodarcze mają zdolność generowania dochodów, w jakim stopniu są one podstawowym źródłem utrzymania przedsiębiorców oraz jaka jest relacja pomiędzy dochodami uzyskiwanymi z tytułu działalności jednoosobowej a dochodami z innych źródeł.

Analiza danych empirycznych wykazała, iż niemal wszyscy przedsiębiorcy deklarują osiągnięcie dochodów z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej. Zaledwie w przypadku

0,6% przedsiębiorców, posiadana firma nie przynosi zysków. Podkreślić jednak należy, iż sytuacja ta dotyczy w większości podmiotów, które dopiero wystartowały na rynku – trzy z sześciu jednoosobowych działalności gospodarczych, które nie przynoszą zysku powstało w połowie 2016 roku (a więc działa dopiero od kilku miesięcy), jedna działalność powstała w roku 2015, a jedna w 2014. Tylko jeden podmiot wśród nie przynoszących dochodu ma dłuższą historię działania, gdyż zarejestrowany został końcem 2012 roku (przy czym przez połowę swojego istnienia działalność była zawieszona).

Zweryfikowano, czy przedsiębiorcy prowadzący jednoosobową działalność gospodarczą posiadają dochody wyłącznie z tej działalności, czy również z innego źródła. Analiza danych pokazuje, że 74,4% przedsiębiorców utrzymuje się wyłącznie z prowadzonej działalności, natomiast 25,6% z nich posiada również inne dochody: najczęściej z zatrudnienia pełnoetatowego (12,7% przedsiębiorców), ewentualnie z umów zlecenia (5,7% przedsiębiorców). Inne źródła dochodów są stosunkowo rzadkie i deklaruje je mniej niż 3% osób prowadzących jednoosobowe działalności. Pełny rozkład udzielonych odpowiedzi prezentuje wykres nr 5.

Wykres 5 Źródła dochodów osób prowadzących jednoosobowe działalności gospodarcze (N=1057)



Procenty nie sumują się do 100, ze względu na możliwość wskazania kilku odpowiedzi.

Wśród innych źródeł dochodów wskazywano najczęściej na dochody z gospodarstwa rolnego (7), dochody z tytułu wynajmu nieruchomości (6), dochody z transakcji giełdowych (2), a w pojedynczych przypadkach z dzierżawy gruntów czy prowadzonej pasieki.

Znajomość źródeł dochodów przedsiębiorców prowadzących jednoosobowe działalności gospodarcze, nasuwa kolejne pytanie o ich udział w ogólnej kwocie dochodów każdego z nich. Ze względu na trudności w uzyskaniu informacji na temat kwot bezwzględnych – respondenci zostali poproszeni o dokonanie szacunkowego podziału procentowego dochodów pomiędzy źródła, z których je czerpią. Wyliczono średni udział danego źródła w ogólnej kwocie dochodów dla ogółu przedsiębiorców oraz odrębnie dla osób osiągających dochody z danego źródła (co pokazuje, na ile dochody te są istotne dla osób, które je osiągają). Zestawienie tych dwóch wartości pokazuje m.in., że o ile dochody z zatrudnienia pełnoetatowego mają stosunkowo niewielkie znaczenie w odniesieniu do ogółu jednoosobowych działalności (7,9%), gdyż większość przedsiębiorców ich nie posiada, o tyle dla osób, które je osiągają ich znaczenie jest bardzo duże – stanowią niemal 63% ich dochodów. Oznacza to, że w dla osób łączących prowadzenie działalności gospodarczej z pracą pełnoetatową – ta ostatnia jest kluczowym źródłem dochodu. Podobna sytuacja widoczna jest w przypadku osób otrzymujących świadczenia rentowe lub emerytalne. Ten typ świadczeń nie ma większego znaczenia dla ogółu przedsiębiorców, natomiast dla osób pobierających te świadczenia, ich znaczenie jest duże – stanowią od 42% (renta) do 50% (emerytura) ogółu osiągniętych dochodów.

Tabela 2 **Procentowy udział dochodów z poszczególnych źródeł w ogólnej kwocie dochodów przedsiębiorców.**

Źródło dochodów	Liczebność (N)	Średni udział w ogólnej kwocie dochodów	
		osób czerpiących z danego źródła (%)	ogółu przedsiębiorców (%)
dochody z jednoosobowej działalności gospodarczej	1045	87,9	86,5
dochody z zatrudnienia pełnoetatowego	133	62,8	7,9
dochody z umowy/umów zlecenia	58	26,4	1,4
dochody z tytułu emerytury	29	50,1	1,4
dochody z zatrudnienia w niepełnym wymiarze czasu pracy	29	32,4	0,9
dochody z innych źródeł	22	36,5	0,8
dochody z udziału w spółkach	18	29,8	0,5
dochody z umowy/umów o dzieło	23	12,6	0,3
dochody z tytułu renty	4	42,5	0,2
dochody z innej formy pracy zawodowej	3	36,7	0,1

3.2 CHARAKTERYSTYKA JEDNOOSOBOWYCH DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZYCH

Chcąc scharakteryzować jednoosobowe działalności gospodarcze, funkcjonujące na obszarze województwa podkarpackiego, uwzględniono w pierwszej kolejności takie zmienne jak branża działalności (określana poprzez odniesienie do klasyfikacji PKD), związek prowadzonej działalności z kierunkiem wykształcenia przedsiębiorcy oraz datę rozpoczęcia działalności. W drugiej kolejności analizowano, czy jednoosobowa działalność jest pierwszą, jaką przedsiębiorca prowadzi w swoim życiu, czy jest jedyną formą działalności gospodarczej oraz czy prowadzona jest w sposób ciągły.

Analizując dane, zarówno te, dotyczące głównej branży działalności podmiotów jednoosobowych, jak i ogółu branż, w których działalność jest prowadzona przez dany podmiot, stwierdzić można silną dominację trzech dziedzin działalności. Na pierwszych pozycjach hierarchii plasują się: tak zwana „pozostała działalność usługowa” (Seksja S), a więc zróżnicowane usługi nie uwzględnione w innych sekcjach; „handel hurtowy i detaliczny wraz z naprawą pojazdów samochodowych” (Seksja G) oraz „działalność profesjonalna, naukowa i techniczna” (Seksja M). Wśród podmiotów jednoosobowych marginalnie reprezentowane są takie branże jak: górnictwo i wydobywanie, wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę, czy gospodarowanie ściekami i odpadami, które typowe są raczej dla dużych przedsiębiorstw. Pełny wykaz branż działalności z uwzględnieniem sekcji oraz działu PKD zawiera tabela nr 3. Należy mieć na uwadze, iż obrazuje ona wszystkie branże deklarowane przez przedsiębiorców, dlatego wartości procentowe nie sumują się do 100 – przedsiębiorcy deklarowali od jednej do pięciu branż, w których działają.

Tabela 3 Jednoosobowe działalności gospodarcze według branży: sekcji i działu PKD. Uwzględniono wszystkie branże, w których prowadzona jest działalność danego podmiotu (N=1054)

Symbol	Dziedzina działalności	Ogółem
A	ROLNICTWO, LEŚNICTWO, ŁOWIECTWO I RYBACTWO	1,2%
01	Uprawy rolne, hodowla zwierząt, łowiectwo, włączając działalność usługową	0,8%
02	Leśnictwo i pozyskiwanie drewna	0,3%
03	Rybactwo	0,1%
B	GÓRNICTWO I WYDOBYWANIE	0,3%
05	Wydobywanie węgla kamiennego i węgla brunatnego (lignitu)	0,1%
09	Działalność usługowa wspomagająca górnictwo i wydobywanie	0,2%
C	PRZETWÓRSTWO PRZEMYSŁOWE	8,7%
10	Produkcja artykułów spożywczych	0,1%
13	Produkcja wyrobów tekstylnych	0,4%
14	Produkcja odzieży	0,6%
15	Produkcja skór i wyrobów ze skór wyprawionych	0,1%
16	Produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli; produkcja wyrobów ze stomy i materiałów używanych do wyplatania	0,5%

18	Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji	0,6%
21	Produkcja podstawowych substancji farmaceutycznych oraz leków i pozostałych wyrobów farmaceutycznych	0,1%
22	Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	0,2%
23	Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	0,5%
24	Produkcja metali	0,2%
25	Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń	1,3%
27	Produkcja urządzeń elektrycznych	0,1%
28	Produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana	0,1%
29	Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep	0,1%
31	Produkcja mebli	1,8%
32	Pozostała produkcja wyrobów	0,9%
33	Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń	1,1%
D	WYTWARZANIE I ZAOPATRYWANIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ, GAZ, PARĘ WODNĄ, GORĄCĄ WODĘ I POWIETRZE DO UKŁADÓW KLIMATYZACYJNYCH	0,2%
35	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0,2%%
E	DOSTAWA WODY; GOSPODAROWANIE ŚCIEKAMI I ODPADAMI ORAZ DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z REKULTYWACJĄ	0,4%
38	Działalność związana ze zbieraniem, przetwarzaniem i unieszkodliwianiem odpadów; odzysk surowców	0,1%
39	Działalność związana z rekultywacją i pozostała działalność usługowa związana z gospodarką odpadami	0,3%
F	BUDOWNICTWO	11,1%
41	Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków	2,7%
42	Roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej	1,2%
43	Roboty budowlane specjalistyczne	7,2%
G	HANDEL HURTOWY I DETALICZNY; NAPRAWA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH, WŁĄCZAJĄC MOTOCYKLE	21,2%
45	Handel hurtowy i detaliczny pojazdami samochodowymi; naprawa pojazdów samochodowych	4,5%
46	Handel hurtowy, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi	2,8%
47	Handel detaliczny, z wyłączeniem handlu detalicznego pojazdami samochodowymi	13,9%
H	TRANSPORT I GOSPODARKA MAGAZYNOWA	4,6%
49	Transport lądowy oraz transport rurociągowy	3,6%
51	Transport lotniczy	0,1%
52	Magazynowanie i działalność usługowa wspomagająca transport	0,3%
53	Działalność pocztowa i kurierska	0,6%
I	DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z ZAKWATEROWANIEM I USŁUGAMI GASTRONOMICZNYMI	1,6%
55	Zakwaterowanie	0,6%
56	Działalność usługowa związana z wyżywieniem	1,0%
J	INFORMACJA I KOMUNIKACJA	7,8%
58	Działalność wydawnicza	0,3%
59	Działalność związana z produkcją filmów, nagrań wideo, programów telewizyjnych, nagrań dźwiękowych i muzycznych	0,9%
61	Telekomunikacja	0,5%
62	Działalność związana z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki oraz działalność powiązana	5,1%
63	Działalność usługowa w zakresie informacji	1,0%
K	DZIAŁALNOŚĆ FINANSOWA I UBEZPIECZENIOWA	4,7%
64	Finansowa działalność usługowa, z wyłączeniem ubezpieczeń i funduszy emerytalnych	0,9%

65	Ubezpieczenia, reasekuracja oraz fundusze emerytalne, z wyłączeniem obowiązkowego ubezpieczenia społecznego	1,9%
66	Działalność wspomagająca usługi finansowe, ubezpieczenia i fundusze emerytalne	1,9%
L	DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z OBSŁUGĄ RYNKU NIERUCHOMOŚCI	0,7%
68	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	0,7%
M	DZIAŁALNOŚĆ PROFESJONALNA, NAUKOWA I TECHNICZNA	16,5%
69	Działalność prawnicza, rachunkowo-księgowo i doradztwo podatkowe	5,6%
70	Działalność firm centralnych (head offices); doradztwo związane z zarządzaniem	0,8%
71	Działalność w zakresie architektury i inżynierii; badania i analizy techniczne	2,7%
72	Badania naukowe i prace rozwojowe	0,8%
73	Reklama, badanie rynku i opinii publicznej	2,2%
74	Pozostała działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	4,2%
75	Działalność weterynaryjna	0,2%
N	USŁUGI ADMINISTROWANIA I DZIAŁALNOŚĆ WSPIERAJĄCA	2,7%
77	Wynajem i dzierżawa	0,7%
78	Działalność związana z zatrudnieniem	0,1%
79	Działalność organizatorów turystyki, pośredników i agentów turystycznych oraz pozostała działalność usługowa w zakresie rezerwacji i działalności z nią związane	0,4%
80	Działalność detektywistyczna i ochroniarska	0,1%
81	Działalność usługowa związana z utrzymaniem porządku w budynkach i zagospodarowaniem terenów zieleni	0,8%
82	Działalność związana z administracyjną obsługą biura i pozostała działalność wspomagająca prowadzenie działalności gospodarczej	0,6%
P	EDUKACJA	5,8%
85	Edukacja	5,8%
Q	OPIEKA ZDROWOTNA I POMOC SPOŁECZNA	8,5%
86	Opieka zdrowotna	8,5%
R	DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z KULTURĄ, ROZRYWKĄ I REKREACJĄ	5,0%
90	Działalność twórcza związana z kulturą i rozrywką	2,7%
93	Działalność sportowa, rozrywkowa i rekreacyjna	2,3%
S	POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA	18,0%
95	Naprawa i konserwacja komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego	2,3%
96	Pozostała indywidualna działalność usługowa	15,7%

Procenty nie sumują się do 100, ze względu na możliwość wskazania kilku odpowiedzi.

Jak widać na wykresie nr 6 hierarchie branż działalności, tworzone na podstawie jednej głównej branży, jak również na podstawie wszystkich branż, w których działa dany podmiot – są bardzo zbliżone. Widoczna jest wyższa pozycja handlu hurtowego i detalicznego (Seksja G) w hierarchii ogółu branż niż w hierarchii branż dominujących, co oznacza, że dla wielu podmiotów jest to działalność poboczna, dodatkowa w stosunku do innych działań.

Wykres 6 Jednoosobowe działalności gospodarcze według branży dominującej oraz ogółu branż, w których prowadzona jest działalność - zgodnie z klasyfikacją sekcji PKD (N=1054)

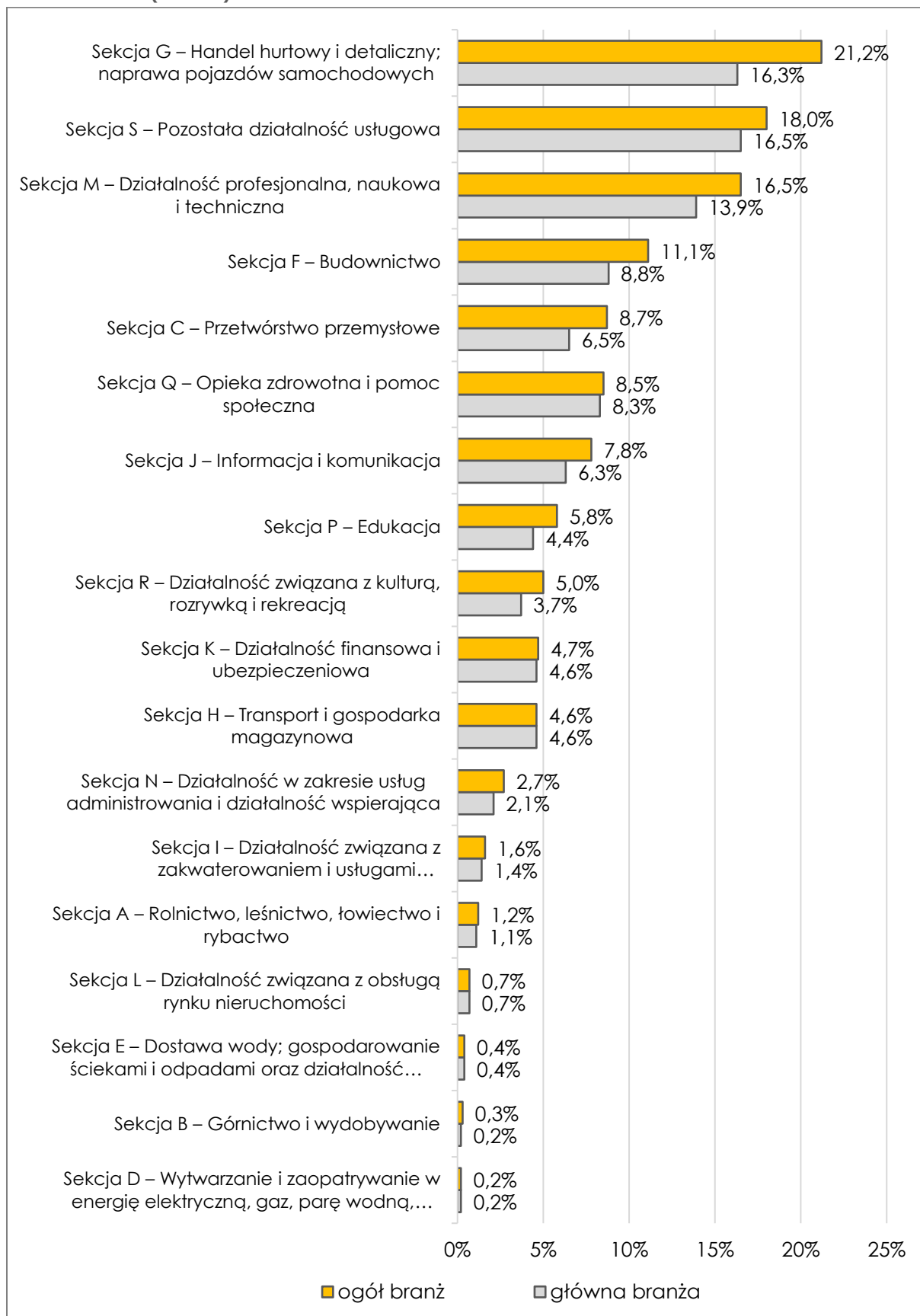


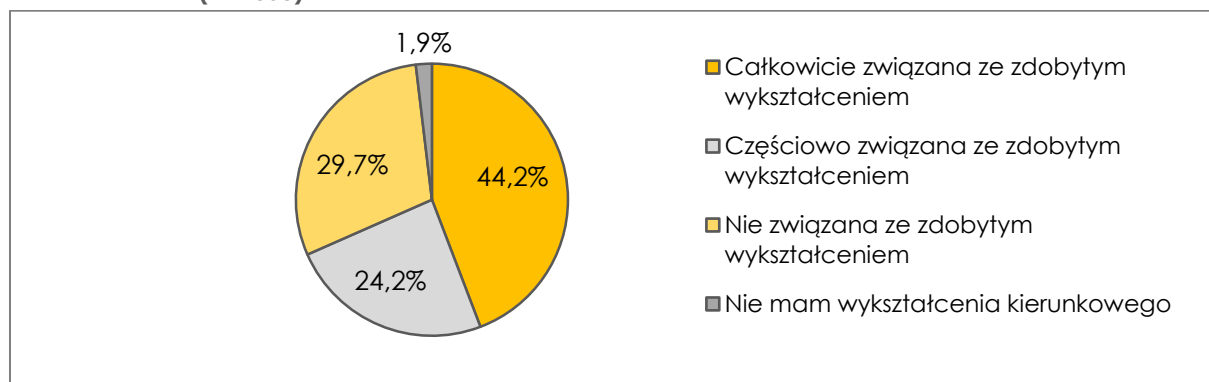
Tabela 4 Jednoosobowe działalności gospodarcze według dominującej branży działalności (sekcji PKD) z uwzględnieniem podziału na powiaty (N=1054)

Powiat	Sekcja PKD (%)																		Ogółem
	A – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	B – Górnictwo i wydobywanie	C – Przetwórstwo przemysłowe	D – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	E – Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	F – Budownictwo	G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	H – Transport i gospodarka magazynowa	I – Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	J – Informacja i komunikacja	K – Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	L – Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	M – Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	N – Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	P – Edukacja	Q – Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	R – Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	S – Pozostała działalność usługowa	
bieszczadzki	12,5	-	-	-	-	6,3	12,5	-	-	-	6,3	-	18,7	-	-	12,5	-	31,2	100
brzozowski	-	-	4,2	-	-	16,6	12,5	8,3	-	12,5	4,2	-	4,2	4,2	-	12,5	4,2	16,6	100
dębicki	-	-	1,7	-	-	5,1	28,8	1,7	-	5,1	8,5	-	16,9	1,7	-	-	-	30,5	100
jarosławski	-	-	9,3	-	-	14,8	13,0	1,9	3,7	3,7	5,6	-	18,4	3,7	1,9	3,7	1,9	18,4	100
jasielski	-	2,0	10,0	-	-	10,0	22,0	8,0	-	2,0	4,0	-	14,0	2,0	8,0	10,0	-	8,0	100
kolbuszowski	4,0	-	4,0	-	4,0	12,0	16,0	-	-	4,0	8,0	-	4,0	-	8,0	8,0	-	28,0	100
krośnieński	4,0	-	10,0	-	-	10,0	26,0	2,0	2,0	4,0	6,0	-	12,0	2,0	8,0	4,0	4,0	6,0	100
leski	-	-	-	-	-	-	-	5,3	21,1	5,3	-	-	5,3	-	-	15,8	31,4	15,8	100
leżajski	-	-	3,8	-	-	23,2	19,2	-	-	3,8	7,7	-	15,4	7,7	-	-	11,5	7,7	100
lubaczowski	4,8	-	4,8	-	-	9,5	14,3	9,5	-	9,5	4,8	-	4,8	-	-	-	9,5	28,5	100
łańcucki	-	-	10,5	2,6	-	-	10,5	10,5	2,6	10,5	-	-	15,9	5,3	-	15,8	2,6	13,2	100
mielecki	-	-	11,8	-	-	5,9	25,0	-	1,5	5,9	1,5	-	20,5	2,9	2,9	7,4	1,5	13,2	100
niżański	-	-	3,7	-	3,7	22,3	3,7	3,7	-	14,8	3,7	-	11,1	-	-	3,7	11,1	18,5	100
przemyski	-	-	4,0	4,0	4,0	12,0	16,0	8,0	-	8,0	8,0	4,0	8,0	-	12,0	-	4,0	8,0	100
przeworski	2,9	-	2,9	-	-	8,8	14,7	20,7	-	8,8	-	2,9	8,8	-	5,9	11,8	-	11,8	100
ropczycko-sędziszowski	-	-	9,7	-	-	6,5	32,3	-	-	3,2	6,5	3,2	6,5	3,2	-	-	3,2	25,7	100
rzeszowski	1,4	-	10,8	-	-	8,1	10,8	12,2	-	2,7	-	-	25,6	2,7	2,7	9,5	-	13,5	100
sanocki	6,0	-	12,0	-	-	8,0	6,0	2,0	2,0	10,0	-	-	20,0	4,0	10,0	8,0	4,0	8,0	100
stalowowolski	1,8	1,8	3,4	-	-	12,1	10,4	3,4	1,8	3,4	10,3	3,4	8,6	-	6,9	8,6	8,6	15,5	100
strzyżowski	-	-	4,3	-	-	4,3	30,5	-	4,3	8,7	8,7	-	8,7	-	4,3	8,7	-	17,5	100
tarnobrzegi	-	-	4,5	-	-	22,7	9,1	9,1	-	13,7	-	-	9,1	9,1	-	18,2	-	4,5	100
miasto Krosno	-	-	8,8	-	-	2,9	11,8	-	-	5,9	-	2,9	23,5	-	8,8	8,8	5,9	20,7	100
miasto Przemyśl	-	-	2,3	-	2,3	9,3	27,9	4,7	7,0	-	2,3	-	11,6	2,3	7,0	4,7	2,3	16,3	100
miasto Rzeszów	-	-	5,3	-	-	4,7	11,3	2,0	-	9,3	8,0	0,7	11,3	1,3	6,7	13,3	4,0	22,1	100
miasto Tarnobrzeg	-	-	3,0	-	-	9,1	21,1	9,1	-	6,1	6,1	-	15,2	-	-	18,2	3,0	9,1	100
Ogółem	1,1	0,2	6,5	0,2	0,4	8,8	16,4	4,6	1,4	6,3	4,6	0,7	13,9	2,1	4,4	8,3	3,7	16,4	100

Biorąc pod uwagę wewnętrzne zróżnicowanie regionu, dokonano analizy dominujących branż działalności w podziale na poszczególne powiaty. Szczegółowy rozkład danych dotyczących branż działalności w poszczególnych powiatach zaprezentowano w tabeli nr 4. Uzyskane wyniki pokazują różnice w zakresie dywersyfikacji podmiotów ze względu na branże – jest ona zdecydowanie najmniejsza w powiatach: bieszczadzkim, leskim, lubaczowskim oraz leżajskim. Jak widać powiat bieszczadzki wyróżnia się wysokim wskaźnikiem podmiotów jednoosobowych działających w branży rolniczej. W powiatach zlokalizowanych w północnej części województwa (leżajski, nizański, tarnobrzski) odnotowano wysoki wskaźnik działalności z branży „budownictwo”. Powiat przeworski wyróżnia się wysokim wskaźnikiem podmiotów zajmujących się transportem i gospodarką magazynową, natomiast powiat leski, posiadający ogromne walory turystyczne – wysokim wskaźnikiem jednoosobowych działalności gospodarczych zapewniających zakwaterowanie i usługi gastronomiczne (Sekcja I) oraz zajmujących się kulturą, rozrywką i rekreacją (Sekcja R).

Dziedzina działalności gospodarczej w 2/3 przypadków związana jest z kierunkiem wykształcenia zdobytym przez przedsiębiorcę. Ponad 44% przedsiębiorców deklaruje całkowitą zgodność działalności gospodarczej z posiadanym wykształceniem, a ponad 24% - częściową zgodność. Niemal 30% przedsiębiorców realizuje się w działalności, która w ogóle nie jest związana ze zdobytym wykształceniem.

Wykres 7 **Związek prowadzonej działalności gospodarczej z wykształceniem przedsiębiorcy (N=1060)**



Analiza uzyskanych danych pokazuje, iż istnieje istotna statystycznie zależność pomiędzy poziomem wykształcenia a jego zgodnością z profilem działalności gospodarczej. O ile w grupie przedsiębiorców z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz średnim ponad 42% jednoosobowych działalności gospodarczych nie ma związku ze zdobytym wykształceniem (wyniki dla obu kategorii są niemal identyczne), o tyle wśród osób z wykształceniem wyższym wskaźnik ten jest dwukrotnie niższy. Niemal 57% przedsiębiorców z wykształceniem wyższym prowadzi działalność całkowicie zgodną z uzyskanym wykształceniem. Z analizy tej wykluczono przedsiębiorców nie posiadających wykształcenia

kierunkowego, stąd wartości w kolumnie „ogółem” nieznacznie odbiegają od zaprezentowanych na wykresie nr 8.

Tabela 5 Zgodność działalności gospodarczej z kierunkiem wykształcenia a poziom wykształcenia przedsiębiorców (N=1040)

	Wykształcenie			Ogółem
	zasadnicze zawodowe	średnie	wyższe	
Działalność gospodarcza całkowicie związana ze zdobytym wykształceniem	30,0%	30,5%	56,9%	45,1%
Działalność gospodarcza częściowo związana ze zdobytym wykształceniem	27,5%	27,0%	22,6%	24,6%
Działalność gospodarcza nie związana ze zdobytym wykształceniem	42,5%	42,4%	20,5%	30,3%
Ogółem	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Bardzo interesująco wygląda struktura jednoosobowych działalności gospodarczych z punktu widzenia długości ich istnienia. Uzyskane dane pokazują, iż wśród podmiotów jednoosobowych dominują firmy nowe na rynku, a więc takie, które rozpoczęły swą działalność w okresie ostatnich dwóch lat. Rzadziej niż co czwarta jednoosobowa działalność powstała w latach 2013-2014, a więc funkcjonuje na rynku już około 3-4 lat. Działalnością dłuższą niż 16 lat poszczycić się może mniej niż 8% jednoosobowych działalności gospodarczych w województwie podkarpackim. Charakterystyczna jest bardzo duża różnica pomiędzy liczbą podmiotów jednoosobowych istniejących nie więcej jak 2 lata a liczbą podmiotów istniejących 3-4 lata. Spadek między tymi kategoriami wynosi aż 18,5%, co przypuszczalnie wiązać można z dużą liczbą działalności likwidowanych po upływie dwuletniego okresu preferencyjnych obowiązkowych składek ubezpieczenia społecznego.

Wykres 8 Rok rozpoczęcia działalności gospodarczej (N=1056)



Zestawiając dane dotyczące roku rozpoczęcia działalności gospodarczej z płcią przedsiębiorców widać, iż udział kobiet w ogólnej liczbie przedsiębiorców jest stosunkowo wyrównany i mieści się w przedziale od 34 do 38 punktów procentowych. Wyjątek stanowią lata 2005-2008, w których kobiety stanowiły niespełna 30% przedsiębiorców

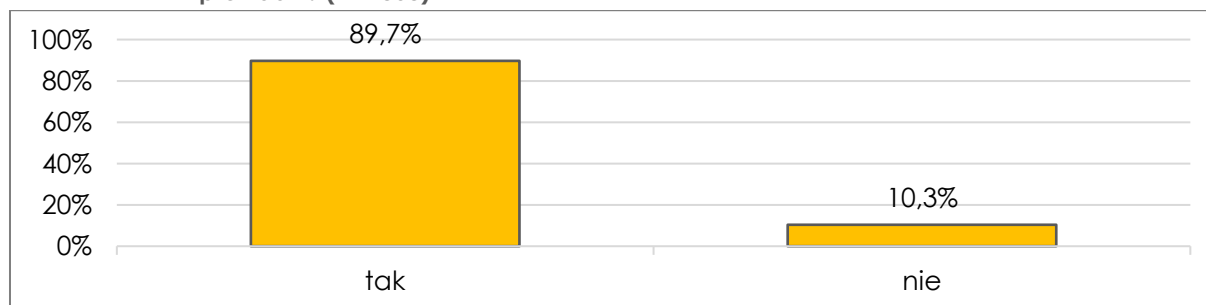
rozpoczynających działalność jednoosobową oraz lata 2013-2014 kiedy udział kobiet w tej grupie był znacznie wyższy (45%), co przypuszczalnie jest efektem dużej dostępności w tym okresie wsparcia w ramach projektów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej.

Tabela 6 Rok powstania jednoosobowej działalności gospodarczej a płeć przedsiębiorców (N=1056)

Rok powstania działalności	Płeć		Ogółem
	mężczyźni	kobiety	
przed 2000	65,4%	34,6%	100,0%
2001-2004	64,7%	35,3%	100,0%
2005-2008	70,8%	29,2%	100,0%
2009-2012	62,2%	37,8%	100,0%
2013-2014	54,8%	45,2%	100,0%
2015-2016	63,0%	37,0%	100,0%
Ogółem	61,6%	38,4%	100,0%

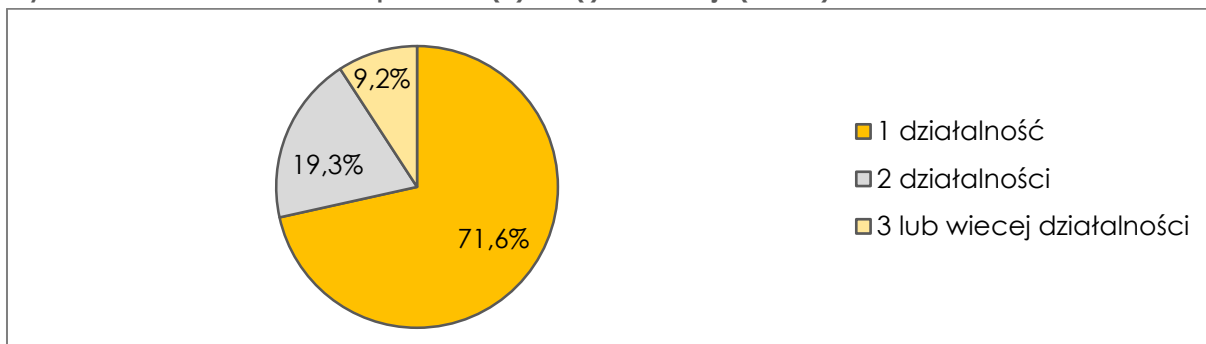
Co dziesiąty przedsiębiorca, prowadzący obecnie jednoosobową działalność gospodarczą na terenie Podkarpacia, już wcześniej prowadził własną firmę i ją zlikwidował (10,3%), a więc obecna działalność nie jest jego pierwszym doświadczeniem z własną działalnością gospodarczą.

Wykres 9 Czy działalność gospodarcza, którą prowadzi Pan(i) obecnie, jest pierwszą, jaką Pan(i) prowadzi? (N=1060)



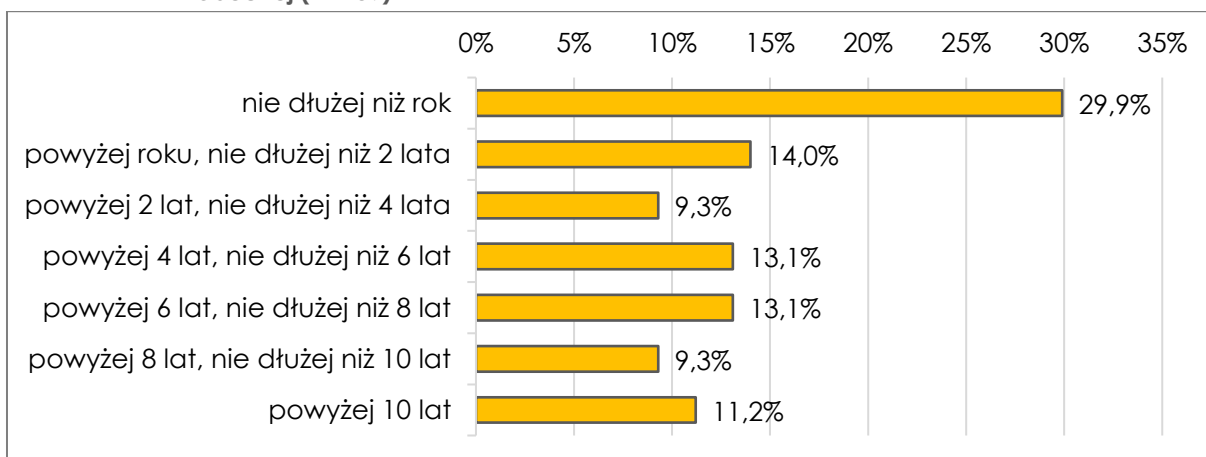
Zdecydowana większość przedsiębiorców, dla których obecna działalność nie jest pierwsza w ich historii zawodowej, prowadziła wcześniej jedną działalność gospodarczą. Zwraca uwagę fakt stosunkowo wysokiego wskaźnika przedsiębiorców, którzy prowadzili wcześniej już trzy lub więcej działalności (niemal co 10 przedsiębiorca mający wcześniejsze doświadczenia z własną działalnością gospodarczą).

Wykres 10 Ile działalności prowadził(a) Pan(i) wcześniej? (N=109)



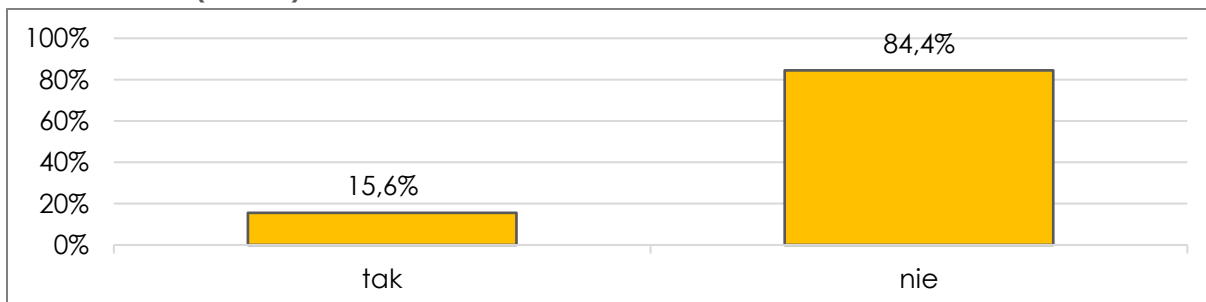
Długość przerwy pomiędzy zakończeniem poprzedniej działalności gospodarczej a rozpoczęciem obecnej jest mocno zróżnicowana (od kilku miesięcy do 18 lat), jednak wyraźnie dominują podmioty, które powstały stosunkowo szybko – nie później jak w rok po zamknięciu wcześniejszej działalności (niemal 30% podmiotów). W pozostałych kategoriach częstotliwości wskazań są stosunkowo wyrównane – dotyczą od 9% do 14% podmiotów jednoosobowych.

Tabela 7 Długość przerwy pomiędzy zakończeniem poprzedniej działalności a rozpoczęciem obecnej (N=109)



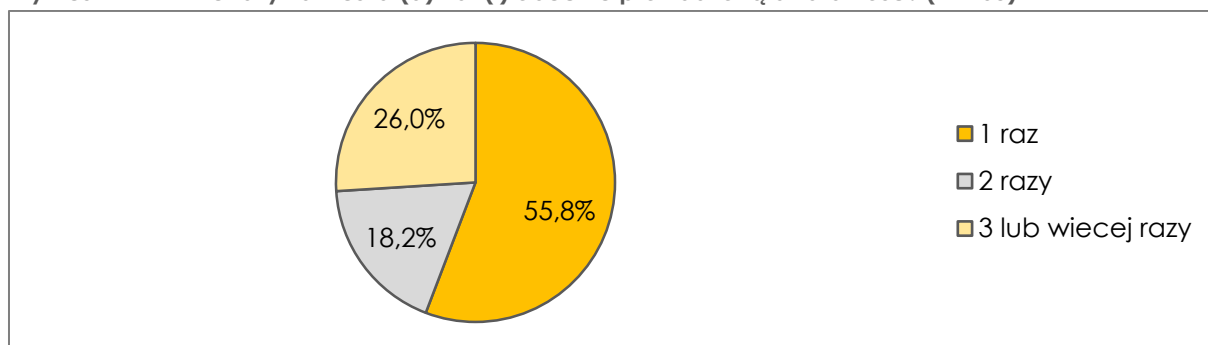
O ile doświadczenie w postaci likwidacji działalności gospodarczej posiada 10% przedsiębiorców, o tyle z możliwości zawieszenia działalności korzystało do tej pory ponad 15% przedsiębiorców, prowadzących działalność jednoosobową.

Wykres 11 Czy zawieszał(a) Pan(i) kiedykolwiek prowadzenie działalności gospodarczej? (N=1060)



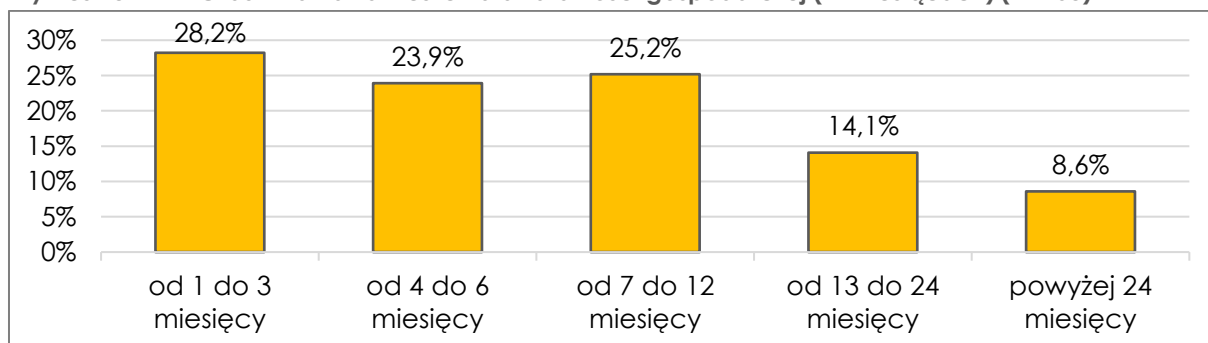
Analiza danych pokazuje, iż co czwarty przedsiębiorca, który zawieszał działalność, robił to 3 lub więcej razy, a więc nie jest to rozwiązanie stosowane sporadycznie. Jednokrotne zawieszenie działalności gospodarczej zadeklarowało niemal 56% spośród przedsiębiorców, mających tego typu przerwę w działalności. Zestawiając dane, dotyczące częstotliwości zawieszania działalności gospodarczej, z danymi dotyczącymi branży, uwidacznia się fakt, iż wielokrotne zawieszanie działalności jest najbardziej typowe dla branży edukacyjnej oraz budowlanej, którym przypisać można znaczną sezonowość („martwy” okres wakacyjny w branży edukacyjnej i okres zimowy w branży budowlanej).

Wykres 12 Ile razy zawieszał(a) Pan(i) obecnie prowadzoną działalność? (N=165)



Długość trwania zawieszenia działalności również wskazuje, że znaczna część tego typu decyzji podyktowana jest właśnie sezonowym charakterem działalności. W przypadku aż 28% podmiotów, których działalność była zawieszana, przerwa w aktywności wynosiła nie więcej jak 3 miesiące. Zawieszenie trwające ponad rok dotyczy niemal 23% jednoosobowych działalności gospodarczych.

Wykres 13 Czas trwania zawieszenia działalności gospodarczej (w miesiącach) (N=163)



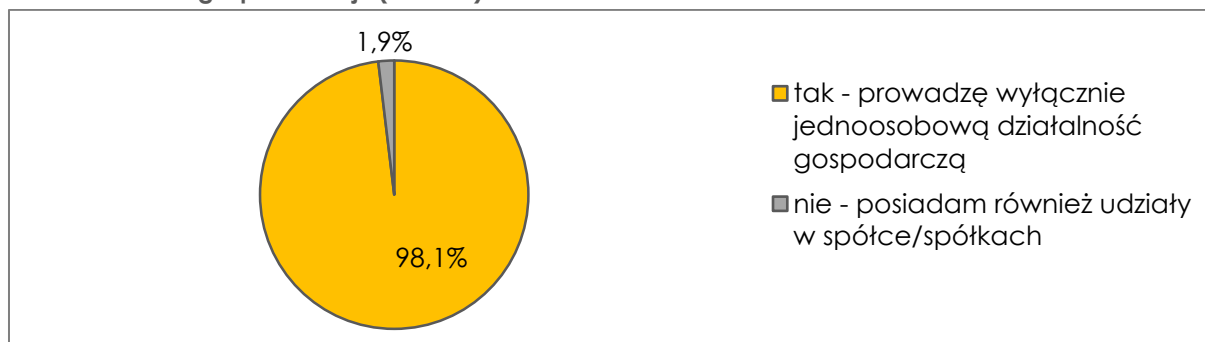
Łączny czas zawieszenia działalności jest w sposób istotny statystycznie powiązany z częstotliwością zawieszania działalności. Zestawienie zawarte w tabeli nr 8 pokazuje, że długi czas zawieszenia jest w zdecydowanej większości przypadków efektem kilkakrotnego zawieszania działalności, a nie długotrwałą jednorazową przerwą.

Tabela 8 Zależność między częstością zawieszania działalności a łącznym czasem zawieszenia (N= 163)

Łączny czas zawieszenia działalności	Ile razy zawieszano działalność			Ogółem
	1 raz	2 razy	3 lub więcej razy	
od 1 do 3 miesięcy	41,1%	23,3%	4,7%	28,2%
od 4 do 6 miesięcy	23,3%	33,3%	18,6%	23,9%
od 7 do 12 miesięcy	17,8%	26,7%	39,5%	25,2%
od 13 do 24 miesięcy	13,3%	10,0%	18,6%	14,1%
powyżej 24 miesięcy	4,4%	6,7%	18,6%	8,6%
Ogółem	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

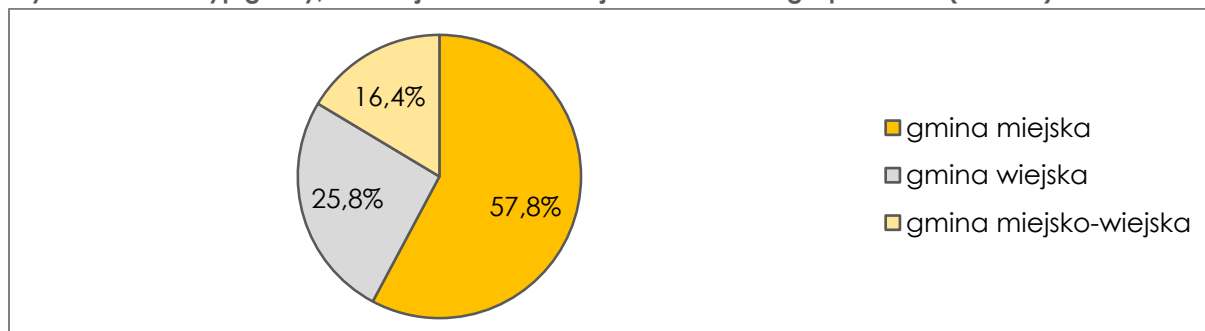
Istotny wydaje się również fakt, iż wśród przedsiębiorców prowadzących jednoosobowe działalności gospodarcze, są też tacy, którzy jednocześnie mają udziały w spółkach. Sytuacja ta dotyczy jednak zaledwie 2% przedsiębiorców. Spośród 20 przedsiębiorców, którzy zadeklarowali, iż jednoosobowa działalność nie jest ich jedyną formą działalności gospodarczej: 15 ma udziały w jednej spółce, 3 ma udziały w dwóch spółkach, a 2 ma dodatkową działalność jednoosobową poza granicami kraju.

Wykres 14 Czy jednoosobowa działalność gospodarcza jest jedyną formą działalności gospodarczej? (N=1060)



Na koniec sprawdzono miejsce prowadzenia działalności pod kątem obszarów miejskich i wiejskich. Największa liczba jednoosobowych działalności gospodarczych objętych badaniem zlokalizowana jest w gminach miejskich (niemal 58%), choć wskaźnik tego typu podmiotów, funkcjonujących w gminach wiejskich, jest również znaczny (1/4).

Wykres 15 Typ gminy, w której zlokalizowana jest działalność gospodarcza (N=1060)



3.3 OKOLICZNOŚCI I POWODY ROZPOCZĘCIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ

Chcąc poznać motywacje przedsiębiorców, które skłoniły ich do rozpoczęcia pracy na własny rachunek, poprzez założenie jednoosobowej działalności gospodarczej, zapytano uczestników badania o powody takiej decyzji. Przedsiębiorcy wskazali wszystkie powody rozpoczęcia działalności, które odnoszą się do ich sytuacji oraz główny powód tej decyzji.

Większość przedsiębiorców deklaruowała kilka powodów rozpoczęcia działalności gospodarczej, a najczęstszy z nich to chęć bycia szefem dla samego siebie. Na taki powód wskazywała ponad połowa przedsiębiorców prowadzących jednoosobowe działalności gospodarcze. Dla ponad 1/3 przedsiębiorców rozpoczęcie własnej działalności było związane z chęcią spróbowania czegoś nowego, sprawdzenia się, podjęcia wyzwania. Tym samym, stwierdzić można, że najczęściej wymieniane powody rozpoczęcia pracy na własny rachunek wcale nie są związane z trudnościami na rynku pracy, lecz z postrzeganiem samozatrudnienia jako możliwości zarobkowania, która daje swobodę, niezależność i pozwala sprawdzić własne siły. Co czwarty przedsiębiorca rozpoczął działalność, gdyż dochody osiągnięte z dotychczasowej pracy nie były wystarczające, a co piąty – gdyż miał problemy ze znalezieniem zatrudnienia. Pełny rozkład odpowiedzi na pytanie o powody rozpoczęcia własnej działalności prezentuje tabela nr 9.

Tabela 9 Powody rozpoczęcia własnej działalności gospodarczej (N=1060)

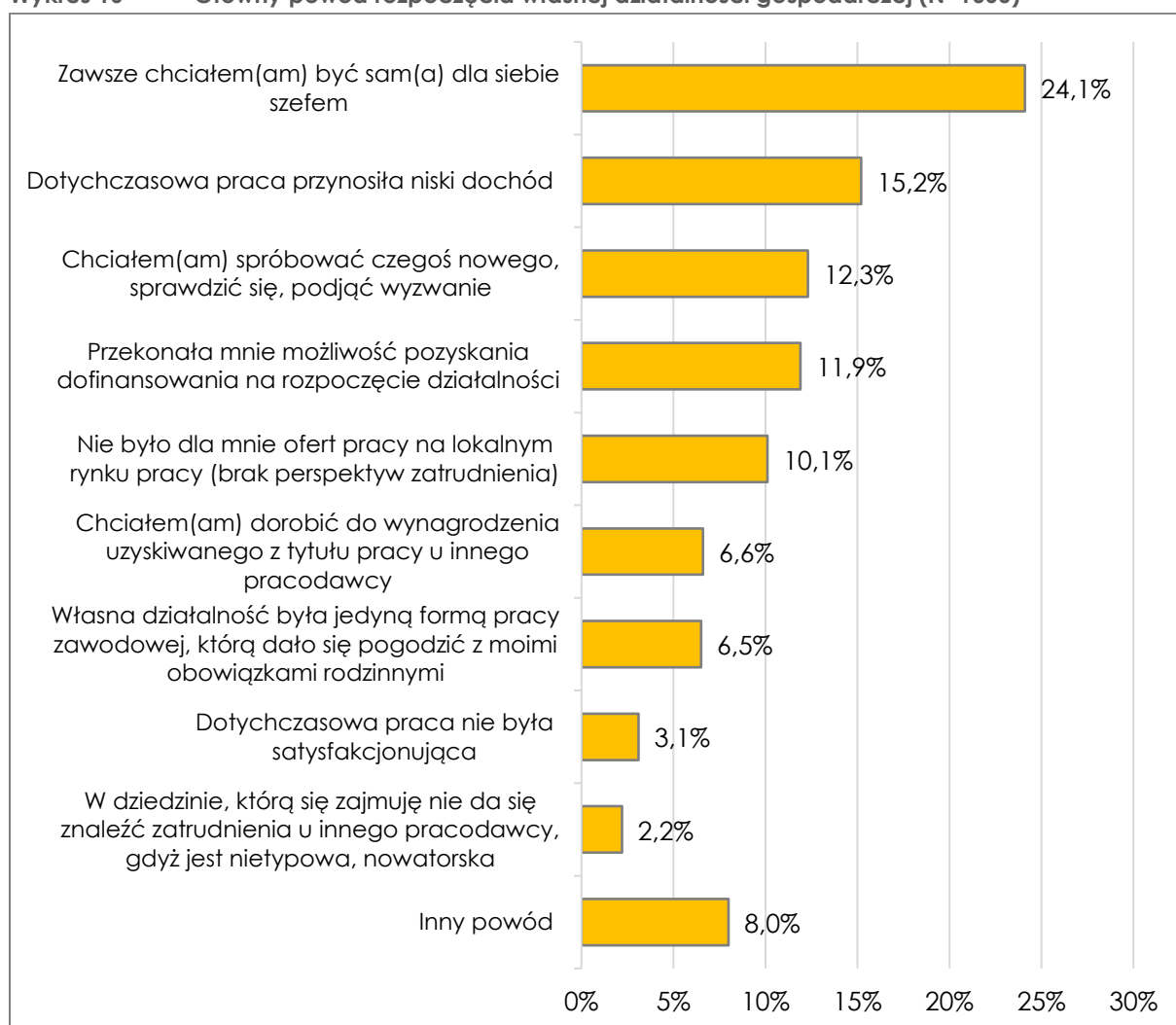
Powód	Odpowiedzi		Procent respondentów*
	N	%	
Zawsze chciałem(am) być sam(a) dla siebie szefem	549	24,0%	51,8%
Chciałem(am) spróbować czegoś nowego, sprawdzić się, podjąć wyzwanie	395	17,2%	37,3%
Dotychczasowa praca przynosiła niski dochód	278	12,1%	26,2%
Przekonała mnie możliwość pozyskania dofinansowania na rozpoczęcie działalności	261	11,4%	24,6%
Nie było dla mnie ofert pracy na lokalnym rynku pracy (brak perspektyw zatrudnienia)	218	9,5%	20,6%
Chciałem(am) dorobić do wynagrodzenia uzyskiwanego z tytułu pracy etatowej/ emerytury/ renty	162	7,1%	15,3%
Dotychczasowa praca nie była satysfakcjonująca	156	6,8%	14,7%
Własna działalność była jedyną formą pracy zawodowej, którą dało się pogodzić z obowiązkami rodzinnymi	150	6,5%	14,2%
W dziedzinie, którą się zajmuję nie da się znaleźć zatrudnienia u innego pracodawcy	52	2,3%	4,9%
Pracodawca wymagał założenia własnej działalności	23	1,0%	2,2%
Chęć realizowania pasji, zainteresowań, chęć rozwoju i robienia tego co się lubi	11	0,5%	1,0%
Inny powód	37	1,6%	3,5%
Ogółem	-	100,0%	-

*Procenty nie sumują się do 100, ze względu na możliwość wskazania kilku odpowiedzi.

Warto zauważyć, że dla sporej grupy przedsiębiorców własna działalność jest jedyną formą zatrudnienia możliwą do pogodzenia z obowiązkami domowymi i rodzinnymi (14,2%), tym samym niejako ratuje ona przed koniecznością rezygnacji z realizowania się w sferze zawodowej. Wśród innych powodów, nie ujętych w powyższym zestawieniu, wymieniano takie jak: przejęcie działalności od członka rodziny (który na przykład podupadł na zdrowiu lub przeszedł na emeryturę), zmiana miejsca zamieszkania, konieczność dalekich dojazdów do miejsca dotychczasowej pracy, czy planowana redukcja etatów w miejscu pracy.

Uwzględniając tylko jeden, główny powód rozpoczęcia działalności, hierarchia ulega pewnym zmianom. Najważniejszym powodem, wskazywanym przez 1/4 przedsiębiorców pozostaje chęć bycia dla samego siebie szefem, natomiast drugim pod względem częstotliwości powodem są niskie dochody osiągane z tytułu dotychczasowej pracy (15,2%).

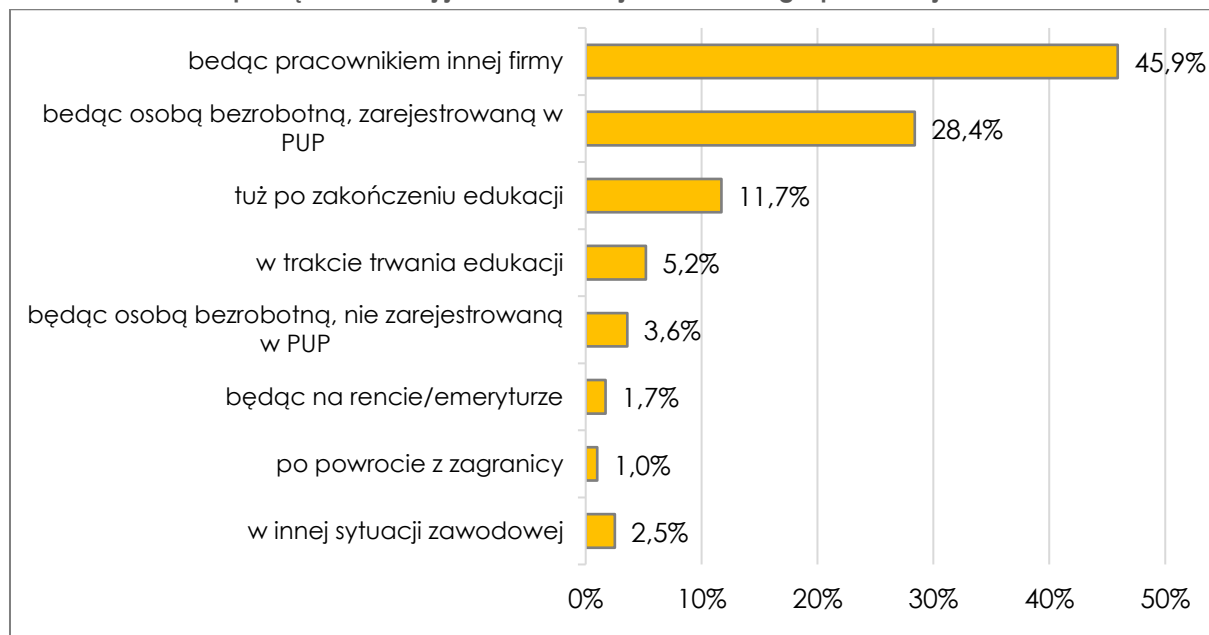
Wykres 16 Główny powód rozpoczęcia własnej działalności gospodarczej (N=1060)



Powody podjęcia decyzji o rozpoczęciu działalności gospodarczej są zróżnicowane, podobnie jak sytuacje życiowe, w których dochodziło do podjęcia tej decyzji. Okazuje się, że blisko połowa przedsiębiorców decyzję o założeniu jednoosobowej działalności

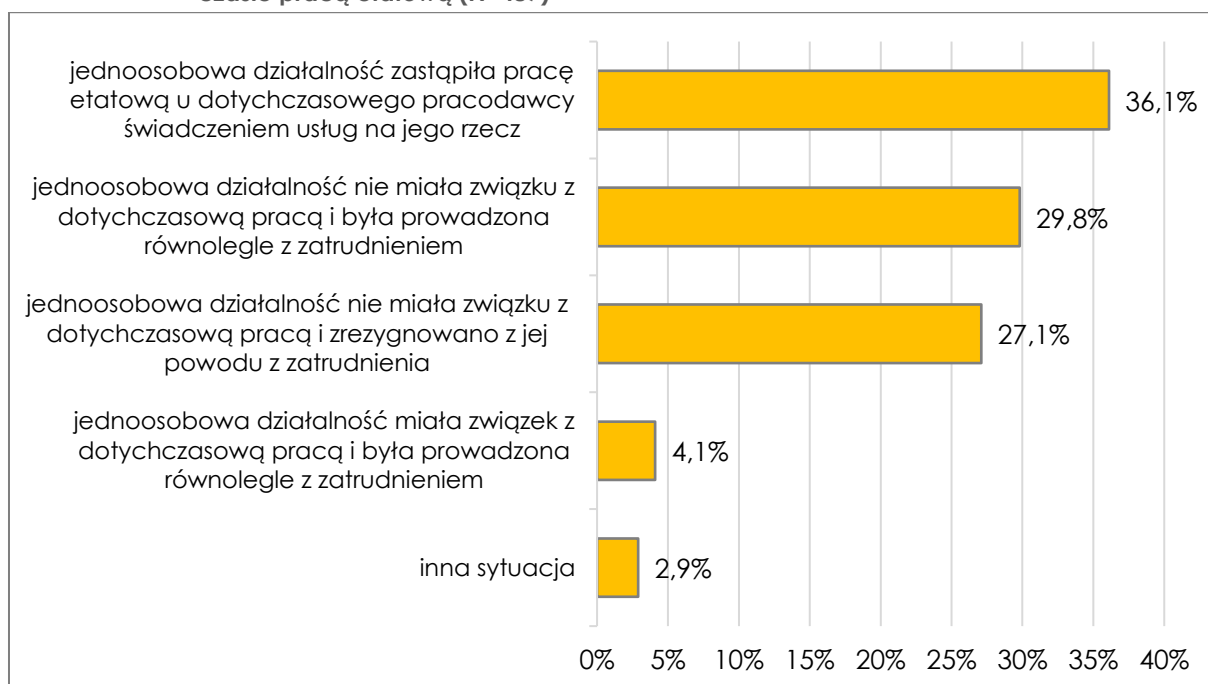
gospodarczej podjęta posiadając zatrudnienie i źródło dochodów. Liczna grupa przedsiębiorców decyzję tę podjęta będąc osobą bezrobotną zarejestrowaną w powiatowym urzędzie pracy (ponad 28%). W przypadku niemal 17% przedsiębiorców jednoosobowa działalność gospodarcza powstała w trakcie edukacji lub tuż po jej zakończeniu. Pełny rozkład odpowiedzi na pytanie o sytuację życiową, w której założono działalność prezentuje wykres nr 17.

Wykres 17 W jakim momencie Pana(i) życia zawodowego zdecydował(a) się Pan(i) na rozpoczęcie własnej jednoosobowej działalności gospodarczej?



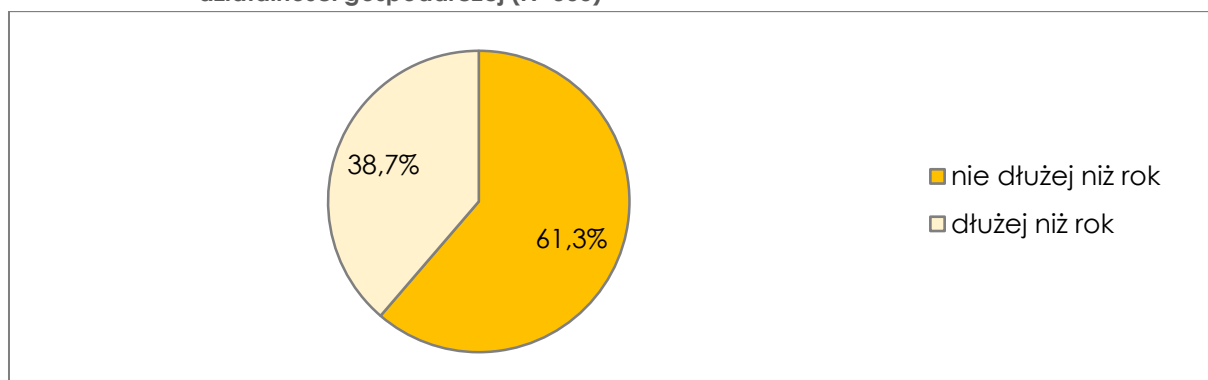
W przypadku osób, które zdecydowały się na rozpoczęcie jednoosobowej działalności gospodarczej będąc pracownikami innej firmy, zastosowano dodatkowe pytania, mające na celu pogłębienie wiedzy o warunkach, w jakich powstawały te podmioty gospodarcze. Podjęto próbę określenia związku powstałej działalności jednoosobowej z pracą wykonywaną u innego pracodawcy w momencie założenia tej działalności. Okazuje się, że ponad 1/3 przedsiębiorców po założeniu działalności pozostała związana z dotychczasowym pracodawcą i zamieniła pracę etatową na świadczenie usług na jego rzecz. Niemal 30% przedsiębiorców podjęło działalność w dziedzinie nie związanej z wykonywaną pracą etatową i własną działalność gospodarczą prowadziło równolegle z wykonywaniem pracy u dotychczasowego pracodawcy. Niewiele mniejszy procent przedsiębiorców, tj. 27%, po założeniu własnej działalności zrezygnował z dotychczasowego zatrudnienia u innego pracodawcy.

Wykres 18 Zależność pomiędzy rozpoczętą działalnością gospodarczą a wykonywaną w tym czasie pracą etatową (N=487)



Osoby, które zdecydowały się na rozpoczęcie działalności gospodarczej, będąc osobami bezrobotnymi zarejestrowanymi w powiatowym urzędzie pracy, w większości pozostawały bezrobotne nie dłużej niż rok, choć wskaźnik osób w grupie obecnych przedsiębiorców, które rozpoczynały działalność gospodarczą jako osoby długotrwale bezrobotne jest stosunkowo wysoki (niemal 39%).

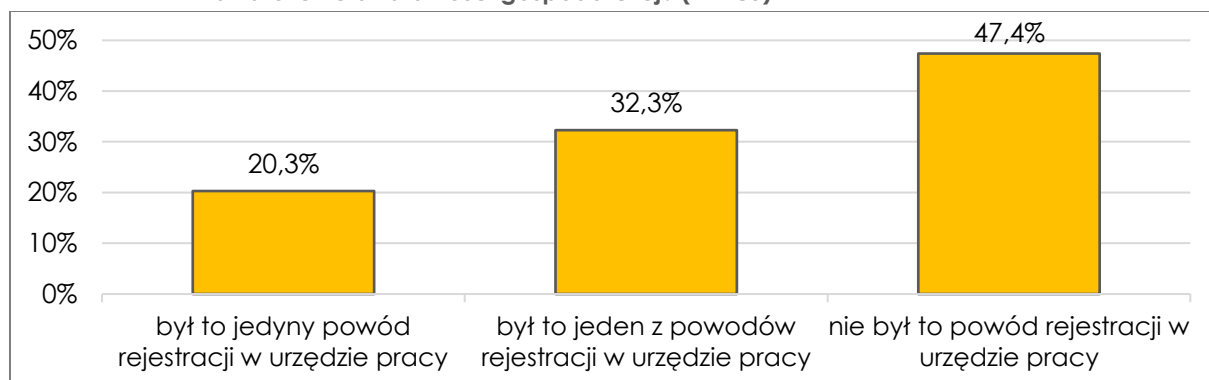
Wykres 19 Od jak dawna był(a) Pan(i) zarejestrowany(a) jako osoba bezrobotna w urzędzie pracy, gdy zdecydował(a) się Pan(i) na rozpoczęcie własnej jednoosobowej działalności gospodarczej (N=300)



Biorąc pod uwagę, że powiatowe urzędy pracy oferowały wielokrotnie możliwość skorzystania ze wsparcia na rozpoczęcie działalności gospodarczej, interesujące wydaje się, na ile fakt ten był czynnikiem motywującym obecnych przedsiębiorców do uzyskania statusu osoby bezrobotnej. Rozkład danych pokazuje, że dla ponad połowy obecnych przedsiębiorców prowadzących działalność jednoosobową, powodem zarejestrowania się

w powiatowym urzędzie pracy była chęć skorzystania ze wsparcia na założenie własnej działalności, w tym dla 20% był to jedyny powód ubiegania się o status osoby bezrobotnej.

Wykres 20 Czy rejestracja w urzędzie pracy była spowodowana chęcią skorzystania ze wsparcia na założenie działalności gospodarczej? (N=285)



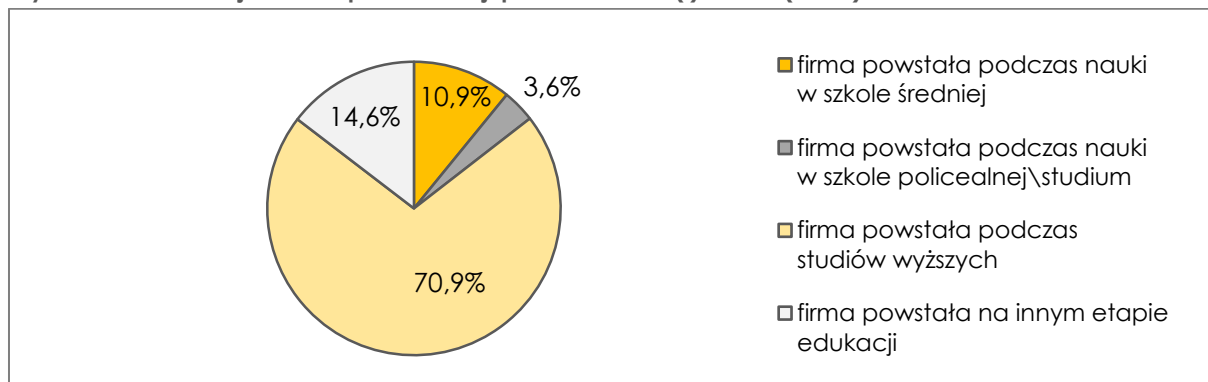
Zestawienie czasu przebywania na bezrobociu z rejestracją motywowaną chęcią pozyskania wsparcia z powiatowego urzędu pracy, pokazuje, że niemal 90% osób, dla których chęć zdobycia dofinansowania była jedynym powodem rejestracji w urzędzie pracy – pozostawała na bezrobociu krócej niż rok. Z drugiej strony ponad połowa osób, które rejestrując się w urzędzie pracy nie planowały założenia własnej działalności, pozostawały na bezrobociu dłużej niż rok, zanim podjęły decyzję o samozatrudnieniu.

Tabela 10 Chęć skorzystania ze wsparcia powiatowego urzędu pracy na rozpoczęcie własnej działalności a czas przebywania na bezrobociu (N=285)

	Czas przebywania na bezrobociu		Ogółem
	nie dłużej niż rok	dłużej niż rok	
Chęć skorzystania ze wsparcia na rozpoczęcie działalności to jedyny powód rejestracji w urzędzie pracy	87,9%	12,1%	100,0%
Chęć skorzystania ze wsparcia na rozpoczęcie działalności to jeden z powodów rejestracji w urzędzie pracy	68,5%	31,5%	100,0%
Chęć skorzystania ze wsparcia na rozpoczęcie działalności nie była powodem, dla którego zarejestrowałem(am) się w urzędzie pracy	45,2%	54,8%	100,0%
Ogółem	61,4%	38,6%	100,0%

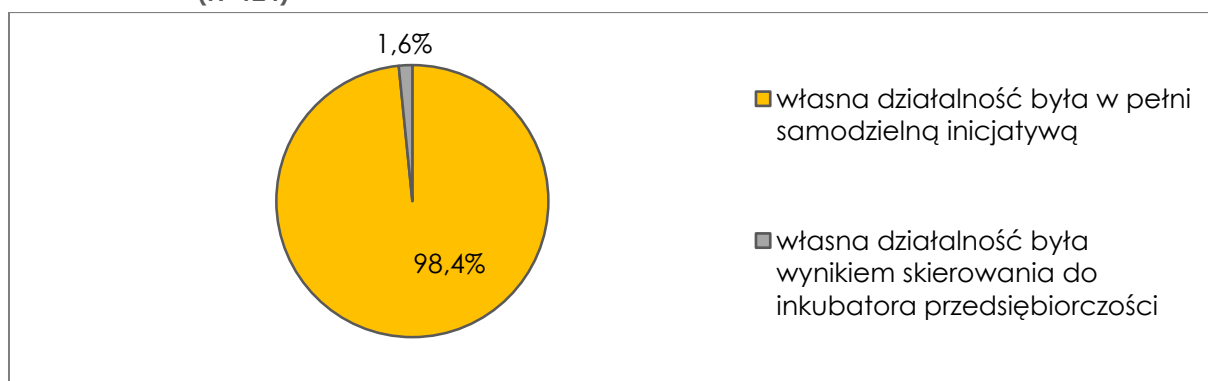
Na zakończenie warto przeanalizować okoliczności zakładania jednoosobowej działalności gospodarczej w trakcie trwania edukacji lub tuż po jej zakończeniu. Zebrane dane pokazują, że wśród osób, które zdecydowały się na samozatrudnienie w trakcie trwania ich edukacji, zdecydowanie dominują ci, którzy rozpoczęli własną działalność na studiach wyższych. Niemal 15% podmiotów jednoosobowych powstałych w trakcie edukacji założono jeszcze w szkole średniej lub policealnej.

Wykres 21 Na jakim etapie edukacji powstała Pana(i) firma? (N=55)



Niemal wszystkie osoby, które zdecydowały się założyć własną firmę tuż po zakończeniu edukacji, zrobiły to w sposób samodzielny – z własnej inicjatywy. Jedynie niespełna 2% przedsiębiorstw jednoosobowych powstało w wyniku skierowania do inkubatora przedsiębiorczości.

Wykres 22 Sposób rozpoczęcia działalności gospodarczej bezpośrednio po zakończeniu edukacji (N=124)



3.4 WSPARCIE WYKORZYSTYWANE PRZEZ PRZEDSIĘBIORCÓW PODCZAS ZAKŁADANIA DZIAŁALNOŚCI

Istotnym celem badania kwestionariuszowego wśród przedsiębiorców było zidentyfikowanie form wsparcia, z których korzystali oni podczas zakładania działalności gospodarczej oraz uzyskanie opinii na temat tego wsparcia. Analizie poddano zarówno pomoc w formie finansowej (wsparcie zwrotne oraz bezzwrotne), jak i wsparcie pozafinansowe, takie jak na przykład różnorodne doradztwo czy użyczenie lokalu na działalność. W pierwszej kolejności przedstawione zostały wyniki odnoszące się do finansowych form wsparcia uzyskiwanego podczas zakładania działalności gospodarczej.

Niemal 2/3 przedsiębiorców, prowadzących jednoosobowe działalności gospodarcze w województwie podkarpackim, wykorzystało na założenie działalności gospodarczej własne środki finansowe (oszczędności), natomiast 1/3 przedsiębiorców korzystała z dotacji na

założenie działalności oferowanych przez powiatowe urzędy pracy. Zwraca uwagę fakt, iż w przypadku ponad 15% podmiotów, założenie jednoosobowej działalności gospodarczej nie wymagało poniesienia żadnych szczególnych kosztów. Przedsiębiorcy prowadzący działalność jednoosobową bardzo rzadko sięgali po wsparcie zwrotne w postaci kredytów w instytucjach bankowych lub parabankowych – środki z tego źródła pozyskało na rozpoczęcie działalności zaledwie 4,5% przedsiębiorców.

Tabela 11 **Formy finansowania wykorzystane podczas zakładania działalności gospodarczej (N=1060)**

Rodzaj wsparcia	Odpowiedzi		Procent respondentów*
	N	%	
Wykorzystano własne oszczędności	717	49,5%	67,6%
Skorzystano z dotacji na założenie działalności oferowanej przez powiatowy urząd pracy	340	23,5%	32,1%
Rozpoczęcie działalności nie wymagało żadnych szczególnych nakładów finansowych	165	11,4%	15,6%
Skorzystano ze środków podarowanych/pożyczonych przez rodzinę/znajomych	95	6,6%	9,0%
Skorzystano z dotacji unijnej oferowanej przez podmioty inne niż powiatowy urząd pracy	78	5,4%	7,4%
Skorzystano z kredytu w instytucji bankowej lub parabankowej	48	3,3%	4,5%
Korzystano z innych środków	5	0,3%	0,5%
Ogółem	-	100,0%	-

*Procenty nie sumują się do 100, ze względu na możliwość wskazania kilku odpowiedzi.

Zestawienie form finansowania (wykorzystywanych podczas zakładania działalności gospodarczej) z rokiem powstania działalności pozwala zauważyć kilka ciekawych prawidłowości. Po pierwsze: osoby zakładające działalność przed rokiem 2000, znacznie częściej niż przedsiębiorcy rozpoczynający działalność w latach późniejszych wykorzystywali w tym celu własne oszczędności. W okresie tym nie było większej możliwości skorzystania ze wsparcia powiatowego urzędu pracy lub innych instytucji. Odmiennie wygląda sytuacja w zakresie finansowania podmiotów powstających w ostatnich ośmiu latach – ponad 30% firm powstających w latach 2009-2016 korzystało z dotacji na założenie działalności oferowanych przez powiatowe urzędy pracy, a w latach 2015-2016 wskaźnik ten sięgał niemal 44%. Firmy powstające latach 2013-2014 znacznie częściej niż podmioty powstające w innych okresach zakładane były z wykorzystaniem dotacji współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej oferowanych w instytucjach innych niż urzędy pracy.

Tabela 12 **Formy finansowania wykorzystane podczas zakładania działalności gospodarczej z uwzględnieniem roku rozpoczęcia działalności (N=1056)**

Rodzaj wsparcia	Rok rozpoczęcia działalności					
	przed 2000	2000-2004	2005-2008	2009-2012	2013-2014	2015-2016
	N=81	N=34	N=65	N=180	N=250	N=446
Wykorzystano własne oszczędności	84,0%	55,9%	69,2%	63,9%	67,2%	67,0%
Skorzystano ze środków podarowanych/pożyczonych przez rodzinę/znajomych	9,9%	8,8%	6,2%	14,4%	7,2%	7,8%
Skorzystano z kredytu w instytucji bankowej lub parabankowej	7,4%	5,9%	12,3%	4,4%	2,4%	4,0%
Skorzystano z dotacji na założenie działalności oferowanej przez powiatowy urząd pracy	2,5%	5,9%	12,3%	32,8%	30,8%	43,5%
Skorzystano z dotacji unijnej oferowanej przez podmioty inne niż powiatowy urząd pracy	1,2%	-	4,6%	8,3%	16,8%	3,4%
Korzystano z innych środków	-	-	23,1%	-	0,8%	0,7%
Rozpoczęcie działalności nie wymagało żadnych szczególnych nakładów finansowych	11,1%	35,3%	23,1%	15,6%	12,4%	15,5%

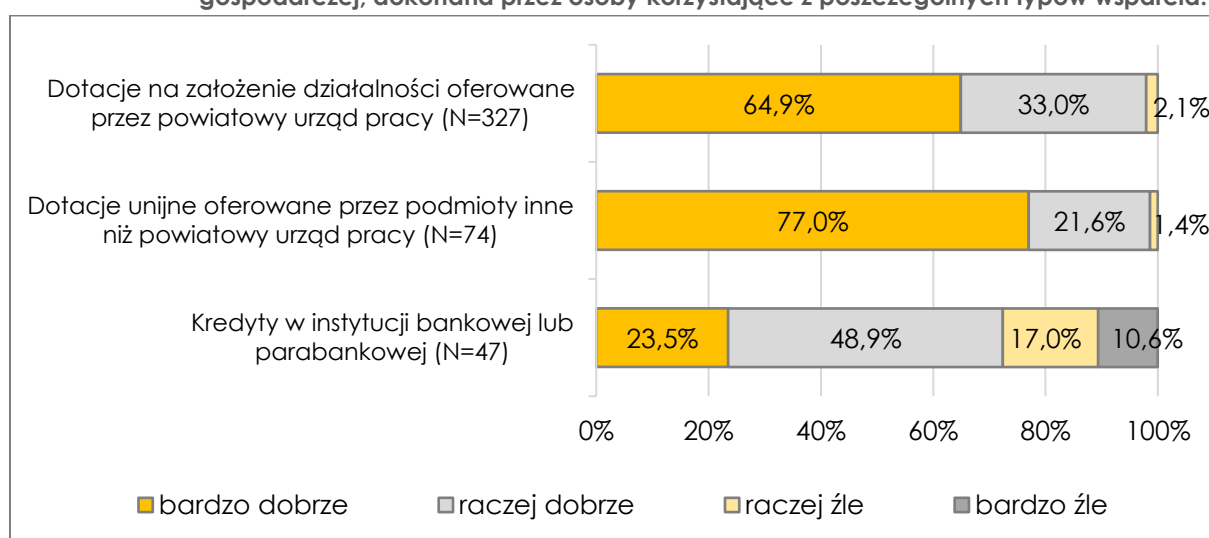
Procenty nie sumują się do 100, ze względu na możliwość wskazania kilku odpowiedzi.

Przedsiębiorcy deklarujący korzystanie ze wsparcia finansowego na rozpoczęcie działalności, oferowanego przez powiatowe urzędy pracy oraz inne podmioty dysponujące środkami unijnymi, a także przedsiębiorcy wykorzystujący w tym celu kredyty zostali poproszeni o dokonanie oceny zewnętrznego wsparcia finansowego, z którego korzystali. Oceny dokonywane były z zastosowaniem czteropunktowej skali ocen (1 pkt - ocena bardzo zła; 2 pkt - ocena raczej zła, 3 pkt - ocena raczej dobra, 4 pkt - ocena bardzo dobra). Każdy respondent miał również możliwość wyboru odpowiedzi „nie umiem ocenić”, co miało zminimalizować zjawisko przyznawania ocen przypadkowych. Odpowiedzi tego typu zostały wyłączone z analizy. Dane dotyczące oceny wsparcia finansowego, wykorzystywanego podczas zakładania jednoosobowych działalności gospodarczych, przedstawiono w postaci pełnego rozkładu przyznanych ocen oraz w formie syntetycznej – poprzez wyliczoną średnią ocen. Przedsiębiorcy, którzy przyznawali oceny negatywne, zostali poproszeni o ich uzasadnienie, jednak nie chcieli skorzystać z tej możliwości – analiza jakościowa udzielonych odpowiedzi otwartych nie wskazuje znaczących, możliwych do skategoryzowania zagadnień. Nieliczne uzasadnienia były bardzo zdawkowe i niewiele wносиły do wiedzy na temat jakości oferowanego przedsiębiorcom wsparcia.

Spośród trzech analizowanych form wsparcia finansowego, przedsiębiorcy najwyżej ocenili dotacje unijne uzyskiwane w podmiotach innych niż powiatowe urzędy pracy, w tym głównie

przez agencje rozwoju regionalnego czy stowarzyszenia. Ponad 3/4 przedsiębiorców korzystających z tego wsparcia bardzo pozytywnie oceniło przejrzystość zasad i procedury przyznawania dotacji, a tylko 1,4% przyznała oceny negatywne. Średnia ocen tej formy wsparcia wyniosła 3,67 pkt w czterostopniowej skali ocen. Wsparcie uzyskiwane w powiatowych urzędach pracy ocenione zostało również bardzo pozytywnie – na średnim poziomie 3,63 pkt. Znacznie słabiej oceniano wsparcie zwrotne w postaci kredytów zaciąganych w instytucjach bankowych lub parabankowych – tylko co czwarty przedsiębiorca ocenił tego typu wsparcie bardzo dobrze, a oceny negatywne stanowiły niemal 28% ogółu ocen. Średnia ocena tego wsparcia to 2,85 pkt w czterostopniowej skali.

Wykres 23 Ocena wsparcia finansowego wykorzystanego podczas zakładania działalności gospodarczej, dokonana przez osoby korzystające z poszczególnych typów wsparcia.



Wsparcie pozafinansowe przybierać może wiele różnorodnych form, jednak ponad 70% przedsiębiorców zadeklarowało, iż podczas zakładania działalności gospodarczej nie korzystało z żadnego wsparcia pozafinansowego. Najczęściej wskazywaną formą wsparcia było doradztwo uzyskiwane od innych przedsiębiorców – znajomych, członków rodziny czy kontrahentów (19,2%), a w drugiej kolejności – doradztwo uzyskiwane w powiatowych urzędach pracy (6,8%). Od 2,6% do 4,4% przedsiębiorców rozpoczynając jednoosobową działalność gospodarczą korzystało ze wsparcia w postaci: użyczenia lokalu, porad ekspertów innych niż pracownicy urzędu pracy czy umożliwienia zdobycia uprawnień lub kwalifikacji. Inne formy wsparcia wykorzystywane były w marginalnym stopniu, a pełne ich zestawienie pokazuje tabela nr 13.

Tabela 13 **Formy wsparcia pozafinansowego wykorzystane podczas zakładania działalności gospodarczej (N=1060)**

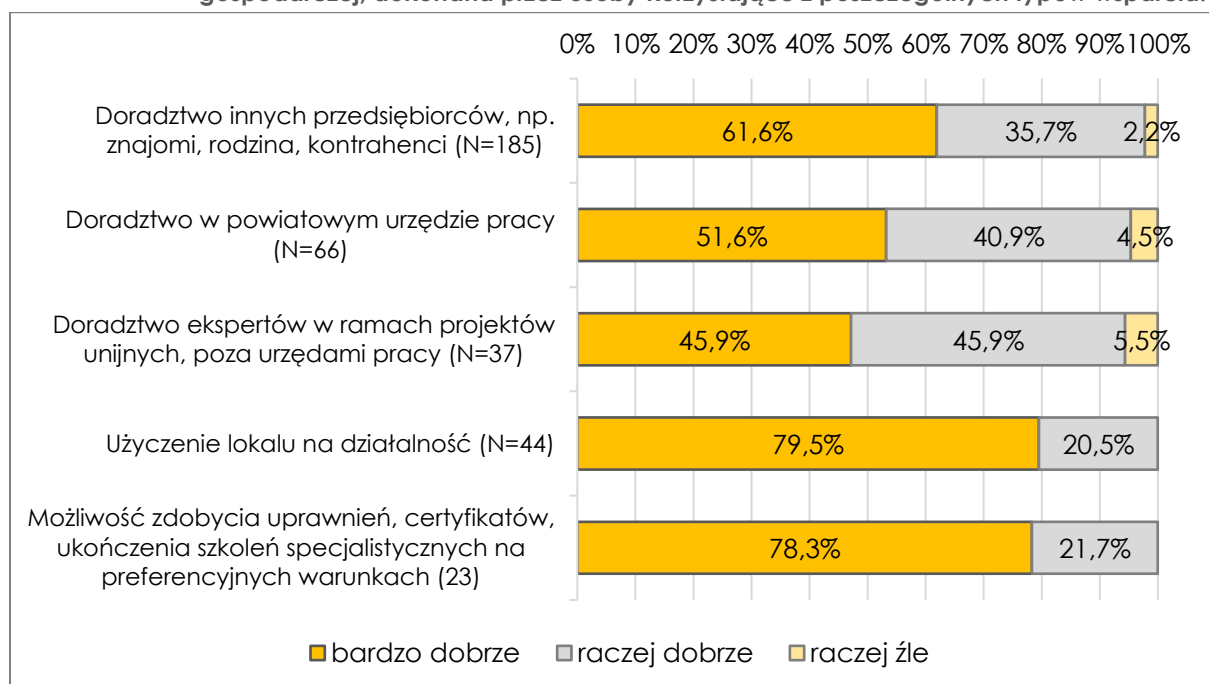
Rodzaj wsparcia	Odpowiedzi		Procent respondentów*
	N	%	
Nie korzystałem(am) z żadnego wsparcia pozafinansowego	745	62,9%	70,3%
Doradztwo innych przedsiębiorców (znajomi, rodzina, kontrahenci)	203	17,1%	19,2%
Doradztwo w powiatowym urzędzie pracy	72	6,1%	6,8%
Użyczenie lokalu na działalność	47	4,0%	4,4%
Doradztwo ekspertów w ramach projektów unijnych (poza urzędami pracy)	40	3,4%	3,8%
Możliwość zdobycia uprawnień, certyfikatów, ukończenia szkoleń specjalistycznych na preferencyjnych warunkach	28	2,4%	2,6%
Użyczenie sprzętu, maszyn, komputerów	17	1,4%	1,6%
Doradztwo komercyjne (firmy doradcze, analitycy rynkowi, itp.)	9	0,8%	0,8%
Darmowe udostępnienie technologii, oprogramowania	8	0,7%	0,8%
Doradztwo w inkubatorze przedsiębiorczości	7	0,6%	0,7%
Doradztwo w wojewódzkim urzędzie pracy	5	0,4%	0,5%
Inne formy wsparcia pozafinansowego	3	0,3%	0,3%
Ogółem	-	100,0%	-

*Procenty nie sumują się do 100, ze względu na możliwość wskazania kilku odpowiedzi.

Analizując opinie na temat wsparcia pozafinansowego, uzyskiwanego przez przedsiębiorców podczas zakładania jednoosobowej działalności gospodarczej, pamiętać należy, iż znaczna część tych form wsparcia wykorzystywana była przez niewielki odsetek przedsiębiorców. Z tego względu szczegółowej analizie poddano jedynie 5 form wsparcia pozafinansowego, które oceniło od 23 do 185 przedsiębiorców. W pozostałych przypadkach, w których podstawy do formułowania uogólnień są znikome, przedstawiony zostanie jedynie rozkład liczebności.

Wszystkie formy wsparcia ocenione zostały pozytywnie, o czym świadczy fakt, iż oceny złe i bardzo złe stanowiły każdorazowo mniej niż 6% ogółu ocen. Najkorzystniej oceniano wsparcie w postaci użyczenia lokalu na prowadzenie działalności (średnia 3,79 pkt/4,00) oraz umożliwienie zdobycia uprawnień (3,78 pkt) – w przypadku tych form wsparcia nie odnotowano żadnych opinii negatywnych. Doradztwo innych przedsiębiorców oceniono na poziomie 3,58 pkt, najniżej natomiast oceniano doradztwo w powiatowych urzędach pracy (3,41 pkt) oraz doradztwo ekspertów w ramach projektów unijnych, poza urzędami pracy (3,35 pkt). Oczywiście podkreślić należy, że oceny te, choć są niższe od pozostałych, uznać należy za bardzo korzystne. Pełny rozkład udzielonych odpowiedzi zawiera wykres nr 24.

Wykres 24 Ocena wsparcia pozafinansowego wykorzystanego podczas zakładania działalności gospodarczej, dokonana przez osoby korzystające z poszczególnych typów wsparcia.



Tak jak wspomniano, pozostałe formy wsparcia pozafinansowego, wykorzystywane podczas zakładania działalności gospodarczej ocenione zostały przez bardzo niewielką liczbę przedsiębiorców. W żadnym przypadku nie odnotowano ocen bardzo złych. W tabeli nr 14 zawarto rozkład liczebności, jednak należy pamiętać, że ewentualne wnioski w zakresie tych form wsparcia, powinny być formułowane bardzo ostrożnie, skoro opierają się na tak małej liczbie opinii.

Tabela 14 Ocena wsparcia pozafinansowego wykorzystanego podczas zakładania działalności gospodarczej przez niewielki odsetek przedsiębiorców.

Rodzaj wsparcia	Ocena			Ogółem
	bardzo dobra	raczej dobra	raczej zła	
Doradztwo w inkubatorze przedsiębiorczości	3	2	-	5
Doradztwo w wojewódzkim urzędzie pracy	1	2	1	4
Doradztwo komercyjne (firmy doradcze, analitycy rynkowi, itp.)	2	4	1	7
Użyczenie sprzętu, maszyn, komputerów	9	3	-	12
Darmowe udostępnienie technologii, oprogramowania	5	-	-	5

3.5 WSPARCIE WYKORZYSTYWANE PRZEZ PRZEDSIĘBIORCÓW PODCZAS PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI

Analogicznie jak w przypadku wsparcia udzielanego przedsiębiorcom podczas zakładania działalności, analizie poddano formy wsparcia finansowego i pozafinansowego, z których przedsiębiorcy korzystali w trakcie prowadzenia jednoosobowej działalności gospodarczej. Pozyskano informacje na temat skali wykorzystania poszczególnych form wsparcia oraz opinie na temat jakości tego wsparcia. Ocena ta była dokonana z wykorzystaniem identycznej, czterostopniowej skali, a prezentowane wyniki zbiorcze nie uwzględniają opinii niejednoznacznych.

Ponad 3/4 przedsiębiorców prowadzących jednoosobowe działalności gospodarcze deklarowało, iż w trakcie prowadzenia działalności gospodarczej nie korzystali z żadnych zewnętrznych form finansowania. Najczęściej wskazywaną formą dofinansowania własnej działalności gospodarczej jest wykorzystanie dochodów, które dany przedsiębiorca osiąga z innych źródeł (np. pracy etatowej) – na takie źródło wskazało ponad 16% przedsiębiorców. Pozostałe źródła finansowania były zdecydowanie rzadsze – znikomy odsetek przedsiębiorców zdecydował się na skorzystanie z kredytów bankowych.

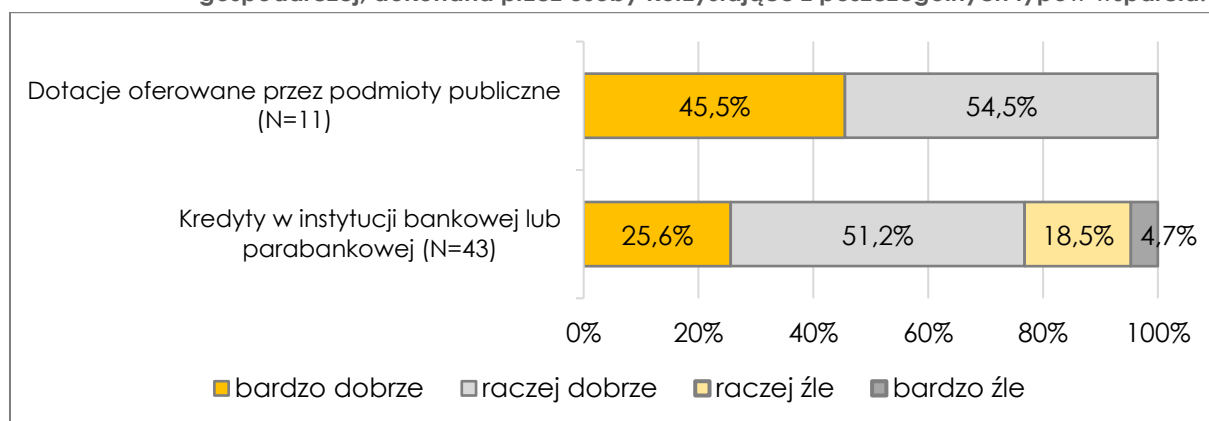
Tabela 15 Formy finansowania wykorzystane podczas prowadzenia działalności gospodarczej (N=1060)

Rodzaj finansowania	Odpowiedzi		Procent respondentów*
	N	%	
Nie korzystam z żadnego zewnętrznego dofinansowania prowadząc firmę (samofinansowanie)	802	72,6%	75,7%
Wykorzystano własne dochody ze źródła innego niż działalność gospodarcza	173	15,7%	16,3%
Skorzystano ze środków подарowanych/pożyczonych przez rodzinę/znajomych	66	6,0%	6,2%
Skorzystano z kredytu w instytucji bankowej lub parabankowej	46	4,2%	4,3%
Skorzystano ze wsparcia oferowanego przez podmioty publiczne	15	1,4%	1,4%
Korzystano z innych zewnętrznych źródeł finansowania prowadzonej działalności	2	0,2%	0,2%
Ogółem	-	100,0%	-

*Procenty nie sumują się do 100, ze względu na możliwość wskazania kilku odpowiedzi.

Osoby korzystające z instytucjonalnych źródeł finansowania prowadzonej działalności (tj. banków i podmiotów publicznych) stanowią niewielką grupę ogółu przedsiębiorców prowadzących działalność jednoosobową, pomimo tego, zdecydowano się na zaprezentowanie ocen przypisanych tym formom finansowania – z zaznaczeniem, że uogólnione wnioski formułowane na podstawie tych danych powinny być ostrożne. Dotacje oferowane przez podmioty publiczne zostały ocenione znacznie korzystniej niż finansowanie w postaci kredytów bankowych – średnie ocen wyniosły odpowiednio 3,45 pkt oraz 2,98 pkt w czterostopniowej skali ocen.

Wykres 25 Ocena wsparcia finansowego wykorzystanego podczas prowadzenia działalności gospodarczej, dokonana przez osoby korzystające z poszczególnych typów wsparcia.



Z zewnętrznego wsparcia pozafinansowego w trakcie prowadzenia działalności gospodarczej korzystał jeszcze mniejszy odsetek przedsiębiorców niż miało to miejsce w przypadku finansowania zewnętrznego (zaledwie 19%), w tym najczęściej korzystano z doradztwa innych przedsiębiorców (13,7%). Po pozostałe formy wsparcia sięgało mniej niż 3% jednoosobowych działalności gospodarczych (pełny rozkład odpowiedzi zawiera tabela nr 16).

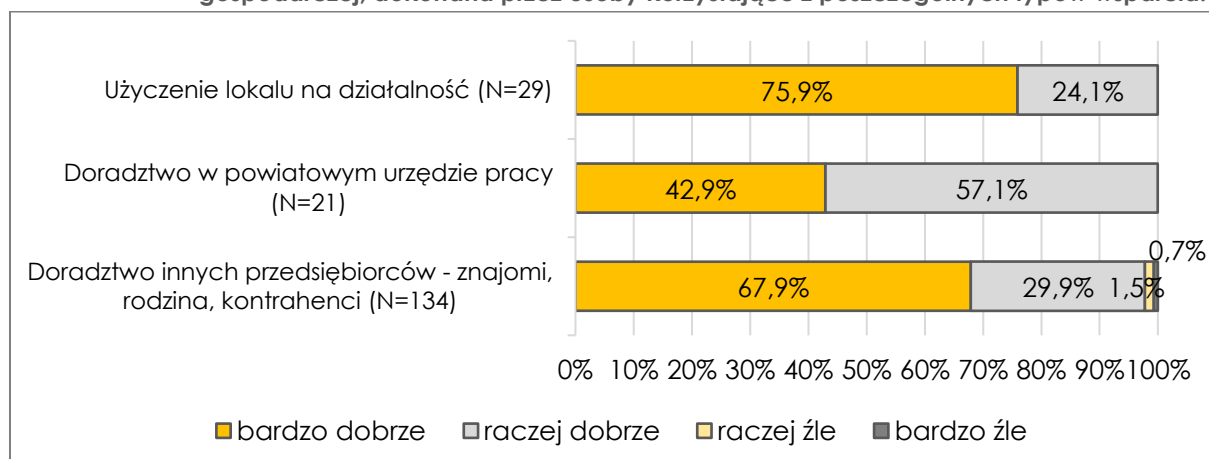
Tabela 16 Formy wsparcia pozafinansowego wykorzystane podczas prowadzenia działalności gospodarczej (N=1060)

Rodzaj wsparcia	Odpowiedzi		Procent respondentów*
	N	%	
Nie korzystano z żadnego wsparcia pozafinansowego	867	77,2%	81,9%
Doradztwo innych przedsiębiorców (znajomi, rodzina, kontrahenci)	145	12,9%	13,7%
Użyczenie lokalu na działalność	31	2,8%	2,9%
Doradztwo w powiatowym urzędzie pracy	23	2,0%	2,2%
Doradztwo ekspertów w ramach projektów unijnych (poza urzędami pracy)	14	1,2%	1,3%
Możliwość zdobycia uprawnień, certyfikatów, ukończenia szkoleń specjalistycznych na preferencyjnych warunkach	14	1,2%	1,3%
Użyczenie sprzętu, maszyn, komputerów	9	0,8%	0,9%
Darmowe udostępnienie technologii, oprogramowania	8	0,7%	0,8%
Doradztwo w wojewódzkim urzędzie pracy	4	0,4%	0,4%
Doradztwo w inkubatorze przedsiębiorczości	3	0,3%	0,3%
Doradztwo komercyjne (firmy doradcze, analitycy rynkowi, itp.)	3	0,3%	0,3%
Inne formy wsparcia pozafinansowego	2	0,2%	0,2%
Ogółem	-	100,0%	-

*Procenty nie sumują się do 100, ze względu na możliwość wskazania kilku odpowiedzi.

Biorąc pod uwagę niewielką liczbę korzystających z poszczególnych form wsparcia, a tym samym niewielką liczbę ocen tych form wsparcia, pełny rozkład procentowy odpowiedzi zaprezentowano jedynie w odniesieniu do trzech form wsparcia pozafinansowego wykorzystywanego w trakcie prowadzenia działalności. Wśród ocen jakości wsparcia polegającego na udzieleniu lokalu na działalność oraz doradztwa w powiatowym urzędzie pracy nie odnotowano żadnych ocen negatywnych, natomiast w przypadku doradztwa innych przedsiębiorców – oceny negatywne stanowiły zaledwie 2,2% ogółu wskazań. Pomimo obecności ocen negatywnych doradztwo innych przedsiębiorców uzyskało wyższą średnią ocen (3,65 pkt) niż doradztwo prowadzone w powiatowych urzędach pracy (3,43 pkt). Najwyżej oceniono pomoc w postaci udzielenia lokalu (3,76 pkt).

Wykres 26 Ocena wsparcia pozafinansowego wykorzystanego podczas prowadzenia działalności gospodarczej, dokonana przez osoby korzystające z poszczególnych typów wsparcia.



Pozostałe formy wsparcia pozafinansowego (wykorzystywane podczas prowadzenia działalności gospodarczej) ocenione zostały przez nielicznych przedsiębiorców. Rozkład tych ocen – w formie liczebności prezentuje tabela nr 17. W żadnym przypadku nie odnotowano ocen bardzo złych, a udział ocen umiarkowanie negatywnych uznać można za marginalny.

Tabela 17 Ocena wsparcia pozafinansowego wykorzystanego podczas zakładania działalności gospodarczej przez niewielki odsetek przedsiębiorców.

Rodzaj wsparcia	Ocena			Ogółem
	bardzo dobra	raczej dobra	raczej zła	
Doradztwo w inkubatorze przedsiębiorczości	-	4	-	4
Doradztwo w wojewódzkim urzędzie pracy	1	1	-	2
Doradztwo ekspertów w ramach projektów unijnych, poza urzędami pracy	7	6	1	14
Doradztwo komercyjne (firmy doradcze, analitycy rynkowi, itp.)	1	1	1	3
Darmowe udostępnienie technologii, oprogramowania	4	3	-	7
Możliwość zdobycia uprawnień, certyfikatów, itp.	9	4	-	13

Podsumowując informacje na temat wykorzystania wsparcia pozafinansowego, dokonano zestawienia rozkładu poszczególnych form – uwzględniając tylko te podmioty, które wykorzystywały co najmniej jedną formę zewnętrznej pomocy pozafinansowej. Uzyskane wyniki (zawarte na wykresie nr 27) pokazują, iż hierarchia form wsparcia w przypadku zakładania i prowadzenia działalności jest bardzo zbliżona. Zwrócić warto uwagę na fakt, iż doradztwo w powiatowych urzędach pracy ma większe znaczenie na etapie zakładania działalności, natomiast w trakcie jej prowadzenia, większe znacznie zyskuje doradztwo innych przedsiębiorców.

Wykres 27 Rozkład poszczególnych form wsparcia pozafinansowego, wykorzystywanych podczas zakładania i podczas prowadzenia działalności gospodarczej, wśród przedsiębiorców deklarujących korzystanie z co najmniej jednej formy wsparcia pozafinansowego (N_zakładanie=315, N_prowadzenie=193)



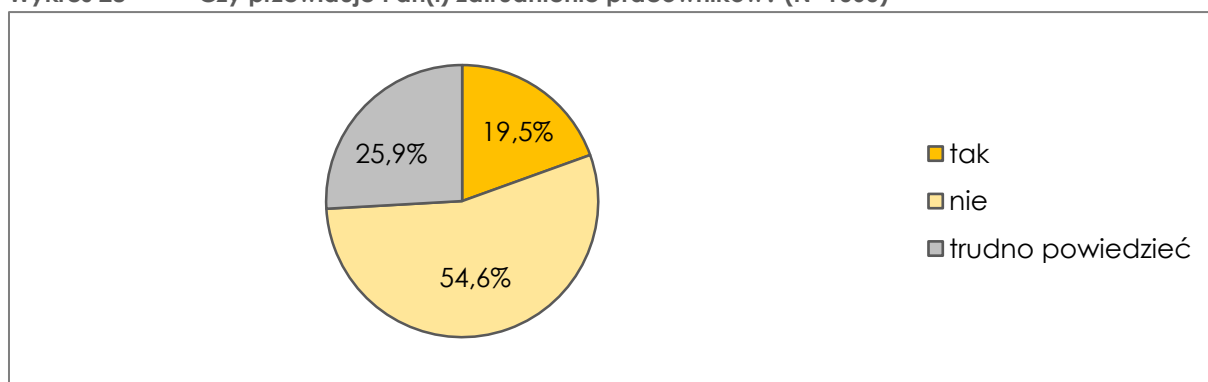
Procenty nie sumują się do 100, ze względu na możliwość wskazania kilku odpowiedzi.

3.6 PLANOWANE ZMIANY W FUNKCJONOWANIU JEDNOOSOBOWYCH DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZYCH

3.6.1 PLANY DOTYCZĄCE ZATRUDNIANIA PRACOWNIKÓW

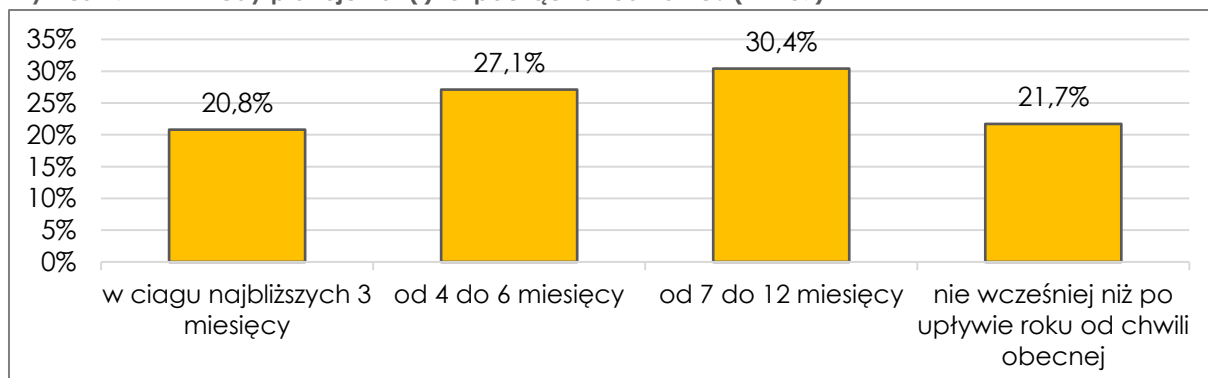
Jednoosobowe działalności gospodarcze, zdefiniowane zostały na potrzeby niniejszego badania jako przedsiębiorcy, którzy nie zatrudniają pracowników. Wraz z rozwojem i umacnianiem pozycji firmy na rynku dochodzi jednak często do jej przekształcenia z działalności jednoosobowej na podmiot zatrudniający pracowników. Uczestników badania zapytano o ich plany w zakresie tworzenia nowych miejsc pracy. Rozkład uzyskanych odpowiedzi pokazuje, iż 1/4 przedsiębiorców nie ma jeszcze sprecyzowanych planów w tym zakresie, a ponad połowa z nich na tym etapie działalności nie planuje zatrudniać pracowników. Plany zatrudnieniowe deklaruje co piąty przedsiębiorca prowadzący działalność jednoosobową.

Wykres 28 Czy przewiduje Pan(i) zatrudnienie pracowników? (N=1060)



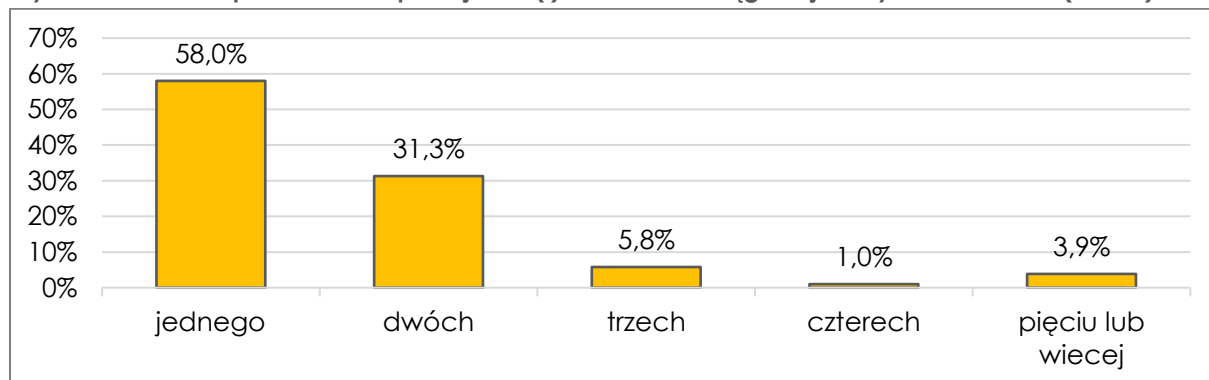
Tworzenie wolnych miejsc pracy przez podmioty mające dotąd formę jednoosobową jest rozłożone w czasie w sposób stosunkowo równomierny, jednak zauważyć można, iż plany te nie są bardzo odległe. Tylko co piąty przedsiębiorca planuje stworzyć miejsce pracy nie wcześniej niż po upływie roku od momentu badania, porównywalny procent przedsiębiorców zatrudniać będzie już w ciągu najbliższych trzech miesięcy.

Wykres 29 Kiedy planuje Pan(i) rozpocząć zatrudnianie? (N=207)



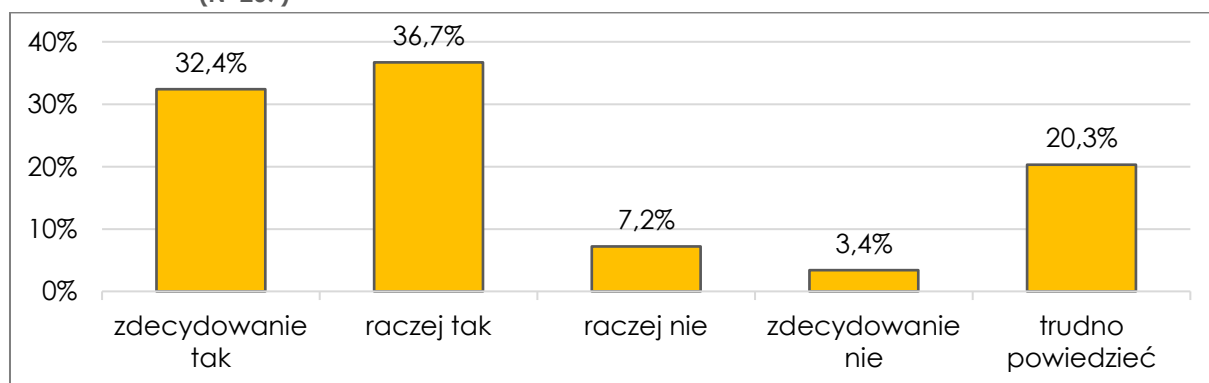
Przedsiębiorcy nie planują zatrudniania większej liczby pracowników. Ponad połowa posiadających plany zatrudnieniowe deklaruje, iż w ciągu najbliższych dwóch lat stworzy tylko jedno miejsce pracy (58%), a niemal 1/3 – że stworzy dwa miejsca pracy. Plany zatrudnienia większej liczby pracowników posiada tylko co dziesiąty przedsiębiorca z tej kategorii.

Wykres 30 **Ilu pracowników planuje Pan(i) zatrudnić w ciągu najbliższych dwóch lat? (N=207)**



Zdecydowana większość jednoosobowych działalności gospodarczych, które tworzyć będą nowe miejsca pracy, planuje w tym celu skorzystać ze wsparcia oferowanego przez powiatowe urzędy pracy. Tylko co dziesiąty przedsiębiorca nie planuje sięgać po tego typu wsparcie, choć wskaźnik ten może ulec zwiększeniu, ze względu na fakt, iż liczną kategorię stanowią osoby nie mające jeszcze sprecyzowanej opinii w tej kwestii (1/5 przedsiębiorców).

Wykres 31 **Czy zatrudniając pracowników planuje Pan(i) skorzystać ze wsparcia oferowanego przez powiatowe urzędy pracy dla przedsiębiorców tworzących nowe miejsca pracy? (N=207)**



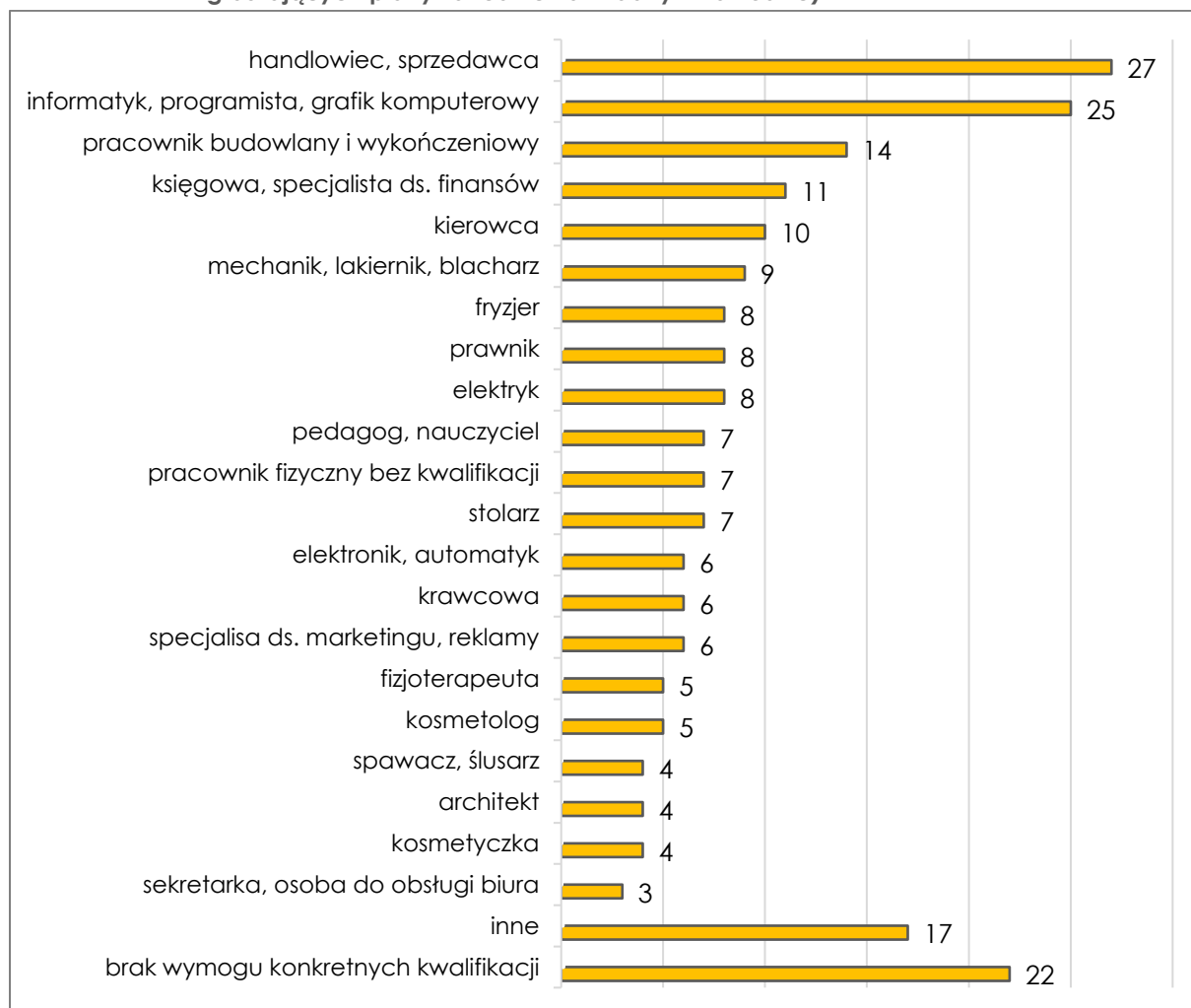
Analizując plany zatrudnieniowe jednoosobowych działalności gospodarczych z punktu widzenia zawodów i kwalifikacji, jakie będą poszukiwane, stwierdzić można, z jednej strony: duże zróżnicowanie poszukiwanych zawodów, z drugiej jednak strony: dominację zapotrzebowania na kilka typów zawodów i kwalifikacji. Zdecydowanie z największą częstotliwością przedsiębiorcy poszukiwać będą:

- handlowców i sprzedawców,
- informatyków, programistów i grafików komputerowych,

- pracowników budowlanych i zajmujących się wykończeniem wnętrz,
- księgowych i finansistów,
- kierowców.

Wśród innych zawodów, nie ujętych na wykresie nr 32, wymieniano takie zawody jak: pielęgniarka, przewodnik turystyczny (pilot wycieczek), instruktor nauki jazdy, fotograf, operator sprzętu budowlanego, magazynier, plastyk, geodeta, ogrodnik, dietetyk, specjalista ds. administracji (po 2 wskazania) oraz cieśla, dekarz, osoba z uprawnieniami dozoru technicznego, trener pływania, terapeuta, technik weterynarii, specjalista obróbki, ratownik wodny, barman, specjalista ds. public relations, projektant mody, projektant instalacji sieci, operator maszyn numerycznie sterowanych, muzyk, lektor języka angielskiego, inżynier budownictwa, florysta, drwal i pośrednik nieruchomości (po 1 wskazaniu). Zwrócić należy uwagę, iż znaczna część przedsiębiorców nie zgłasza zapotrzebowania na konkretne zawody czy kwalifikacje – osoby te odnosiły się raczej do osobistych predyspozycji i do zdolności zaangażowania się w pracę.

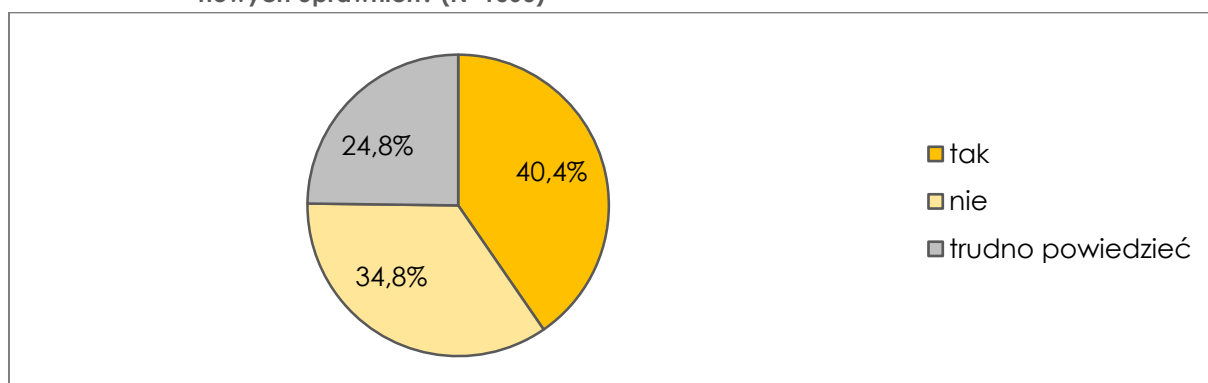
Wykres 32 Zawody i kwalifikacje, w których planowane jest tworzenie nowych miejsc pracy przez jednoosobowe działalności gospodarcze (wykres obrazuje liczbę przedsiębiorców zgłaszających plany zatrudnienia w danym zawodzie)



3.6.2 PLANY DOTYCZĄCE PODNOSZENIA WŁASNYCH KWALIFIKACJI

W ramach badania kwestionariuszowego weryfikowano plany przedsiębiorców, prowadzących jednoosobowe działalności gospodarcze, dotyczące dalszego podnoszenia kwalifikacji. Pomimo stosunkowo wysokiego poziomu wykształcenia przedsiębiorców skłonność do dokończania i zdobywania nowych uprawnień jest znaczna. Ponad 40% przedsiębiorców planuje podnosić swoje kwalifikacje (szkolić, zdobywać uprawnienia zawodowe), jednak wskaźnik ten może ulec zwiększeniu, ze względu na liczną grupę osób nie mających jeszcze sprecyzowanych planów w tym zakresie (blisko 1/4).

Wykres 33 Czy planuje Pan(i) rozwijać własne kompetencje poprzez dokończanie, zdobywanie nowych uprawnień? (N=1060)



Szkolenia, w które chcą inwestować przedsiębiorcy w ciągu najbliższych 3 m-cy można skatalogować w trzy grupy:

- 1) Szkolenia dotyczące poszerzania wiedzy i umiejętności zawodowych w dziedzinie, w której dana osoba prowadzi działalność gospodarczą:
 - zdrowotne (np. zaawansowane techniki stomatologiczne, kursy masażu, fizjoterapii, dietetyczne itp.);
 - kosmetyczne i fryzjerskie (np. z zakresu koloryzacji, kosmetologii, stylizacji paznokci);
 - z branży IT (np. z zakresu baz danych, programowania, oprogramowania CAD itp.);
 - budowlane (np. stosowania technologii flexigum, zastosowania karton-gipsu, ocieplania poddaszy);
 - z zakresu edukacji i szkoleń (np. wychowawcy kolonijnego, kurs trenera);
 - obowiązkowe szkolenia prawnicze (np. wyznaczane przez radę adwokacką);
 - inne (fotograficzne, energetyczne, graficzne, ubezpieczeniowe, gastronomiczne, muzyczne itp.).
- 2) Zdobywanie uprawnień koniecznych do prowadzenia działalności:
 - budowlane (np. certyfikat APS);
 - obsługi maszyn i urządzeń (np. uprawnienia UDT, uprawnienia serwisowe);

- prawo jazdy (kat. C, D, C+E, uprawnienia do przewozu materiałów niebezpiecznych);
- inne (np. spawalnicze, instruktora narciarstwa, głównego księgowego itp.).

3) Podnoszenie kompetencji w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej:

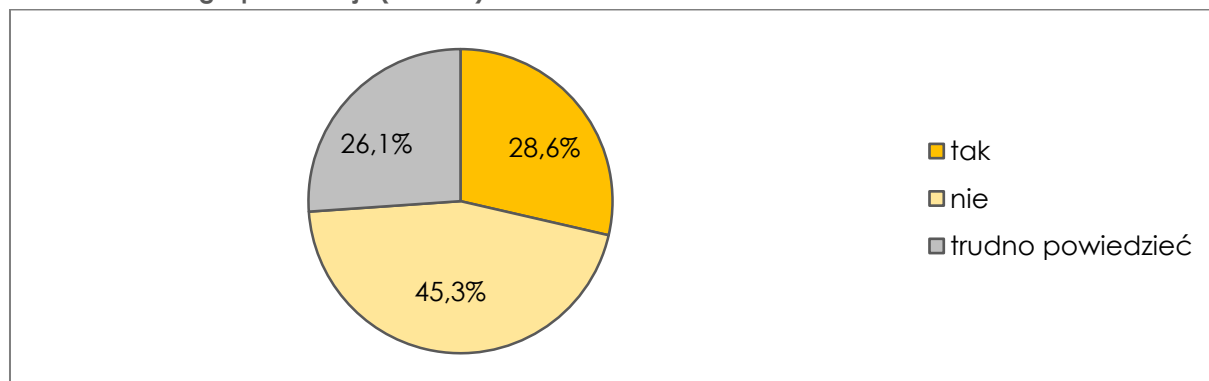
- szkolenia prawne (z zakresu ochrony danych osobowych, z zakresu prawa nowych technologii, podatków);
- z zakresu obsługi klienta i sprzedaży (np. przedstawiciela handlowego, home staging, itp.);
- szkolenia z zarządzania i pozyskiwania środków;
- językowe;
- z zakresu umiejętności miękkich.

Respondenci zostali poproszeni o wskazanie planów szkoleniowych również w dalszej perspektywie czasu (w przeciągu 4-6 i 7-12 miesięcy oraz w kolejnych latach). Zasadniczo zakres szkoleń się nie zmienia (pojawiają się pojedyncze wskazania z zakresów wcześniej nie wymienianych – np. florystyczne, transportowe, architektoniczne, z zakresu tłumaczeń przysięgłych itp.). Zauważyć można, że wraz z odległością przewidywanych szkoleń w czasie, w naturalny sposób zmniejsza się szczegółowość wskazań – przeważać zaczynają odpowiedzi sugerujące chęć podnoszenia kwalifikacji zawodowych, jednak bez dookreślenia obszaru szkolenia. W przypadku odpowiedzi dotyczących perspektywy roku lub dłużej – wielokrotnie wskazywano na chęć ukończenia kolejnego poziomu wykształcenia (np. studiów licencjackich, magisterskich lub doktoranckich).

3.6.3 PLANOWANE ZMIANY W SKALI I ZAKRESIE DZIAŁALNOŚCI

Przedsiębiorcy zostali poproszeni o udzielenie informacji na temat zmian w skali lub zakresie prowadzonej działalności. Okazuje się, że plany rozwojowe posiada niemal 29% jednoosobowych działalności gospodarczych.

Wykres 34 Czy planuje Pan(i) poszerzyć zakres lub skalę Pana(i) jednoosobowej działalności gospodarczej? (N=1060)



Chcąc zweryfikować, czy plany rozwojowe są bardziej charakterystyczne dla określonych branż, dokonano zestawienia uzyskanych wyników z wybranymi branżami – pominięto te branże, które reprezentowane były przez mniej niż 10 podmiotów. Uzyskane zestawienie pokazuje, że plany dotyczące poszerzenia zakresu lub skali działalności najczęściej deklarowane są w takich branżach jak: „działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją” (Sekcja R); „działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca” (Sekcja N); „przetwórstwo przemysłowe” (Sekcja C); „edukacja” (Sekcja P); „działalność profesjonalna, naukowa i techniczna” (sekcja M).

Tabela 18 Plany poszerzania zakresu lub skali jednoosobowej działalności gospodarczej z uwzględnieniem wybranych branż (główna branża działalności wg sekcji PKD)

Sekcja PKD	N	Czy planuje zmiany			Ogółem
		tak	nie	trudno powiedzieć	
Sekcja A – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	12	16,7%	41,7%	41,7%	100,0%
Sekcja C – Przetwórstwo przemysłowe	69	37,7%	34,8%	27,5%	100,0%
Sekcja F – Budownictwo	93	30,1%	50,5%	19,4%	100,0%
Sekcja G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych	172	29,1%	48,8%	22,1%	100,0%
Sekcja H – Transport i gospodarka magazynowa	48	25,0%	56,3%	18,8%	100,0%
Sekcja I – Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	15	26,7%	40,0%	33,3%	100,0%
Sekcja J – Informacja i komunikacja	66	22,7%	40,9%	36,4%	100,0%
Sekcja K – Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	49	18,4%	57,1%	24,5%	100,0%
Sekcja M – Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	147	34,0%	41,5%	24,5%	100,0%
Sekcja N – Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	22	40,9%	40,9%	18,2%	100,0%
Sekcja P – Edukacja	46	34,8%	45,7%	19,6%	100,0%
Sekcja Q – Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	88	21,6%	48,9%	29,5%	100,0%
Sekcja R – Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	39	41,0%	28,2%	30,8%	100,0%
Sekcja S – Pozostała działalność usługowa	173	24,3%	45,7%	30,1%	100,0%
Ogółem	1039	28,6%	45,4%	26,1%	100,0%

W większości przypadków, podmioty planujące wprowadzanie zmian skali lub zakresu działalności planują zmiany szerokie, dotyczące wielu aspektów prowadzonej działalności. Zdecydowanie najczęściej przedsiębiorcy planują poszerzenie zakresu działalności o nową branżę lub kategorię usług (ponad 59% planujących zmiany rozwojowe). W drugiej kolejności wskazać należy na plany zakupu sprzętu lub oprogramowania oraz zwiększenia liczby produkowanych dóbr lub świadczonych usług (niemal 50%). Rozkład wszystkich odpowiedzi prezentuje tabela nr 19.

Tabela 19 Jakie zmiany w zakresie lub skali jednoosobowej działalności gospodarczej planuje Pan(i) wprowadzić? (N=303)

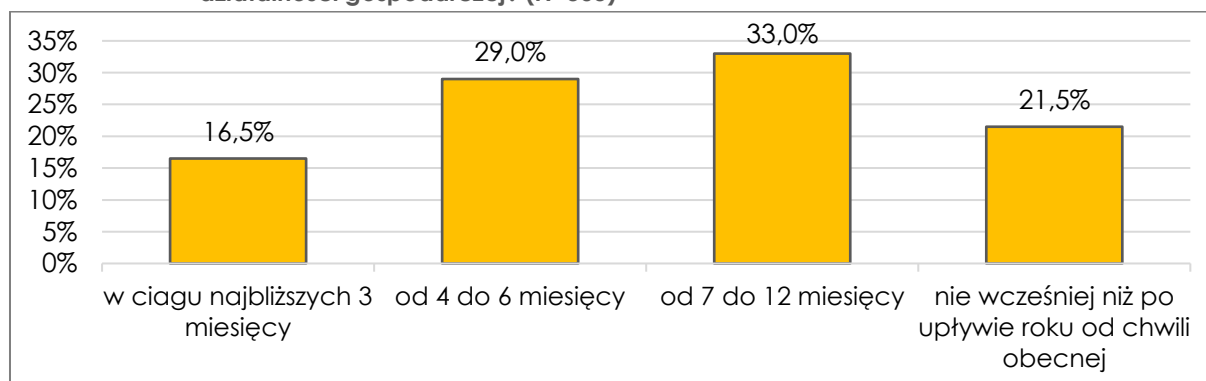
Rodzaj wsparcia	Odpowiedzi		Procent respondentów*
	N	%	
Poszerzenie działalności o nową branżę/kategorię usług	180	28,8%	59,4%
Zakup nowego sprzętu (maszyn, urządzeń) lub oprogramowania	151	24,1%	49,8%
Zwiększenie liczby produkowanych dóbr lub wykonywanych usług	150	24,0%	49,5%
Zwiększenie zasięgu terytorialnego działalności	130	20,8%	42,9%
Inne plany rozwojowe	15	2,4%	5,0%
Ogółem	-	100,0%	-

*Procenty nie sumują się do 100, ze względu na możliwość wskazania kilku odpowiedzi.

Wśród innych planów rozwojowych wymieniano między innymi takie działania jak: poprawa jakości oferowanych usług, wynajem lub zakup własnego lokalu, otwarcie nowego punktu usługowego, przekształcenie działalności jednoosobowej w spółkę.

Zdecydowana większość wspomnianych planów, dotyczących zmiany skali lub zakresu działalności gospodarczej, przewidziana jest do realizacji w ciągu roku od momentu udziału w badaniu. Tylko co piąty przedsiębiorca wdrażanie zmian planuje rozpocząć nie wcześniej niż za rok.

Tabela 20 Kiedy planuje Pan(i) wprowadzać zmiany w zakresie lub skali jednoosobowej działalności gospodarczej? (N=303)



Uzyskane dane empiryczne pokazują, że połowa przedsiębiorców planujących wdrażanie zmian w zakresie lub skali własnej działalności jednoosobowej, nie chce korzystać w tym celu z żadnego zewnętrznego wsparcia finansowego. Osoby planujące sięgnąć po dofinansowanie zewnętrzne, najczęściej wskazują na wsparcie ze strony podmiotów publicznych. Procent planujących korzystać z kredytów w instytucjach bankowych i parabankowych jest o połowę niższy. Wśród innych środków zewnętrznych, nie ujętych w kwestionariuszu ankiety, wskazywano na leasing oraz na bliżej nie sprecyzowane dotacje unijne.

Tabela 21 Z jakiego zewnętrznego wsparcia finansowego planuje Pan(i) korzystać wdrażając wspomniane zmiany? (N=303)

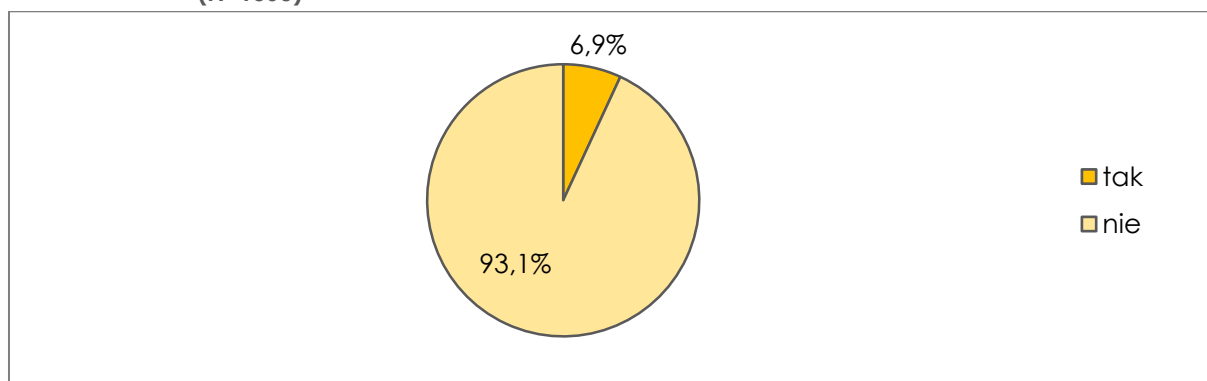
Rodzaj wsparcia	Odpowiedzi		Procent respondentów*
	N	%	
Nie planuję korzystać z zewnętrznego wsparcia finansowego	159	48,2%	52,5%
Wsparcie oferowane przez podmioty publiczne	93	28,2%	30,7%
Kredyt w instytucji bankowej lub parabankowej	46	13,9%	15,2%
Środki podarowane/pożyczone przez rodzinę/znajomych	22	6,7%	7,3%
Inne środki zewnętrzne	10	3,0%	3,3%
Ogółem	-	100,0%	-

*Procenty nie sumują się do 100, ze względu na możliwość wskazania kilku odpowiedzi.

3.6.4 PLANY DOTYCZĄCE ZAWIESZANIA I ZAMYKANIA DZIAŁALNOŚCI

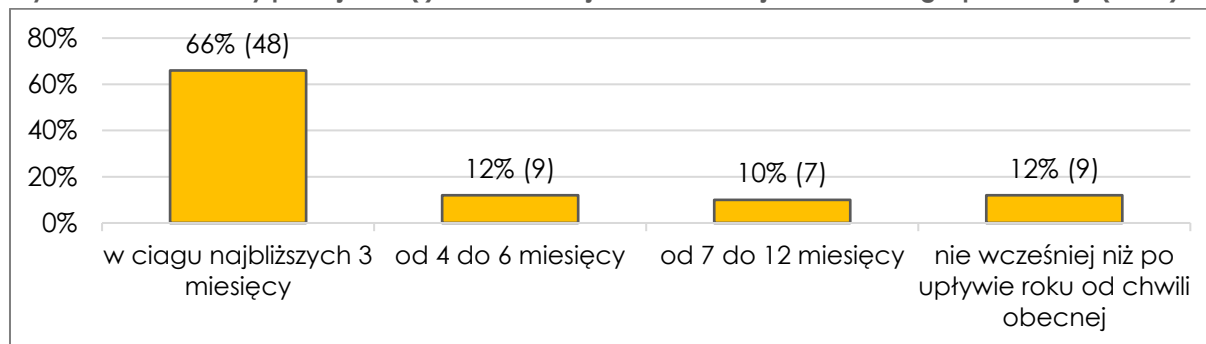
Plany przedsiębiorców dotyczące przyszłości ich jednoosobowej działalności gospodarczej mogą mieć charakter rozwojowy, a więc wiązać się z zatrudnieniem pracowników, poszerzeniem skali lub zwiększeniem zakresu działalności, ale mogą też wiązać się z koniecznością zawieszenia lub zamknięcia prowadzonej działalności. Zawieszenie działalności gospodarczej w momencie realizacji badania kwestionariuszowego rozważyło niemal 7% przedsiębiorców.

Wykres 35 Czy obecnie rozważa Pan(i) zawieszenie jednoosobowej działalności gospodarczej? (N=1060)



Plany dotyczące zawieszenia działalności najczęściej dotyczą nieodległej przyszłości, tzn. perspektywy 3 najbliższych miesięcy (2/3 wskazań). Wskaźnik działalności planowanych do zawieszenia w odleglejszej perspektywie czasowej, to jest po upływie roku od momentu realizacji badania, jest niewielki – wynosi 12 punktów procentowych.

Wykres 36 Kiedy planuje Pan(i) zawieszenie jednoosobowej działalności gospodarczej? (N=73)



Najczęstszą przyczyną rozważania zawieszenia działalności gospodarczej są kwestie finansowe, a więc niska dochodowość działalności. Ponad 38% przedsiębiorców planujących zawieszenie działalności jako powód tej decyzji wskazuje brak dochodów, a 29% zbyt niski poziom dochodów w stosunku do nakładów pracy. Niemal co piąta działalność, która może ulec zawieszeniu ma charakter sezonowy, co oznacza, że z dużym prawdopodobieństwem zostanie ona wznowiona w dogodnym dla niej sezonie.

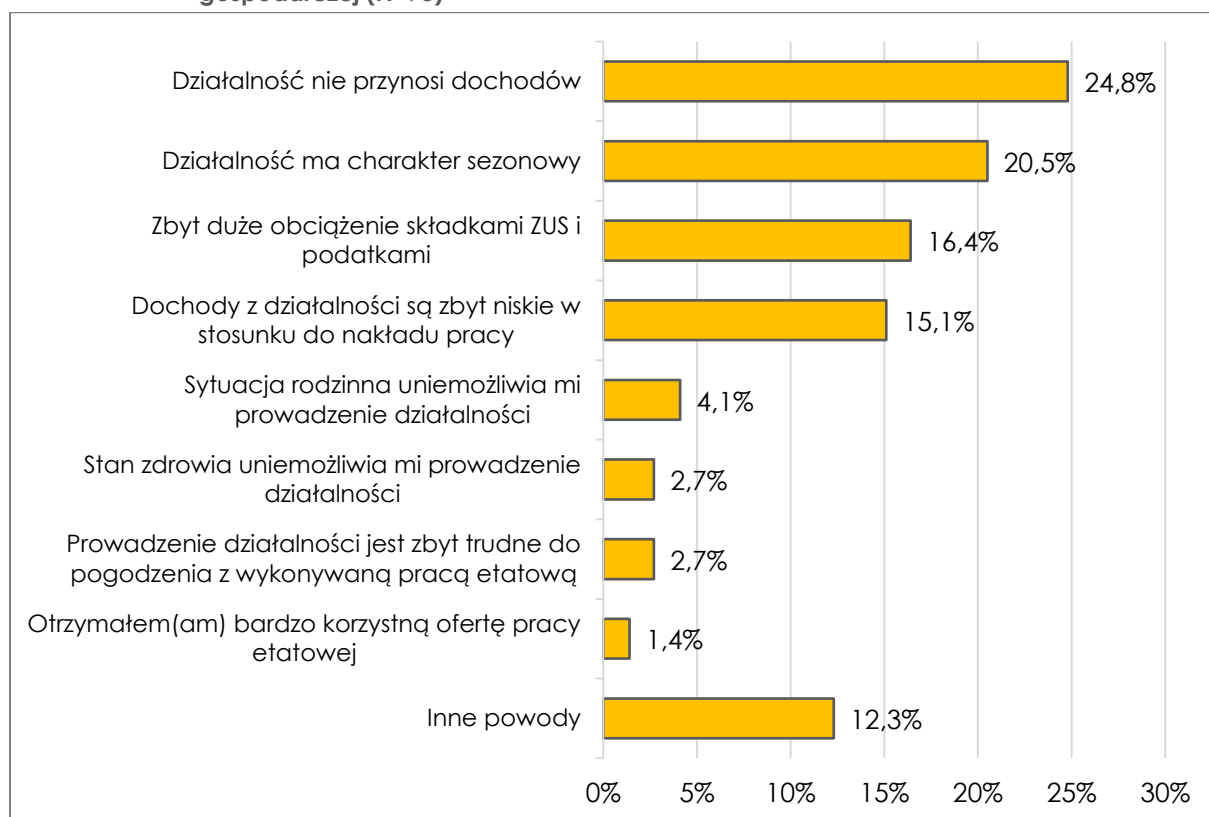
Tabela 22 Jakie są powody, dla których myśli Pan(i) o zawieszeniu działalności gospodarczej (N=73)

Powody	Odpowiedzi		Procent respondentów*
	N	%	
Działalność nie przynosi dochodów	28	28,3%	38,4%
Dochody z działalności są zbyt niskie w stosunku do nakładu pracy	21	21,2%	29,2%
Sezonowy charakter działalności	14	3,0%	19,4%
Zbyt duże obciążenie składkami ZUS i podatkami	13	5,1%	18,1%
Sytuacja rodzinna uniemożliwia prowadzenie działalności	9	9,1%	12,5%
Prowadzenie działalności jest zbyt trudne do pogodzenia z wykonywaną pracą etatową	5	3,0%	6,9%
Otrzymałem(am) bardzo korzystną ofertę pracy etatowej	3	3,0%	4,2%
Stan zdrowia uniemożliwia prowadzenie działalności	3	13,1%	4,2%
Inne powody	3	14,1%	4,2%
Ogółem	-	100,0%	-

*Procenty nie sumują się do 100, ze względu na możliwość wskazania kilku odpowiedzi.

Tabela nr 22 zawiera rozkład wszystkich powodów, dla których przedsiębiorcy rozważają zawieszenie jednoosobowej działalności gospodarczej. Spośród tych powodów dokonali oni wyboru jednego – najważniejszego w ich sytuacji. W hierarchii głównych przyczyn myślenia o zawieszeniu działalności gospodarczej pierwszą pozycję zajmuje niedochodowy charakter działalności, jednak na drugiej pozycji plasuje się sezonowy charakter działalności. W przypadku kilkunastu procent podmiotów, których działalność najprawdopodobniej ulegnie zawieszeniu, przyczyną tej decyzji będzie zbyt duże obciążenie składkami ubezpieczeniowymi i podatkami oraz zbyt małe dochody w stosunku do nakładów pracy.

Wykres 37 Jaki jest główny powód, dla którego myśli Pan(i) o zawieszeniu działalności gospodarczej (N=73)



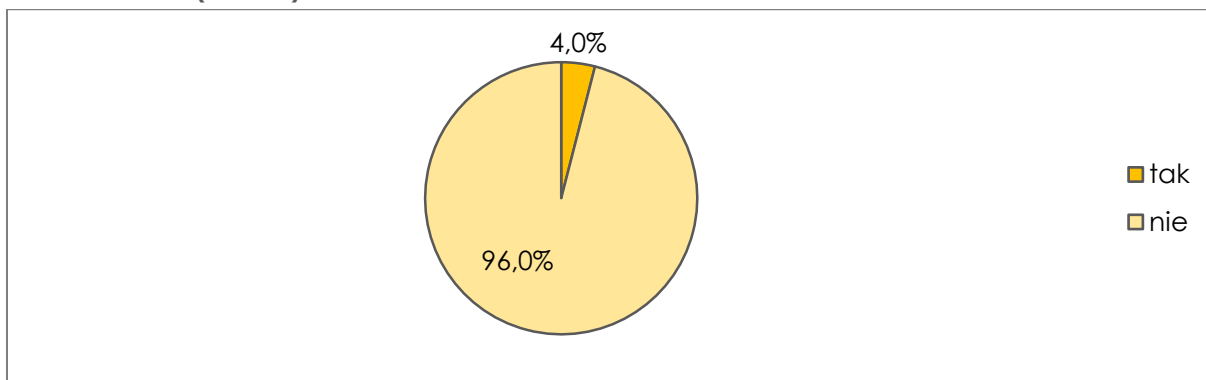
Zestawienie danych, na temat planów dotyczących zawieszenia działalności gospodarczej, ze stażem tej działalności (wyrażanym poprzez rok jej powstania), pozwala zauważyć, że zawieszenie rozważane jest głównie przez przedsiębiorców, którzy zakładali działalność w latach 2013-2014, a więc tych, którym upłynął niedawno lub upłynie wkrótce okres preferencyjnych składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne.

Tabela 23 Plany zawieszenia jednoosobowej działalności gospodarczej z uwzględnieniem kryterium roku rozpoczęcia działalności (N=1060)

Czy planuje zawieszenie działalności	Rok rozpoczęcia działalności						Ogółem
	przed 2000	2001-2004	2005-2008	2009-2012	2013-2014	2015-2016	
tak	4,9%	8,8%	6,2%	9,4%	12,0%	3,1%	6,9%
nie	95,1%	91,2%	93,8%	90,6%	88,0%	96,9%	93,1%
Ogółem	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

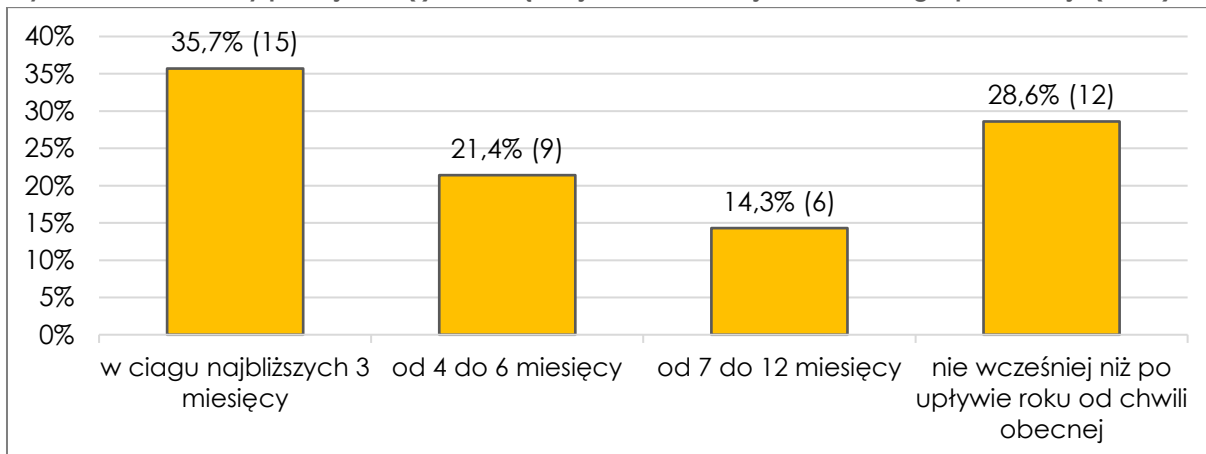
Plany zamknięcia działalności posiada 4% przedsiębiorców prowadzących jednoosobową działalność gospodarczą.

Wykres 38 Czy obecnie rozważa Pan(i) zamknięcie jednoosobowej działalności gospodarczej? (N=1060)



Perspektywa czasowa likwidacji działalności gospodarczej jest zróżnicowana – najczęściej wskazywano na okres najbliższych trzech miesięcy, jednak znaczny odsetek przedsiębiorców planuje dokonać likwidacji dopiero po upływie roku od momentu prowadzonego badania. Pomimo niewielkiej liczby obserwacji (N=42), na wykresie nr 39 zdecydowano się na prezentację wartości procentowych, jednak uzupełnione są one o liczebności.

Wykres 39 Kiedy planuje Pan(i) zamknięcie jednoosobowej działalności gospodarczej? (N=42)



Podobnie jak w przypadku przyczyn zawieszania działalności, także zamknięcie uzasadniane jest przede wszystkim względami finansowymi, to znaczy: nieadekwatnością dochodów w stosunku do nakładów pracy, brakiem dochodów oraz zbyt dużym obciążeniem składkami ubezpieczeniowymi i podatkami. Warto zauważyć, iż co ósma osoba uzasadnia chęć zamknięcia działalności sytuacją rodzinną, która trudna jest do pogodzenia z prowadzeniem własnej firmy.

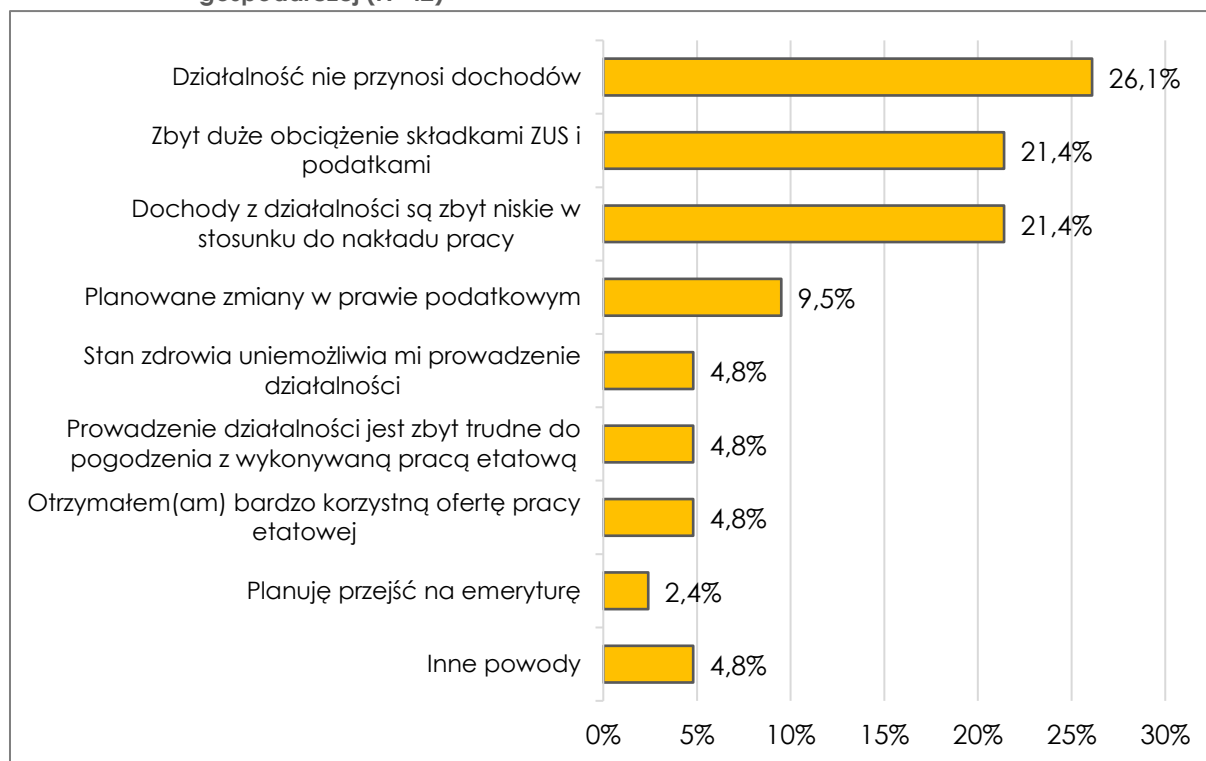
Tabela 24 Jakie są powody, dla których myśli Pan(i) o zamknięciu działalności gospodarczej (N=42)

Powody	Odpowiedzi		Procent respondentów*
	N	%	
Dochody z działalności są zbyt niskie w stosunku do nakładu pracy	17	27,0%	40,5%
Działalność nie przynosi dochodów	16	25,4%	38,1%
Zbyt duże obciążenie składkami ZUS i podatkami	9	14,3%	21,4%
Sytuacja rodzinna uniemożliwia prowadzenie działalności	5	7,9%	11,9%
Prowadzenie działalności jest zbyt trudne do pogodzenia z wykonywaną pracą etatową	4	6,3%	9,5%
Stan zdrowia uniemożliwia prowadzenie działalności	4	6,3%	9,5%
planowane zmiany w prawie podatkowym	4	6,3%	9,5%
Otrzymałem(am) bardzo korzystną ofertę pracy etatowej	2	3,2%	4,8%
Planuję przejść na emeryturę	1	1,6%	2,4%
Inne powody	1	1,6%	2,4%
Ogółem	-	100,0%	-

*Procenty nie sumują się do 100, ze względu na możliwość wskazania kilku odpowiedzi.

Spśród powodów, dla których rozważane jest zamknięcie działalności (zaprezentowanych w tabeli nr 24), przedsiębiorcy dokonali wyboru jednego najważniejszego powodu. Trzy pierwsze pozycje w hierarchii zajmują wymieniane wcześniej kwestie dotyczące finansów firmy, choć ich kolejność jest odmienna.

Wykres 40 Jaki jest główny powód, dla którego myśli Pan(i) o zamknięciu działalności gospodarczej (N=42)



Najważniejszym powodem planowanej likwidacji działalności jest jej niedochodowy charakter. Warto zauważyć, iż co dziesiąty przedsiębiorca uzasadnia chęć likwidacji działalności planowanymi zmianami w prawie podatkowym (nie była to odpowiedź zawarta w kwestionariuszu ankiety, lecz dopisywana w ramach kategorii „inne przyczyny”).

Zestawienie danych na temat planów zamknięcia działalności gospodarczej ze stażem tej działalności, pokazuje, iż częstotliwość rozważania likwidacji nie jest wcale największa wśród pomiotów nowo powstałych, lecz w przypadku firm istniejących na rynku już od wielu lat, a więc powstałych w latach 2001-2014. Dopiero w drugiej kolejności wskazać można na podmioty działające około 2-3 lata, a więc te, którym kończy się okres preferencyjnych składek ubezpieczeniowych.

Tabela 25 Plany zamknięcia jednoosobowej działalności gospodarczej z uwzględnieniem kryterium roku rozpoczęcia działalności (N=1060)

Czy planuje zamknięcie działalności	Rok rozpoczęcia działalności						Ogółem
	przed 2000	2001-2004	2005-2008	2009-2012	2013-2014	2015-2016	
tak	6,2%	11,8%	1,5%	3,9%	6,8%	1,6%	4,0%
nie	93,8%	88,2%	98,5%	96,1%	93,2%	98,4%	96,0%
Ogółem	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Analizując problem planowanego zawieszania lub likwidowania jednoosobowych działalności gospodarczych należy podkreślić, że część przedsiębiorców rozważa obie opcje, a więc skala wyłączenia podmiotów z aktywności nie jest sumą wskaźników przedsiębiorców planujących zawieszenie (6,9%) oraz planujących zamknięcie działalności (4%). Zestawiając te dwie zmienne widać, że osoby, które rozważają zawieszenie lub zamknięcie działalności stanowią 2,3% ogółu przedsiębiorców, osoby rozważające wyłącznie zamknięcie działalności stanowią 1,7% przedsiębiorców, a osoby rozważające wyłącznie zawieszenie działalności – 4,6% przedsiębiorców. Należy przy tym uwzględnić błąd statystyczny rzędu 3% w ramach badania.

Tabela 26 Plany dotyczące zawieszania lub zamknięcia działalności gospodarczej (N=1060)

Czy planuje zawieszenie działalności	Czy planuje zamknięcie działalności		Ogółem
	tak	nie	
tak	2,3%	4,6%	6,9%
nie	1,7%	91,4%	93,1%
Ogółem	4,0%	96,0%	100,0%

Dane dotyczące planowanego zawieszenia lub zamknięcia działalności gospodarczej (rozpatrywane łącznie) zestawiono w głównych branżach, w których prowadzona jest działalność. Na podstawie uzyskanego rozkładu danych stwierdzić można, że plany zawieszenia lub zamknięcia działalności najczęściej deklarowane są przez przedsiębiorców z branż: „działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją” (Sekcja R) oraz „działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi” (Sekcja I).

Tabela 27 Plany zawieszenia lub zamknięcia jednoosobowej działalności gospodarczej z uwzględnieniem wybranych branż (główna branża działalności wg sekcji PKD).

Sekcja PKD	N	Czy planuje zawiesić lub zamknąć działalność		Ogółem
		tak	nie	
Sekcja A – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	12	8,3%	91,7%	100,0%
Sekcja C – Przetwórstwo przemysłowe	69	10,1%	89,9%	100,0%
Sekcja F – Budownictwo	93	9,7%	90,3%	100,0%
Sekcja G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych	172	5,2%	94,8%	100,0%
Sekcja H – Transport i gospodarka magazynowa	48	10,4%	89,6%	100,0%
Sekcja I – Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	15	20,0%	80,0%	100,0%
Sekcja J – Informacja i komunikacja	66	9,1%	90,9%	100,0%
Sekcja K – Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	49	10,2%	89,8%	100,0%
Sekcja M – Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	147	6,8%	93,2%	100,0%
Sekcja N – Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	22	4,5%	95,5%	100,0%
Sekcja P – Edukacja	46	6,5%	93,5%	100,0%
Sekcja Q – Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	88	8,0%	92,0%	100,0%
Sekcja R – Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	39	23,1%	76,9%	100,0%
Sekcja S – Pozostała działalność usługowa	173	8,1%	91,9%	100,0%
Ogółem	1039	28,6%	45,4%	100,0%

4. ANEKSY

SPIS TABEL

Tabela 1	Przedsiębiorcy uczestniczący w badaniu według powiatu, w którym zlokalizowana jest działalność gospodarcza.	4
Tabela 2	Procentowy udział dochodów z poszczególnych źródeł w ogólnej kwocie dochodów przedsiębiorców.	13
Tabela 3	Jednoosobowe działalności gospodarcze według branży: sekcji i działu PKD. Uwzględniono wszystkie branże, w których prowadzona jest działalność danego podmiotu (N=1054)	14
Tabela 4	Jednoosobowe działalności gospodarcze według dominującej branży działalności (sekcji PKD) z uwzględnieniem podziału na powiaty (N=1054)	18
Tabela 5	Zgodność działalności gospodarczej z kierunkiem wykształcenia a poziom wykształcenia przedsiębiorców (N=1040)	20
Tabela 6	Rok powstania jednoosobowej działalności gospodarczej a płeć przedsiębiorców (N=1056)	21
Tabela 7	Długość przerwy pomiędzy zakończeniem poprzedniej działalności a rozpoczęciem obecnej (N=109)	22
Tabela 8	Zależność między częstością zawieszania działalności a łącznym czasem zawieszenia (N= 163).....	24
Tabela 9	Powody rozpoczęcia własnej działalności gospodarczej (N=1060)	25
Tabela 10	Chęć skorzystania ze wsparcia powiatowego urzędu pracy na rozpoczęcie własnej działalności a czas przebywania na bezrobociu (N=285).....	29
Tabela 11	Formy finansowania wykorzystane podczas zakładania działalności gospodarczej (N=1060)	31
Tabela 12	Formy finansowania wykorzystane podczas zakładania działalności gospodarczej z uwzględnieniem roku rozpoczęcia działalności (N=1056).....	32
Tabela 13	Formy wsparcia pozafinansowego wykorzystane podczas zakładania działalności gospodarczej (N=1060)	34
Tabela 14	Ocena wsparcia pozafinansowego wykorzystanego podczas zakładania działalności gospodarczej przez niewielki odsetek przedsiębiorców.	35
Tabela 15	Formy finansowania wykorzystane podczas prowadzenia działalności gospodarczej (N=1060)	36
Tabela 16	Formy wsparcia pozafinansowego wykorzystane podczas prowadzenia działalności gospodarczej (N=1060).....	37
Tabela 17	Ocena wsparcia pozafinansowego wykorzystanego podczas zakładania działalności gospodarczej przez niewielki odsetek przedsiębiorców.	38
Tabela 18	Plany poszerzania zakresu lub skali jednoosobowej działalności gospodarczej z uwzględnieniem wybranych branż (główna branża działalności wg sekcji PKD)	45
Tabela 19	Jakie zmiany w zakresie lub skali jednoosobowej działalności gospodarczej planuje Pan(i) wprowadzić? (N=303)	46
Tabela 20	Kiedy planuje Pan(i) wprowadzać zmiany w zakresie lub skali jednoosobowej działalności gospodarczej? (N=303)	46

Tabela 21	Z jakiego zewnętrznego wsparcia finansowego planuje Pan(i) skorzystać wdrażając wspomniane zmiany? (N=303)	47
Tabela 22	Jakie są powody, dla których myśli Pan(i) o zawieszeniu działalności gospodarczej (N=73)	48
Tabela 23	Plany zawieszenia jednoosobowej działalności gospodarczej z uwzględnieniem kryterium roku rozpoczęcia działalności (N=1060)	49
Tabela 24	Jakie są powody, dla których myśli Pan(i) o zamknięciu działalności gospodarczej (N=42)	51
Tabela 25	Plany zamknięcia jednoosobowej działalności gospodarczej z uwzględnieniem kryterium roku rozpoczęcia działalności (N=1060)	52
Tabela 26	Plany dotyczące zawieszenia lub zamknięcia działalności gospodarczej.....	52
Tabela 27	Plany zawieszenia lub zamknięcia jednoosobowej działalności gospodarczej z uwzględnieniem wybranych branż (główna branża działalności wg sekcji PKD).	53

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1	Płeć uczestników badania (N=1060)	10
Wykres 2	Wiek uczestników badania (N=1054).....	10
Wykres 3	Staż pracy uczestników badania (N=1058)	11
Wykres 4	Poziom wykształcenia uczestników badania (N=1060)	11
Wykres 5	Źródła dochodów osób prowadzących jednoosobowe działalności gospodarcze (N=1057)	12
Wykres 6	Jednoosobowe działalności gospodarcze według branży dominującej oraz ogółu branż, w których prowadzona jest działalność - zgodnie z klasyfikacją sekcji PKD (N=1054)	17
Wykres 7	Typ gminy, w której zlokalizowana jest działalność gospodarcza (N=1060)	24
Wykres 8	Związek prowadzonej działalności gospodarczej z wykształceniem przedsiębiorcy (N=1060)	19
Wykres 9	Rok rozpoczęcia działalności gospodarczej (N=1056)	20
Wykres 10	Czy działalność gospodarcza, którą prowadzi Pan(i) obecnie, jest pierwszą, jaką Pan(i) prowadzi? (N=1060)	21
Wykres 11	Ile działalności prowadził(a) Pan(i) wcześniej? (N=109)	22
Wykres 12	Czy zawieszał(a) Pan(i) kiedykolwiek prowadzenie działalności gospodarczej? (N=1060)	22
Wykres 13	Ile razy zawieszał(a) Pan(i) obecnie prowadzoną działalność? (N=165)	23
Wykres 14	Czas trwania zawieszenia działalności gospodarczej (w miesiącach) (N=163) ..	23
Wykres 15	Czy jednoosobowa działalność gospodarcza jest jedyną formą działalności gospodarczej? (N=1060)	24
Wykres 16	Główny powód rozpoczęcia własnej działalności gospodarczej (N=1060)	26
Wykres 17	W jakim momencie Pana(i) życia zawodowego zdecydował(a) się Pan(i) na rozpoczęcie własnej jednoosobowej działalności gospodarczej?	27
Wykres 18	Zależność pomiędzy rozpoczętą działalnością gospodarczą a wykonywaną w tym czasie pracą etatową (N=487)	28
Wykres 19	Od jak dawna był(a) Pan(i) zarejestrowany(a) jako osoba bezrobotna w urzędzie pracy gdy zdecydował(a) się Pan(i) na rozpoczęcie własnej jednoosobowej działalności gospodarczej (N=300)	28
Wykres 20	Czy rejestracja w urzędzie pracy była spowodowana chęcią skorzystania ze wsparcia na założenie działalności gospodarczej? (N=285)	29
Wykres 21	Na jakim etapie edukacji powstała Pana(i) firma? (N=55)	30
Wykres 22	Sposób rozpoczęcia działalności gospodarczej bezpośrednio po zakończeniu edukacji (N=124).....	30
Wykres 23	Ocena wsparcia finansowego wykorzystanego podczas zakładania działalności gospodarczej, dokonana przez osoby korzystające z poszczególnych typów wsparcia.	33
Wykres 24	Ocena wsparcia pozafinansowego wykorzystanego podczas zakładania działalności gospodarczej, dokonana przez osoby korzystające z poszczególnych typów wsparcia.	35

Wykres 25	Ocena wsparcia finansowego wykorzystanego podczas prowadzenia działalności gospodarczej, dokonana przez osoby korzystające z poszczególnych typów wsparcia.	37
Wykres 26	Ocena wsparcia pozafinansowego wykorzystanego podczas prowadzenia działalności gospodarczej, dokonana przez osoby korzystające z poszczególnych typów wsparcia.	38
Wykres 27	Rozkład poszczególnych form wsparcia pozafinansowego, wykorzystywanych podczas zakładania i podczas prowadzenia działalności gospodarczej, wśród przedsiębiorców deklarujących korzystanie z co najmniej jednej formy wsparcia pozafinansowego (N_zakładanie=315, N_prowadzenie=193).....	39
Wykres 28	Czy przewiduje Pan(i) zatrudnienie pracowników? (N=1060)	40
Wykres 29	Kiedy planuje Pan(i) rozpocząć zatrudnianie? (N=207)	40
Wykres 30	Ilu pracowników planuje Pan(i) zatrudnić w ciągu najbliższych dwóch lat? (N=207)	41
Wykres 31	Czy zatrudniając pracowników planuje Pan(i) korzystać ze wsparcia oferowanego przez powiatowe urzędy pracy dla przedsiębiorców tworzących nowe miejsca pracy? (N=207)	41
Wykres 32	Zawody i kwalifikacje, w których planowane jest tworzenie nowych miejsc pracy przez jednoosobowe działalności gospodarcze (wykres obrazuje liczbę przedsiębiorców zgłaszających plany zatrudnienia w danym zawodzie)	42
Wykres 33	Czy planuje Pan(i) rozwijać własne kompetencje poprzez doszktałcanie, zdobywanie nowych uprawnień? (N=1060)	43
Wykres 34	Czy planuje Pan(i) poszerzyć zakres lub skalę Pana(i) jednoosobowej działalności gospodarczej? (N=1060)	44
Wykres 35	Czy obecnie rozważa Pan(i) zawieszenie jednoosobowej działalności gospodarczej? (N=1060)	47
Wykres 36	Kiedy planuje Pan(i) zawieszenie jednoosobowej działalności gospodarczej? (N=73)	48
Wykres 37	Jaki jest główny powód, dla którego myśli Pan(i) o zawieszeniu działalności gospodarczej (N=73)	49
Wykres 38	Czy obecnie rozważa Pan(i) zamknięcie jednoosobowej działalności gospodarczej? (N=1060)	50
Wykres 39	Kiedy planuje Pan(i) zamknięcie jednoosobowej działalności gospodarczej? (N=42)	50
Wykres 40	Jaki jest główny powód, dla którego myśli Pan(i) o zamknięciu działalności gospodarczej (N=42)	51

KWESTIONARIUSZ ANKIETY

Szanowni Państwo,

Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie prowadzi badania na temat funkcjonowania jednoosobowych działalności gospodarczych na Podkarpaciu. Badaniem planujemy objąć ponad tysiąc podmiotów działających na terenie województwa, które wylosowane zostały z bazy mikroprzedsiębiorstw. Chciałem(am) zapytać czy Pana(i) firma zatrudnia obecnie pracowników?

Jeśli tak: Ze względu na fakt, iż nie prowadzi Pani(i) działalności jednoosobowej problematyka badawcza nie dotyczy Pana(i) firmy, dlatego dziękuję bardzo za udzieloną informację i życzę miłego dnia.

Jeśli nie: Bardzo nam zależy, aby zgodził(a) się Pan(i) odpowiedzieć na kilka pytań dotyczących prowadzonej jednoosobowej działalności gospodarczej. Pana(i) zgoda ma ogromny wpływ na reprezentatywność badań. Zapewniamy, iż badanie ma charakter poufny, a wszystkie informacje będą prezentowane wyłącznie w formie zbiorczych zestawień, bez powiązania z danymi jakiegokolwiek firmy. Jeśli uzna Pan(i) jakieś pytanie za kłopotliwe, zawsze może Pan(i) odmówić udzielenia odpowiedzi na nie. Wypełnienie ankiety nie zajmie więcej jak 10 minut.

1. Proszę podać możliwie dokładną datę rozpoczęcia Pana(i) działalności gospodarczej.

(pytanie odnosi się do prowadzenia firmy, która została wylosowana do badania)

Rok Miesiąc

2. Czy działalność gospodarcza, której dotyczy niniejsza ankieta jest związana z kierunkiem Pana(i) wykształcenia?

- 1) Całkowicie związana ze zdobytym wykształceniem
- 2) Częściowo związana ze zdobytym wykształceniem
- 3) Nie związana ze zdobytym wykształceniem
- 4) Nie mam wykształcenia kierunkowego (np. wykształcenie gimnazjalne, ogólnokształcące)

3. Czy działalność gospodarcza, której dotyczy niniejsza ankieta jest jedyną, jaką Pan(i) prowadzi w tym momencie?

1) tak - prowadzę wyłącznie jednoosobową działalność gospodarczą

2) nie - posiadam również udziały w spółce/spółkach.
Proszę podać w ilu?

4. Czy zawieszał Pan(i) kiedykolwiek prowadzenie działalności gospodarczej?

(pytanie odnosi się do prowadzenia firmy, która została wylosowana do badania)

1) tak

4.1 Ile razy zawieszał(a) Pan(i) tę działalność gospodarczą:

- 1) 1 raz
- 2) 2 razy
- 3) 3 lub więcej razy

4.2 Ile miesięcy trwało zawieszenie działalności?:

(w przypadku kilkakrotnego zawieszania proszę zsumować poszczególne okresy)

2) nie
(przejdź do pytania nr 5)

5. Czy działalność gospodarcza, której dotyczy niniejsza ankieta jest pierwszą, jaką Pan(i) prowadzi?

1) tak
(przejdź do
pytania nr 6)

2) nie

7.1 Ile działalności prowadził(a) Pan(i) wcześniej?:

- 1) 1 działalność
- 2) 2 działalności
- 3) 3 lub więcej działalności

7.2 Jak długa była przerwa pomiędzy zamknięciem poprzedniej działalności a otwarciem obecnej?

Proszę podać liczbę miesięcy

6. Proszę wskazać wszystkie źródła, z których czerpie Pan(i) dochody?

- 1) dochody z jednoosobowej działalności gospodarczej
- 2) dochody z udziału w spółkach
- 3) dochody z zatrudnienia pełnoetatowego
- 4) dochody z zatrudnienia w niepełnym wymiarze czasu pracy
- 5) dochody z umowy/umów zlecenia
- 6) dochody z umowy/umów o dzieło
- 7) dochody z innej formy pracy zawodowej - jakie?
- 8) dochody z tytułu renty
- 9) dochody z tytułu emerytury
- 10) dochody z innych źródeł (np. wynajem nieruchomości, gra na giełdzie, itp.) - jakie?

7. Proszę o podanie procentowego rozkładu Pana(i) dochodów ((suma musi wynosić 100%):	
1) dochody z jednoosobowej działalności gospodarczej	%
2) dochody z udziału w spółkach	%
3) dochody z zatrudnienia pełnoetatowego	%
4) dochody z zatrudnienia w niepełnym wymiarze czasu pracy	%
5) dochody z umowy/umów zlecenia	%
6) dochody z umowy/umów o dzieło	%
7) dochody z innej formy pracy zawodowej	%
8) dochody z tytułu renty	%
9) dochody z tytułu emerytury	%
10) dochody z innych źródeł (np. wynajem nieruchomości, gra na giełdzie, itp.)	%

8. W jakim momencie Pana(i) życia zawodowego zdecydował(a) się Pan(i) na rozpoczęcie własnej jednoosobowej działalności gospodarczej?: (pytanie odnosi się do założenia firmy, która została wylosowana do badania)

1) w trakcie trwania edukacji (przejdź do pytania nr 10)	1.a) firma powstała podczas nauki w szkole średniej 1.b) firma powstała podczas nauki w szkole policealnej/studium 1.c) firma powstała podczas studiów wyższych 1.d) firma powstała na innym etapie edukacji
2) tuż po zakończeniu edukacji (przejdź do pytania nr 10)	2.a) była to w pełni moja własna inicjatywa 2.b) firma była wynikiem skierowania do inkubatora przedsiębiorczości
3) będąc pracownikiem innej firmy (przejdź do pytania nr 10)	3.a) jednoosobowa działalność nie miała związku z dotychczasową pracą i była prowadzona równolegle z zatrudnieniem 3.b) jednoosobowa działalność nie miała związku z dotychczasową pracą i zrezygnowałem(am) z jej powodu z zatrudnienia 3.c) jednoosobowa działalność zastąpiła pracę etatową u dotychczasowego pracodawcy świadczeniem usług na jego rzecz 3.d) inna sytuacja – proszę ją opisać:
4) będąc osobą zarejestrowaną w powiatowym urzędzie pracy jako bezrobotna:	4.a) byłem(am) osobą bezrobotną nie dłużej niż rok 4.b) byłem(am) osobą bezrobotną dłużej niż rok
5) w innej sytuacji zawodowej (przejdź do pytania nr 10)	Proszę opisać tę sytuację:

9. Czy rejestracja w urzędzie pracy była spowodowana chęcią skorzystania ze wsparcia na założenie działalności gosp.?

1) był to jedyny powód rejestracji w Urzędzie Pracy
2) był to jeden z powodów rejestracji w Urzędzie Pracy
3) nie był to powód, dla którego zarejestrowałem(am) się w Urzędzie Pracy
4) nie pamiętam

10. Jakie były powody, dla których zdecydował(a) się Pan(i) na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej (obecnie prowadzonej)?

Proszę zaznaczyć wszystkie odpowiedzi, które Pana(i) dotyczą i dodatkowo podkreślić tę, która była najważniejsza.

1) Zawsze chciałem(am) być sam(a) dla siebie szefem
2) Własna działalność była jedyną formą pracy zawodowej, którą dało się pogodzić z moimi obowiązkami rodzinnymi
3) Nie było dla mnie ofert pracy na lokalnym rynku pracy (brak perspektyw zatrudnienia)
4) Chciałem(am) dorobić do wynagrodzenia uzyskiwanego z tytułu pracy u innego pracodawcy
5) Dotychczasowa praca przynosiła niski dochód
6) Dotychczasowa praca nie była satysfakcjonująca
7) Przekonała mnie możliwość pozyskania dofinansowania na rozpoczęcie działalności
8) W dziedzinie, którą się zajmuję nie da się znaleźć zatrudnienia u innego pracodawcy, gdyż jest nietypowa, nowatorska
9) Chciałem(am) spróbować czegoś nowego, sprawdzić się, podjąć wyzwanie
10) Inny powód – jaki?

11. Jakie formy finansowania wykorzystał(a) Pan(i) podczas zakładania jednoosobowej działalności gospodarczej? (możliwość wyboru wielu odpowiedzi)

1) Wykorzystałem własne oszczędności
2) Skorzystałem ze środków подарowanych/pożyczonych przez rodzinę/znajomych
3) Skorzystałem z kredytu w instytucji bankowej lub parabankowej
4) Skorzystałem z dotacji na założenie działalności oferowanej przez powiatowy urząd pracy
5) Skorzystałem z dotacji unijnej oferowanej przez podmioty inne niż powiatowy urząd pracy
6) Korzystałem z innych środków – jakich?
7) Rozpoczęcie mojej działalności nie wymagało żadnych szczególnych nakładów finansowych (przejdź do pytania nr 12)

11.1 Jak ocenia Pan(i) zewnętrzne wsparcie finansowe wykorzystane podczas zakładania jednoosobowej działalności gospodarczej (jego wysokość, dostępność, przejrzystość procedur pozyskiwania, itp.)?

Proszę wpisać numer formy wsparcia z pytania nr 11 oraz opisać swoje spostrzeżenia na jego temat.

Jeśli w pytaniu nr 11 nie zaznaczono odpowiedzi innej niż 1 lub 2 – proszę pominąć pytanie 11.1 i przejść do pytania nr 12.

1. Bardzo źle	2. Raczej źle	3. Raczej dobrze	4. Bardzo dobrze	5. Nie umiem ocenić
Uzasadnij:	Uzasadnij:	Uzasadnij:	Uzasadnij:	Uzasadnij:

12. Jakie formy finansowania wykorzystywane są lub były podczas prowadzenia jednoosobowej działalności gospodarczej? (możliwość wyboru wielu odpowiedzi)

- 1) Wykorzystuję własne dochody ze źródła innego niż działalność gospodarcza
- 2) Skorzystałem(am) ze środków подарowanych/pożyczonych przez rodzinę/znajomych
- 3) Skorzystałem(am) z kredytu w instytucji bankowej lub parabankowej
- 4) Skorzystałem(am) ze wsparcia oferowanego przez podmioty publiczne – jakie?
- 5) Korzystałem(am) z innych zewnętrznych źródeł finansowania prowadzonej działalności – jakich?
- 6) Nie korzystam z żadnego zewnętrznego dofinansowania prowadząc firmę (przejdź do pytania nr 13)

12.1 Jak ocenia Pan(i) wsparcie finansowe wykorzystane podczas prowadzenia jednoosobowej działalności gospodarczej (jego wysokość, dostępność, przejrzystość procedur pozyskiwania, itp.)?

Proszę wpisać numer formy wsparcia z pytania nr 12 oraz opisać swoje spostrzeżenia na jego temat.

Jeśli w pytaniu nr 12 nie zaznaczono odpowiedzi innej niż 1 lub 2 – proszę pominąć pytanie 12.1 i przejść do pytania nr 13.

1. Bardzo źle	2. Raczej źle	3. Raczej dobrze	4. Bardzo dobrze	5. Nie umiem ocenić
Uzasadnij:	Uzasadnij:	Uzasadnij:	Uzasadnij:	Uzasadnij:

13. Jakie formy wsparcia pozafinansowego wykorzystał(a) Pan(i) podczas zakładania jednoosobowej działalności gospodarczej? (możliwość wyboru wielu odpowiedzi)

- 1) Doradztwo innych przedsiębiorców (znajomi, rodzina)
- 2) Doradztwo w inkubatorze przedsiębiorczości
- 3) Doradztwo w powiatowym urzędzie pracy
- 4) Doradztwo w wojewódzkim urzędzie pracy
- 5) Doradztwo ekspertów w ramach projektów unijnych (poza urzędami pracy)
- 6) Doradztwo komercyjne (firmy doradcze, analitycy rynkowi, itp.)
- 7) Użyczenie lokalu na działalność
- 8) Użyczenie sprzętu, maszyn, komputerów
- 9) Darmowe udostępnienie technologii, oprogramowania
- 10) Możliwość zdobycia uprawnień, certyfikatów, ukończenia szkoleń specjalistycznych na preferencyjnych warunkach
- 11) Inne formy wsparcia pozafinansowego – jakie?
- 12) Nie korzystałem(am) z żadnego wsparcia pozafinansowego (przejdź do pytania nr 14)

13.1 Jak ocenia Pan(i) wsparcie pozafinansowe wykorzystane podczas zakładania jednoosobowej działalności gospodarczej (jego dostępność, fachowość, adekwatność do potrzeb, przejrzystość procedur pozyskiwania, itp.)?

Proszę wpisać numer formy wsparcia z pytania nr 13 oraz opisać swoje spostrzeżenia na jego temat.

Jeśli w pytaniu nr 13 wybrano odpowiedź nr 1 – proszę pominąć pytanie 13.1 i przejść do pytania nr 14.

1. Bardzo źle	2. Raczej źle	3. Raczej dobrze	4. Bardzo dobrze	5. Nie umiem ocenić
Uzasadnij:	Uzasadnij:	Uzasadnij:	Uzasadnij:	Uzasadnij:

14. Jakie formy wsparcia pozafinansowego wykorzystywane są lub były podczas prowadzenia jednoosobowej działalności gospodarczej? (możliwość wyboru wielu odpowiedzi)

- 1) Doradztwo innych przedsiębiorców (znajomi, rodzina)
- 2) Doradztwo w inkubatorze przedsiębiorczości
- 3) Doradztwo w powiatowym urzędzie pracy
- 4) Doradztwo w wojewódzkim urzędzie pracy
- 5) Doradztwo ekspertów w ramach projektów unijnych (poza urzędami pracy)
- 6) Doradztwo komercyjne (firmy doradcze, analitycy rynkowi, itp.)
- 7) Użyczenie lokalu na działalność
- 8) Użyczenie sprzętu, maszyn, komputerów
- 9) Darmowe udostępnienie technologii, oprogramowania
- 10) Możliwość zdobycia uprawnień, certyfikatów, ukończenia szkoleń specjalistycznych na preferencyjnych warunkach
- 11) Inne formy wsparcia pozafinansowego – jakie?
- 12) Nie korzystałem(am) z żadnego wsparcia pozafinansowego (przejdź do pytania nr 15)

14.1 Jak ocenia Pan(i) wsparcie pozafinansowe wykorzystane podczas prowadzenia jednoosobowej działalności gospodarczej (jego dostępność, fachowość, adekwatność do potrzeb, przejrzystość procedur pozyskiwania, itp.)? Proszę wpisać numer formy wsparcia z pytania nr 14 oraz opisać swoje spostrzeżenia na jego temat. Jeśli w pytaniu nr 14 nie zaznaczono wyjątkowo odpowiedź nr 1 – proszę pominąć pytanie 14.1 i przejść do pytania nr 15..				
1. Bardzo źle	2. Raczej źle	3. Raczej dobrze	4. Bardzo dobrze	5. Nie umiem ocenić
Uzasadnij:	Uzasadnij:	Uzasadnij:	Uzasadnij:	Uzasadnij:

15. Czy przewiduje Pan(i) zatrudnienie pracowników?		
1) tak		
15.1 Kiedy planuje Pan(i) rozpocząć zatrudnianie (pierwszy pracownik):		
1) w ciągu najbliższych 3 miesięcy 2) od 4 do 6 miesięcy 3) od 7 do 12 miesięcy 4) nie wcześniej niż po upływie roku od chwili obecnej		
15.2 Ilu pracowników planuje Pan(i) zatrudnić w ciągu najbliższych dwóch lat:		
1) jednego 2) dwóch 3) trzech 4) czterech 5) pięciu lub więcej		
15.3 W jakich zawodach/z jakimi kwalifikacjami planuje Pan(i) poszukiwać pracowników? (proszę podać możliwie szczegółowo zawody, specjalizacje, uprawnienia zawodowe, itp.)		
- - -		
15.4 Czy zatrudniając pracowników planuje Pan(i) korzystać ze wsparcia oferowanego przez powiatowe urzędy pracy dla przedsiębiorców tworzących nowe miejsca pracy?		
1) Zdecydowanie tak 2) raczej tak 3) raczej nie 4) zdecydowanie nie 5) trudno powiedzieć		
2) nie <i>(przejdź do pytania nr 16)</i>	3) trudno powiedzieć <i>(przejdź do pytania nr 16)</i>	

16. Czy planuje Pan(i) rozwijać własne kompetencje poprzez dokształcanie, zdobywanie nowych uprawnień?						
1) tak						
Proszę wymienić jakich studiów, kursów, szkoleń, uprawnień, certyfikatów dotyczą Pana(i) plany:	w ciągu 3 m-cy	od 4 do 6 m-cy	od 7 do 12 m-cy	ponad rok	2) nie <i>(przejdź do pytania nr 17)</i>	3) trudno powiedzieć <i>(przejdź do pytania nr 17)</i>
1)						
2)						
3)						
4)						

17. Czy planuje Pan(i) poszerzyć zakres lub skalę Pana(i) jednoosobowej działalności gospodarczej?		
1) tak		
17.1 Jakie zmiany Pan(i) planuje? (można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź):		
1) Poszerzenie działalności o nową branżę/kategorię usług 2) Zwiększenie liczby produkowanych dóbr lub wykonywanych usług 3) Zwiększenie zasięgu terytorialnego działalności 4) Zakup nowego sprzętu (maszyn, urządzeń) lub oprogramowania 5) Inne plany rozwojowe – jakie?		
17.2 Kiedy planuje Pan(i) rozpocząć wprowadzanie istotnych zmian zakresu lub skali Pana(i) jednoosobowej działalności gospodarczej?		
1) w ciągu najbliższych 3 miesięcy 2) od 4 do 6 miesięcy 3) od 7 do 12 miesięcy 4) nie wcześniej niż po upływie roku od chwili obecnej		
2) nie <i>(przejdź do pytania nr 18)</i>	3) trudno powiedzieć <i>(przejdź do pytania nr 18)</i>	

17.3 Z jakiego zewnętrznego wsparcia finansowego planuje Pan(i) korzystać wdrażając wspomniane zmiany: 1) środki подарowane/pożyczone przez rodzinę/znajomych 2) kredyt w instytucji bankowej lub parabankowej 3) wsparcie oferowane przez podmioty publiczne 4) inne środki zewnętrzne jakie?..... 5) nie planuję korzystać z zewnętrznego wsparcia finansowego		
---	--	--

18. Czy obecnie rozważa Pan(i) zawieszenie jednoosobowej działalności gospodarczej?		
1) tak		
18.1 Kiedy planuje Pan(i) zawieszenie jednoosobowej działalności gospodarczej?: 1) w ciągu najbliższych 3 miesięcy 2) od 4 do 6 miesięcy 3) od 7 do 12 miesięcy 4) nie wcześniej niż po upływie roku od chwili obecnej	2) nie (przejdź do pytania nr 19)	
18.2 Jakie są powody, dla których myśli Pan(i) o zawieszeniu działalności gospodarczej?: (proszę zaznaczyć wszystkie powody, które Pana(i) dotyczą i podkreślić najważniejszy z nich) 1) Działalność nie przynosi dochodów 2) Dochody z działalności są zbyt niskie w stosunku do nakładu pracy 3) Otrzymałem(am) bardzo korzystną ofertę pracy etatowej 4) Prowadzenie działalności jest zbyt trudne do pogodzenia z wykonywaną pracą etatową 5) Sytuacja rodzinna uniemożliwia mi prowadzenie działalności 6) Stan zdrowia uniemożliwia mi prowadzenie działalności 7) Inne powody – jakie?		

19. Czy obecnie rozważa Pan(i) zamknięcie jednoosobowej działalności gospodarczej?		
1) tak		
19.1 Kiedy planuje Pan(i) zamknięcie jednoosobowej działalności gospodarczej?: 1) w ciągu najbliższych 3 miesięcy 2) od 4 do 6 miesięcy 3) od 7 do 12 miesięcy 4) nie wcześniej niż po upływie roku od chwili obecnej	2) nie (przejdź do pytania nr 20)	
19.2 Jakie są powody, dla których myśli Pan(i) o zamknięciu działalności gospodarczej: (proszę zaznaczyć wszystkie powody, które Pana(i) dotyczą i podkreślić najważniejszy z nich) 1) Działalność nie przynosi dochodów 2) Dochody z działalności są zbyt niskie w stosunku do nakładu pracy 3) Otrzymałem(am) bardzo korzystną ofertę pracy etatowej 4) Prowadzenie działalności jest zbyt trudne do pogodzenia z wykonywaną pracą etatową 5) Sytuacja rodzinna uniemożliwia prowadzenie działalności 6) Stan zdrowia uniemożliwia prowadzenie działalności 7) Planuję przejść na emeryturę 8) Inne powody – jakie?		

20. Płeć osoby prowadzącej działalność:	1) mężczyzna	2) kobieta
21. Wiek osoby prowadzącej działalność: lat	
22. Wykształcenie osoby prowadzącej działalność	1) Gimnazjalne lub niższe 2) Zasadnicze zawodowe 3) Średnie 4) Wyższe	
23. Łączny staż pracy zawodowej osoby prowadzącej działalność: lat	

24. W jakiej branży (w jakich branżach) działa Pana(i) firma?

Proszę podać ogólną informację o branży a ja pomogę Panu(i) przyporządkować ją do odpowiedniej grupy według klasyfikacji PKD (karta nr 1 do kwestionariusza)

Proszę nie wymieniać wszystkich branż zgłoszonych w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEiIDG), a jedynie te, w których faktycznie prowadzona jest działalność.

	Symbol sekcji PKD (litery od A do U):	Symbol działu PKD (numery od 1 do 99):
Branża 1		
Branża 2		
Branża 3		
Branża 4		

25. Jaki jest przeważający rodzaj działalności Pana(i) firmy (główna branża)?

Symbol sekcji PKD (litery od A do U):	Symbol działu PKD (cyfry od 1 do 99):
--	--

26. Powiat, w którym zlokalizowana jest siedziba firmy:

27. Typ gminy, w której zlokalizowana jest siedziba firmy:	1) miejska	2) wiejska	3) miejsko-wiejska